యోహన్

యోహన్ లిహి కీత చొకొట్న కబుర్

ఇద్ పుస్తకున్ బారెత గొస్టి

లిహి కీతొన పొరొల్: యేసు కిరిస్తునొర్ సిస్యల్ ఆయ్పల్ యోహన్. **లిహి కీత సాల్:** కిరిస్తు సకమ్ మొదొడ పిడితగ లిహి కియ్పల్ జర్గ్ త.

ముకె గొస్టి: యేసుయే బగవంతనొర్ మరి ఆందుర్. వోరె బగవంతన ఆత్మ సక్తితె, ఇద్ దునియతుర్కున్ వూర పాప్నల్ బచి కియ్లె, మాయ్నన రూప్నై వాతొర్ ఆందుర్. సిరిప్ వోర్ యేసున్ పొరొ బావ్-బక్తితె బరొస ఇర్వలిరె, బగవంతల్ మన్వల్ స్వర్గ్నగ సొంద పరంతెర్.

ఇవ్ పొరొ వెహ్త తీర్ నిరుపన్ కియ్లె, లెక సెలెంగ్ అచొంగ్ మయ్మతంగ్ కామ్క్ కీతొర్. నమునత్ యేతున్ ఆంగుర్ రసతున్ దాత్ మార్యుస్వల్, తీస ఆట్ (38) సాల్క్ నల్ రోగితె మన్పన్ చొకొట్ కియ్పల్, పుటి–గుడ్డిన్ నదుర్ సియ్పల్, సాతొర్ లాజర్తున్ నేండుస్పల్, సియుంగ్ హజర్క్ మాందితున్ జేవున్ దొస్పల్, సమ్దుర్త యేతున్ పొరొ తాక్పల్. అని "నావ పొరొల్ సూడ్సి ఆయొ బతి, ఇవ్ కామ్కున్ సూడ్సి తెర్ నా పొరొ బరొస ఇరట్. అహన్ ఇర్కిట్ బెస్కెట్ జీవతె స్పర్గ్నగ బగవంతన్ సంగ మందంతిట్" ఇంజెర్ బోద వెహ్తూర్. ఇవ్ గొస్టిన్ బారెతె ఇదెనగ లిహి కీసి మంత.

బగవంతన వచన్ మాయ్నన రూప్ యేత్వల్

 $\mathbf{1}$ కలి గడె మాయ్పక్ మునెనె వచన్ ఇన్ఫల్ * మత్తార్. బగవంతన్ సంగ పోర్ వచన్ ఇన్ఫల్ మత్తార్. పోర్ వచన్ బగవంతలె ఆందుర్. 2 పోర్ వచన్ ఇన్ఫల్ మొదొడలె బగవంతన్ సంగ మత్తార్. 3 కలిత సమ్మెతున్ బగవంతల్ పోర్ వచన్ఫన్ హిందలె గడి కీతార్. పోర్ సెల్ప ఉంది గిర్ వస్తు గడె మాయ్మకి. 4 పోన్గ జీవ మంత. అద్ జీవ సమ్దిర్కున్ వేడ్చి సీత. 5 వేడ్చి సికటితగ బహన్తె పారంతయొ, అహ్నె పర్జతంగ్ దిల్క్ నగ పోర్ వేడ్చి సీసెర్ మంతొర్. బతి బస్కెట్ కె అద్ వేడ్చితున్ సికటి* పిహ పరొ.

 6 బగవంతల్ వొరొర్ మాయ్నన్ సారి కీతొర్. వోన పొరొల్ బాప్తిస్ ముస్పుల్ యోహన్.* 7 అద్ వేడ్చితున్ బారెతె తన వెహ్పల్ గవతున్ కేంచి, సమ్దిర్ వోర్ వేడ్చితున్ దాత్నాన్ పొరొ బరొస ఇరనిర్ ఇంజెర్ వాతొర్. 8 అద్ వేడ్చి సియ్పల్ యోహన్ ఆయొర్. బతి వేడ్చితున్ దాత్నొన్ బారెతె, వెహ్లై వాతొర్ వోర్, సిరిప్ గవదారల్ ఆందుర్. 9 ఇద్ దునియతుర్కున్, బోర్తె జీవత సతె వేడ్చి సీసెర్ మంతొరొ, వోర్ వాసెర్ మంతొర్.

 10 వోర్ వచన్ ఇన్వల్ ఇద్ దునియతె వాతొర్. వోన కెయ్దెనె బగవంతల్ సమ్దె గడి కియుస్తార్. బతి ఇద్ దునియతుర్ వోర్ కరల్ బోర్ ఆందుర్ ఇన్వల్ వొడ్కి కియ్మకి. 11 వోర్ తన్పుర్గ వాతొర్, బతి వూర్ ఇజ్రయేల్ లోకుర్ * వోన్ వొష్మకి. 12 తెర్ బతి, బోర్-బోర్తె తన్వ పొరొ బరొస ఇర్తెరొ, వూర్ సమ్దిర్కున్ బగవంతనుర్ మరి-మియడ్ ఆయ్లె

^{*} 1:1-2 వచన్ ఇన్ఫల్ ఇత్తెకె యేసు కిరిస్తు ఇంజెర్ అర్తమ్. * 1:5 బగవంతన సరి–మారగ్ బూలె మాసి పాప్నంగ్ కామ్క్ నె నించి మన్ఫల్ దునియు. * 1:6 వేర్ అపొస్తుల్ యోహన్ ఆయొర్. * 1:11 యూదుల్క్ ఇంజెర్ గిర్ కేయంతెర్.

అదికార్ సీతొర్. 13 ఆడ్–మాడ్సొన్ మరి–మియడ్ జల్మ ఆతపినయ్ మేందొల్ అని నెతుడె వూర్ జల్మ ఆయ్మకి. బతి బగవంతల్ వూర్కున్ నేమి కీతతున్ \star హిందలె వోనుర్ మరి–మియడ్ ఆతెర్.

 $^{14-15}$ వోర్ వచన్ మాయ్నల్ ఆస్, దర్తురిత్ పొరొ వాస్, మా నడ్డుమ్ పిస్తార్. బాప్తిస్ ముస్పల్ యోహన్ వోర్ వచన్నన్ బారెతె, "'నా పెజెటల్ బోర్తె వాంతొర్' ఇంజి వెహ్తూనొ, వోర్ వేరె ఆందుర్. వేర్ నాకున్ తెర్ మొదొడలె పిసి మత్త కాడ్కి, నాకున్ తెర్ డగుర్ ఆందుర్" ఇంజెర్ జోర్తె గవ వెహ్తార్. వోర్ వచన్ మాకున్ బగవంతన బర్పుర్ సతెమున్ అని బర్పుర్ పెర్మత–దయతున్ తొహ్తార్. ఇద్ సత్ అని పెర్మత–దయతున్ సూడ్పి, బగవంతన మయ్మతున్ కరి కీతట్. బగవంతల్ తన్పొర్ వొరొరె మన్వల్ మరిస్ సీత మయ్మ ఇదె ఆంద్. 16 వోన బర్పుర్ పెర్మత–దయతున్ హిందల్, మరట్ సమ్దిర్ ఆసిర్వాదున్ పెజెయ్ ఆసిర్వాద్ యేచ్చెర్ మంతట్. 17 అవ్ బవ్ ఇత్తెకె, మొదొడ ఆసిర్వాద్ తన్వ ఇచ తీర్ పర్డ పిసనిర్ ఇంజెర్ బగవంతల్ మోసెన కెయ్దె, దర్మత కానున్ సీసి మత్తొర్. బతి ఇంకె, రెండవ ఆసిర్వాద్ యేసు కిరిస్తున కెయ్దె అద్ కానున్తన్ తెర్ చొకొట్నంగ్ పెర్మత–దయ అని సతెమ్ ఇన్ఫలికున్ సీతొర్. 18 బోరె బస్కెనె బగవంతన్ సూడ్మకి. బతి బస్కెట్ బాబొస్ సంగ మన్వల్ * వొరొరె మరి ఆయ్పల్, మాకున్ బగవంతన్ బారెతె వెహ్చి తొహ్తార్.

బాప్తిస్ మ సియ్పల్ యోహన్త గవ

 19 యెరుసలెమ్నల్ యూదుల్క్ నుర్ అదికారిర్, మోక వేర్ కిరిస్తు మందర్ ఇంజెర్ పూసి కియ్లే, కటొడలిర్కున్ అని లేవియుల్కున్* యోహన్లగ సారి కీతెర్. 20 తె యోహన్, "నన కిరిస్తున ఆయొన్" ఇంజెర్ మకుస్పక్ వూర్కున్ గవ వెహ్తోర్. 21 అస్కె వూర్, "తె నిమె బోని ఆంది? యేలియ* పర్వక్తని కి?" ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. తె, "నన ఆయొన్" ఇంజెర్ ఇత్తోర్. "మంజె బవిసత్నె వాంతొర్ ఇంజి వెహ్తెర్ వోర్ పర్వక్తని కి?" ఇంజెర్ వూర్ పూసి కీతెర్. బతి యోహన్ "నన ఆయొన్" ఇంజెర్ వెహ్తోర్. 22 అస్కె వూర్, "అసల్ నిమె బోని ఆంది? మాకున్ సారి కీతుర్కున్ మమొట్ జవబ్ సియ లాగర్. నీ బారెతె బతల్ వెహన ఇంతియొ అద్ మాకున్ వెహ" ఇంజెర్ యోహన్తున్ పూసి కీతెర్. 23 తె యోహన్, "యెసయ పర్వక్తల్ మొదొల్ వెహ్తపినయ్, «బగవంతల్ * వాయన్ సాటి సరి సుద్రి కీమ్ట్» ఇంజెర్ బోడి గుటనగ కిలివల్ లేంగ్స ననయ్ ఆందున్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తొర్.

 $^{24-25}$ అస్కె సవల్క్ పూసి కియ్లె వాతుర్గటల్ కహితుర్ పరిసయుల్క్, "నిమె కిరిస్తుని ఆయ్వి, యేలియని ఆయ్వి, బవిసత్నె వాయ్వల్ పర్వక్షని గిర్ ఆయ్వి. తె నిమె బద్ అదికార్దె బాప్తిస్ మీసేర్ మంతి?" ఇంజెర్ యోహన్తున్ పూసి కీతెర్. 26 తె యోహన్ల్, "నన యేతె బాప్తిస్ మీసేర్ మంతొన్. బతి నా పెజెటల్ వాయ్వల్ మీ నడ్డుమ్ మంతొర్. మీరట్ వోన్ వొడ్కి కియ్పిట్. 27 నా పెజెటల్ వాయ్వల్ నాకున్ తెర్ డగుర్ సక్తివంతల్ ఆందుర్. వోనంగ్ చెపుల్క్ న పటి రెహ్లె గిర్ నన కామి సియొన్*" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 28 ఇవ్ గట్నంగ్ యోహన్ బాప్తిస్ మీసేర్ మత్తార్ అద్ యోద్దన్ లవిడున్ సిడయింగ్ బాజ్ మన్వల్ బెతనియ ఇన్వల్ చహర్తగ జర్గ్ తంగ్.

యేసుయె బగవంతనొర్ మరి ఇంజెర్ వెహ్చి తొహ్వల్

 29 దుస్రా నేటి యోహన్ తన్గ వాయ్పల్ యేసున్ సూడ్సి, "ఇచుల! వేరె దునియతురంగ్ పాప్కున్ కాంచి పోయ్పల్ బగవంతన గొరె పిల ఆందుర్. 30 ఇదెన్ మునె, 'నా పెజెటల్ బోర్తె వాంతొర్ ఇంజి వెహ్హానౌ, పోర్ వేరె ఆందుర్. వేర్ నాకున్ తెర్ మొదొడలె పిసి మత్త కాడ్కి, \star నాకున్ తెర్ డగుర్ ఆందుర్' ఇంజెర్ వేన్ బారెతెన్ వెహ్చి మత్తొన్. 31 అసల్ పోర్ బోర్

^{*} 1:13 బగవంతల్ తన్వ ఆత్మ వూర్గ ఇర్తతున్ హిందల్ మరి–మియడ్ ఆతెర్. * 1:18 ఇత్తెకె బాబొ బగవంతల్ అని మరి యేసు వొరొరె ఇంజెర్ ఆర్డమ్. * 1:19 లేవియుల్క్ ఇన్ఫలిర్ లేవిన కాన్దాన్తుర్ ఆందిర్. వీర్ బగవంతన మందిర్తున్ బచి కీసెర్, కటొడలిర్ కియ్ఫలిక్ కామ్క్ నగ మదత్ కియ్ఫలిర్ ఆందిర్. * 1:21 యేతె బాప్తిస్టమ సియ్పల్ యోహన్తున్ తెర్ తొత్తొర్ పర్వక్తల్ ఆందుర్. కిరిస్తు వాయన్ మునె వోర్ పర్వక్తల్ మల్సి వాంతొర్ ఇంజెర్ యూదుల్క్ బరొస కీంతెర్. * 1:23 బగవంతల్ సెలెతె పర్భు. * 1:27 వోర్ బెయ్ డగుర్ మాల్కల్ ఆందుర్. నన వోనొర్ దాసిన ఆసి మన్లై గిర్ కామి సియొన్. * 1:30 కలి గడె మాయన్ మొదొలె వచన్న రూప్నె పిసి మన్ఫల్ యేసు ఆందుర్.

ఆందుర్ ఇన్వల్ నన వోన్ వొడ్కి కీసి మనొన్. బతి ఇజ్రయేల్ లోకుర్కున్ వోర్ తన్వ వొడ్కి అరుసీనుర్ ఇంజి బాప్తిస్ సీతొన్. 32 అస్కెనె హాబర్ కోలె మాసి, బగవంతన పవిత్ర ఆత్మ ఉంది పారెవత్ దాత్ యేసున్ పొరొ రెయ్వల్ సూడ్తొన్. 33 యేతె బాప్తిస్ మసియ్లే నాకున్ సారి కీతొర్ వోర్ బగవంతలె, 'బోన్ పొరొ పవిత్ర ఆత్మ పారెవత్ దాత్ రెయ్సి ఉద్వల్ సూడంతియొ, వోరె లోకుర్కున్ పవిత్ర ఆత్మతె బాప్తిస్ మసియ్పల్ * ఆందుర్' ఇంజెర్ వెహ్తొర్. అహన్ వెహ్వక్ ఇత్తెకె, వోన్ నన వొడ్కి కీసి మనొన్. 34 ఇద్ సమ్మె సూడ్సినె, 'వేరె బగవంతనొర్ మరి ఆందుర్*"

ఇంజెర్ బాప్తిస్ మ సియ్పల్ యోహన్ యేసున్ బారెతె గవ వెహ్తూర్.

యేసునుర్ మొదొడుర్ సిస్యలిర్

 35 దుస్రొ నేటి దుపరిత నాలుంగ్ నేక్నెకె యోహన్ అని వోనుర్ ఇవిర్ సిస్యలిర్ గిరె అగనె నిల్స్ మత్తెర్. 36 అదె వకత్నె యేసు అగటల్ వీడ్సెర్ మత్తొర్. వోన్ సూడ్సి, "ఇచుల! బగవంతన గొరె పిల" ఇంజెర్ యోహన్ సిస్యలిర్కున్ వెహ్తోర్. 37 అద్ కేంచి వూర్ ఇవిర్ సిస్యలిర్, యేసున్ పెజెయ్ సొత్తెర్. 38 తె అస్కె వూర్ తన్వ పెజెయ్ వాయ్పల్ సూడ్సి, యేసు పెజె మల్సి, "మీకున్ బతల్ పహ్హె?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. తె వూర్ "గురుజి*! నిమె బగ మందంతి?" ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 39 తె యేసు, "వాసి సూడట్" ఇంజెర్ ఇత్తొర్. అస్కె లగ్—బగ్ పోద్రెక్ నాలుంగ్ నేక్సెర్ మత్త. తె వోర్ మన్వల్ జాగతగ సొంజి, అంటిత్క్ అగన్ మత్తెర్. 40 యోహన్ల గొస్టి కేంచి యేసున్ పెజెయ్ సొత్తుర్ ఇవిర్గటల్ వొరొన పొరొల్ ఆంద్రెయల్. వేర్ సీమొన్—పేతుర్తొర్ తముర్ ఆందుర్. 41 వేర్ ఆంద్రెయల్ తన్పొర్ తాదల్ సీమొన్—పేతుర్తార్ తముర్ ఆందుర్. 42 అని వోన్ యేసునగ పియ్సీ వాతొర్. తె యేసు వోన్ సూడ్సి, "నిమె యోహన్తొర్* మరి సీమొన్] ఆంది. బతి ఇంగెడల్ నీకున్ కెపా* ఇంజి కేయనిర్" ఇంజెర్ ఇత్తార్. వేన్ పేతురు గిర్ ఇంతెర్#.

యేసు పిలిపున్ అని నతనియేల్శన్ కేయ్వల్

 43 దుస్రా నేటి యేసు గలిలయ యేరియతె సొన్లె నిర్నయ్ కీతొర్. తె నడ్డుమ్ పిలిపున్ సూడ్సి, "నా సంగ వర" ఇంజెర్ యేసు కేయ్తోర్. 44 వేర్ పిలిప్, ఆండ్రెయల్ అని పేతురు మువిర్తె బెత్సయిద చహర్తుర్ ఆందిర్. 45 పిలిప్ నతనియేల్తున్ మహ్కో సౌత్తార్. పోర్ బేటె మాత పెజె, "మోసెన దర్మత కానున్నగ అని దుస్సుర్ పర్వక్తలిర్ లిహి కీతనగ బోన్ బారెతె లిహి కీతరా, పోర్ మాకున్ బేటె మాతొర్. పోరె నజరేత్ చహర్తొర్ యోసెప్స్మార్ మరి యేసు ఆందుర్" ఇంజెర్ పిలిప్ వెహ్తూర్. 46 అద్ కేంచి నతనియేల్, "ఎహె! నజరేత్నల్ బతయ్ చొకొట్న పుటరియ్?" ఇంజెర్ పిలిపున్ పూసి కీతొర్. తె "వాసి సూడ" ఇంజెర్ పిలిపు ఇత్తార్. 47 తె నతనియేల్ యేసునగ వాసెర్ మనెకె పోస్ సూడ్సి, "ఇచులట్! వేర్ కరల్ ఇజయేల్ జాతితొర్ ఆందుర్. వేన్గ కపట్ బతయ్ సెలె" ఇంజెర్ పోస్ బారెతె యేసు వెహ్తూర్. 48 తె నతనియేల్, "నా బారెతె నీకున్ బహన్ టావ?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. తె యేసు, "పిలిపు, నీకున్ కేయ్పక్ మునె, నిమె అంజురి మరత్ బూడ్ మనెకెన్ నీకున్ సూడ్తొన్" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 49 అస్కె నతనియేల్, "యే గురుజి! నిమె బగవంతనొర్ మరిని అని ఇజయేల్ లోకురొర్ రాజని ఆంది!" ఇంజెర్ జవబ్ సీతొర్. 50 తె యేసు, "నీకున్ అంజురి మరత్ బూడ్ మనెకెన్ సూడ్తొన్ ఇంజెర్ వెహ్తతున్ హిందలె, బరొస ఇర్సెర్ మంతి కి బతల్? ఇవెస్ తెర్ డగుక్ కామ్క్ సూడంతి. 51 అప్ బవ్ ఇత్తెకె, హాబర్ కోలె

^{* 1:33} పాప్నె తాక్వలిర్ లోకురంగ్ దిల్కున్ ఆత్మ సక్తితె పవిత్ర కియ్పల్ ఇంజెర్ అర్డమ్. * 1:34 బగవంతల్ నేమి కీతొర్ వోర్. * 1:38 గురుజి సెలెతె «రబి». * 1:41 కిరిస్తున్ హెబ్రి బాసతె మెసయల్ ఇంతెర్. ఇదెన అర్డమ్ పర్ణతున్ బచి కియ్లె, బగవంతల్ నేమి కీసి, సారి కియ్పల్ రాజల్. వేన్ సాటి యూదుల్క్ సూడ్సెర్ మత్తెర్. * 1:42 వేర్ యేతె బాప్తిస్ మిస్తుల్ యోహన్ ఆయొర్. * 1:42 ఇవ్ రండుతె పొరొల్క్ న అర్డమ్ బండ.

^{# 1:42} మత్తయి 16:18

మాయ్పల్, స్వర్గ్ నల్ బగవంతనుర్ దూతలిర్ స్పర్గ్ నొర్ మాయ్ననగ \star బూడ్ రెయ్పల్, వర్పల్ మిరట్ సూడ్కిట్. $^\#$ ఇద్ సతెమ్ ఆంద్" ఇంజెర్ వెహ్తూర్.

యేతున్ ఆంగుర్క్ న రస కియ్పల్

2 ఇద్ జర్గ్స్ రండ్ రోజ్క్* ఆత పెజె, గలిలయ యేరియత, కాన ఇన్వల్ చహర్తె, ఉంది మర్మి–పారొల్ జర్గ్ త. 2 యేసున అవల్ అగ మత్త. 2 అవ్ మర్మినగ యేసున్ అని వోనుర్ సిస్యలిర్కున్ గిర్ కేయ్సి మత్తెర్. తె అగ వూర్ సొత్తెర్. 3 అద్ జేవున్నగ ఆంగుర్క్న్ రస మార్త. తె అవల్, "వూర్గ ఆంగుర్ రస మార్త" ఇంజెర్ యేసున్ వెహ్హ. 4 తె యేసు, "నాకున్ బారి వెహంతి వో? నన బోన ఆందున్ ఇన్వల్ వొడ్కి అరుస్వల్ వకత్ అజున్ వాయొయె" ఇంజెర్ అవన్ వెహ్హోర్. 5 అస్కె అవల్ సర్బరెయ్ కియ్పలిర్ సంగ, "వోర్ వెహ్హ తీర్ కీమ్ట్" ఇంజెర్ వెహ్హ. 6 యూదుల్క్ సుదుడ్ కియ్పల్ కామున్ సాటి, అగ నారితంగ్ బండనంగ్ సారుంగ్ సోరంగ్ మత్తంగ్. ఉంది ఉంది సోర యేడుంగ్—ఆట్ బిందెన యేర్ పియ్నటుంగ్. 7 యేసు, "అవ్ సోరన్ యేతె నిహట్" ఇంజెర్ సర్బరెయ్ కియ్పలిర్కున్ వెహ్హూర్. తె వూర్ అవ్ సోరంగ్ సిగ సిగ నిహ్మెర్. 8 ఆస్కె యేసు, "ఇంగె మిరట్! ఇచుసి ముడుసి జేవున్త ఇంతజమ్ కియుస్వనగ వోమ్ట్" ఇంజెర్ వెహ్హూర్. తె వూర్ మోర్తుర్ మారిత అద్ ఆంగుర్ రసతున్ సవద్ సూడ్డొర్. అద్ రస బగటల్ వాత అని బహన్ తయర్ ఆత ఇన్వల్ వూర్ సర్బరెయ్ కియ్పలిర్కున్ టావ. బతి వోర్ ఇంతజమ్ కియుస్వన్ టావ సెలె. తె వోర్ మాయ్మల్ నౌషన్ కేయ్సు, "దుస్సుర్ సమ్టిర్ మొదొల్ చౌకొట్న రస వెడ్కుసీతి" ఇంజెర్ ఇత్తార్. 11 ఇహిన్ యేసు గలిలయ యేరియత కాన ఇన్వల్ నాటె అద్ మయ్ముత కామ్ కీసి, తన్వ సక్తితున్ తొహ్హూర్. అదెన్ సాటి వోనుర్ సిస్యలిర్ వోన్గ బరొస ఇర్తెర్.

 12 అద్ ఆత పెజె యేసు, వోన అవల్, తముక్ అని సిస్యలిర్ మీరె మాసి కపెర్నహోమ్ ఇన్వల్ చహర్తె సొత్తెర్. అని కహి రోజ్క్ వూర్ అగన్ మత్తెర్.

యేసు మందిర్తగ సొన్వల్

 $^{13-14}$ యూదుల్క్ న పస్క ఇన్ఫల్ సడ్ కరుమ్ వాత. తె యేసు యెరుసలెమ్ సొత్తార్. అగ యెవ్త పెజె, బగవంతన మందిర్తగ యేసు సొత్తార్. అద్ మందిర్త ఆధ్రతగ బలిదాన్ సియ్లె కోందన్, గొరెన్ అని పారెవన్ వొమ్ఫలిర్ బేపరిదార్క్ అని దుస్రొ దేస్పంగ్ కొతన్ బద్ది కియ్పలిర్ గిర్ అగ ఉచ్చి మత్తెర్. 15 అద్ సూడ్సి, యేసు నోడెనె చాటున్ మోడి కీసి గొరెన్, కోందన్ అని సమ్దిర్కున్ మందిర్తల్ పూడి సీతొర్. వూర్ కొతంగ్ బద్ది కియ్పలిరంగ్ కొతన్ రీక్సి, వూరంగ్ టేబల్కున్ ఉల్టి కీతొర్. 16 వూర్ పారెవంగ్ వొమ్పలిర్ సంగ యేసు, "నావొర్ బాబొన రోతున్ హాటుమున్ దాత్ కియ్మట్. ఇవ్ సమ్దిన్ ఇగెటల్ బట్రా వోమ్ట్" ఇంజెర్ వెహ్తార్.

 17 అద్ సూడ్సి, "నీవ రోతున్ పర్ణ వెలె మాని కియన ఇంజెర్ ఆస కీత కాడ్కి, దుస్టుర్ నాకున్ బెయ్ ఉల్ట ఆసెర్ మంతెర్ $^{\#}$ " ఇంజెర్ దర్మ $^{-}$ గ్గంత్నగ లిహి కీసి మంత ఇంజి, సిస్యలిర్ యాది కీతెర్.

 18 బతి యూదుల్స్ నుర్ అదికారిర్ యేసునగ వాసి, "నీకున్ బగవంతల్ అదికార్ సీసి మత్తెకె, మాకున్ ఉంది నిసని తొహ?" ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 19 తె యేసు, "ఇద్ మందిర్తున్ ఉల్టి కీమ్జ్. తేన్ నన తిరిసి మూంద్ రోజ్క్ నె దొహంతొన్" ఇంజెర్ వెహ్తూర్.

^{*} 1:51 మాయ్నన రూప్నె వాతొర్ వోర్ బగవంతనొర్ మరి. * 2:1 కహి జాగంగ్ మూంద్ రోజ్క్ ఇంజెర్ మంత. * 2:9-10 యూదుల్క్ ఆంగుర్క్ నల్ రస తెండ్సి, వెలె రోజ్క్ ఇర్సి, సొవుసంతెర్. అద్ కల్దన్ దాత్ మారిత పెజె ఉంటెర్.

^{# 1:51} పుట్గడ్మి 28:12 # 2:17 కీర్తన్స్ న69:9

 20 అద్ కేంచి యూదుల్క్ గుల్ ఆసీ, "ఇద్ మందిర్తున్ దొహ్లె చాలిస్ సారుంగ్ (46) సాల్క్ పియ్త. నిమె మూంద్ రోజ్క్ నె దొహ పరంతియ్?" ఇంజెర్ యేసున్ ఇత్తెర్. 21 బతి యేసు తన్వ మేందొడ మందిర్తున్ బారెతె ఇద్ గొస్టి వెహ్తోర్. 22 సిస్బలిర్, యేసు సాసి–నేండ్త పెజె, ఇదెన్ హేతు కీసీ, దర్మ–గ్రంత్ నగ లిహి కీసీ మన్వడున్ అని యేసు వెహ్త గొస్టితున్ పొరొ బరొస ఇర్తెర్.

మాయ్నన దిల్తగ మన్పల్ యేసున్ టావ

 23 పస్క సడ్దంగ్ దివొస్కున్ రొప్తా యెరుసలెమ్నగ, వోర్ యేసు కీతంగ్ మయ్మతంగ్ కామ్కున్ సూడ్సి, వెలెటిర్ వోన్గ బరొస ఇర్తెర్. $^{24-25}$ బతి యేసు వూర్కున్ నమ్మ్ బరితెకె సమ్దిరంగ్ దిల్కున్ తన కరి కియ్వల్ ఆత కాడ్కి, దుస్టుర్ బారెతె యేసున్ బోరె గవ వెహ లాగొ.

నిమె ఉండె మల జల్మ యేత లాగర్

 ${f 3}$ పరిసయుల్క్ న బాజ్నొర్ నికొదేమ్ ఇన్ఫల్ యూదుల్క్ నౌర్ ముకె అదికారి మత్తొర్. 2 హోర్ ఉంది రాత్న యేలతె యేసునగ సొంజి, "గురుజి, 'నిమె బగవంతనగటల్ వాతొని ఆంది' ఇంజెర్ మాకున్ టావయె. బారితెకె, నిమె కియ్పలిక్ మయ్మతంగ్ కామ్క్ బగవంతన సాత్ సెల్ప బోరె కియ పరొర్" ఇంజెర్ వెహ్తొర్. 3 అస్కె యేసు, "వొరొర్ పూన జల్మ యేత బీగర్, బగవంతన రాజ్నగ ఈస యేత పరొర్.* ఇద్ గొస్టి సతెమ్ ఆంద్" ఇంజెర్ నికొదేమున్ వెహ్తొర్. 4 అస్కె నికొదేమ్, "బుడియల్ ఆతొర్ మాయ్నల్ బహన్ జల్మ యేత పరనుర్? ఉండె ఉంది జోక అవన పీటె నేంగ్సి జల్మ యేత పరనుర్ కి బతల్?" ఇంజెర్ యేసున్ పూసి కీతొర్. 5 తె యేసు, "వొరొర్ యేతె అని ఆత్మతె# జల్మ ఆయ బీగర్, బగవంతన రాజ్నగ నేంగ పరొర్. ఇద్ గొస్టి సతెమ్ ఆంద్" ఇంజెర్ వెహ్తొర్. 6 "అవల్ –బాబొ మేందొడున్ జల్మ పియ పరంతెర్. బతి ఆత్మతున్ బగవంతన ఆత్మ జల్మ పియ పరంత. 7 అదెన్ సాటి, 'పూన జల్మ యేత లాగర్' ఇత్తెకె నిమె గుల్ ఆయ్మ. 8 వడి తనకున్ ఇస్టమ్ వాత అద్ బాజ్నల్ వాంత. మిరట్ అద్ వడిత ఆవజ్ కేంజంతిట్ బతి, అద్ వడి బగటల్ వాంతయొ, బేకె దాంతయొ ఇన్ఫల్ మీకున్ టావ సెలె. అహ్నె బగవంతన ఆత్మతె జల్మ ఆయ్పల్ గిర్ మందంత" ఇంజెర్ యేసు వెహ్తొర్.

 9 తె నికొదేమ్, "ఇద్ బహన్ జర్గ్మడ్ మందర్?" ఇంజెర్ యేసున్ పూసి కీతొర్. 10 అస్కె యేసు, "ఇజ్రయేల్క్ నౌర్ డగుర్ గురుని ఆంది. ఇదెన్ బారెతె నీకున్ కరె మాయు కి?" ఇంజెర్ ఇత్తార్. 11 "మాకున్ కరె మాత అదెన్ బారెతె అని సూడ్తతున్ బారెతె వెహంతొమ్. ఇద్ గొస్టి సతెమ్ ఆంద్. బతి మావ గవతున్ మిరట్ నమ్పిట్. 12 నన మీకున్ ఇద్ దునియతంగ్ గొస్టిన్ బారెతె వెహ్నెకెన్ బరొస కీంట్సుట్. తె స్పర్గ్గనంగ్ గొస్టిన్ బారెతె వెహ్తెకె బహన్ బరొస కీకిట్?" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 13 "స్పర్గ్గనల్ రెయ్సీ వాయ్పల్ స్పర్గ్గనొర్ మాయ్పల్ ఆయ్పల్ నాకున్ తపుసి, దుస్గొర్ బోరె పొరొ స్పర్గ్గనగ సొన్మకి. 14 మోసు బోడి గుటనగ పితుడ ఉంది తరస్ కీసి, డంగల్ కటెతగ బహన్డె లిమ్–లొమ్ కీతొరొ, " అహ్నె స్పర్గ్గనొర్ మాయ్నల్ ఆయ్పల్ నాకున్ గిర్ మొద్దగ టాంగి కియ లాగర్. 15 అహన్ కీతెకెన్, నా పొరొ బరొస ఇర్ఫలిర్కున్ బస్కెట్ పిస్పల్ జీవ పుటంత.

 16 "బగవంతల్ దునియతుర్కున్ బెయ్ లాడ్ కీత కాడ్కి, తన్వొర్ వొరొరె మన్వల్ మరిస్ ఇద్ దర్తురితగ సారి కీతొర్. వోన్ పొరొ బరొస ఇర్వల్ హర్ వొరొర్ నాసెడమ్ ఆయ్పక్ నె, వూర్కున్ బెస్కెట్ గిర్ పిస్పల్ జీవ పుటన ఇంజెరెన్ ఆహిన్ కీతొర్. 17 దునియతెర్కున్ సిక్స వాట్లె బగవంతల్ వోర్ మరిస్ సారి కియ్మకి బతి, బచి కియ్లెనె సారి కీతొర్.

 18 "వోన్గ బరొస ఇర్వన్ సిక్సత తస్వ మనొ. బతి బరొస కియొర్ వోన్, బగవంతనొర్ వొరొరె మన్వల్ మరిన్ బరొస కియ్వ కాడ్కి, ఇదెన్ మునెనె వోన సిక్సత తస్వ ఆత. 19 బారితెకె వోర్ దునియతుర్ సమ్దిర్గ వేడ్చితున్ పియ్సీ వాతొర్.

^{*} 3:3 గ్రీకు బాసతగ, "బగవంతన రాజ్ సూడ పరొర్" ఇంజెర్ మందంత.

^{# 3:5} యెహెజ్కెల్ 36:25-28 # 3:14 ఇసొబ్న 21:9

బతి లోకుర్ తమ్వంగ్ కామ్క్ కరబ్నంగ్ కీనెకె, సికటితె మన్లెనె పసంద్ కీతెర్. అద్ తస్వత కారన్ ఇదె ఆంద్. 20 కరబ్ కామ్ కియ్వల్ హర్ మాయ్నల్ వేడ్చితున్ పసంద్ కియొర్. తన్వంగ్ కరబ్ కామ్కున్ మకుసి ఇరన్ సాటి, వోర్ వేడ్చితగ వాయొర్. 21 బతి సత్నె తాక్వల్ తన్వంగ్ కామ్క్ బగవంతన కెయ్దె జర్గ్ సెర్ మంతంగ్ ఇంజి, అవెన్ బట్టా తొహ్లె, వేడ్చితె వాంతొర్" ఇంజెర్ వెహ్తూర్.

ಯೆಸುನ್ ಬಾರತ ಮಾహన్ ಗವ ವಿహ్వల్

 22 అద్ ఆత పెజె, యేసు అని వోనుర్ సిస్యలిర్ యూదయ యేరియతగ సొంజి, పర్ణతున్ బాప్తిస్మమ సియుసెర్, కహి రోజ్క్ అగనె మత్తొర్. 23 సలిమున్ కరుమ్న అయ్నొన్ ఇన్ఫల్ జాగతగ కూబ్ యేర్ మత్త కాడ్కి, అగ యోహన్ బాప్తిస్మమ సీసెర్ మత్తొర్. 24 తె లోకుర్ సొంజి బాప్తిస్మమ యేచ్చెర్ మత్తెర్. ఇద్ గట్న యోహన్ జేల్తగ అర్వక్ మునెన్ జర్గ్ త. 25 ఉంది దియ యోహన్తుర్ సిస్యలిర్కున్ అని యూదుల్క్ న జాతితొన్ నడ్డుమ్ సుదుడ్ ఆయ్వల్ రివజున్ బారెతె జట్ – పట్ లాగ్త. 26 తె వూర్ సిస్యలిర్ యోహన్తగ వాసి, "గురుజి! యోద్దన్ లవిడున్ హంద బాజ్, నీ సంగ బోర్తె మత్తొరొ అని నిమె బోస్ బారెతె గవ వెహ్తియొు, వోర్ ఇంకె బాప్తిస్మమ సీసెర్ మంతొర్. పమ్దిర్ వోన్గన్ సొంజెర్ మంతెర్" ఇంజెర్ వెహ్తెర్. 27 తె యోహన్, "స్పర్గ్ నల్ బగవంతల్ సీతెకెస్ తప బోరె బతయ్ యేత పరొర్. 28 'నన కిరిస్తున ఆయోన్. బతి వోస్ మునె సారి కీతొర్ వోర్ కటియన ఆందున్' ఇన్వడున్ మిరటె గవ మంతిట్. 29 నమునతున్ మర్మినగు నొడల్ ముకె ఆందుర్ ఇంట్. వోరె నొట్రినొర్ మాల్కల్ ఆందుర్. వోర్ నొడ్డన్ కరుమ్, వోనొర్ సోస్తల్ నిల్సి మన్లై, అని నొడ్డల్ వెహ్త తీర్ కియ్లె, వోస్ వెలె ఆనంద్ లాగంత. అదె తరికతె నన వెలె కుసితె మంతొన్. నావ ఆనంద్ బర్పుర్ ఆత. 30 బారితెకె నాకున్ చుడుర్–పాస్ వాయన అని వోర్ యేసుస్ డగుర్–పాస్ వాయన.

 31 "స్పర్గ్ నల్ వాతార్ వోర్ సమ్దిర్కున్ పొరొడార్ ఆంతార్. మరట్ దర్తురిత్ పొరొడుర్ ఆందట్ అని దర్తురిత్ పొరొ జర్గ్ వలిక్ గొస్టిన్ బారెతెన్ వడ్కంతట్. బోరెయ్తె స్పర్గ్ నల్ వాతారా, వోర్ సమ్దిర్కున్ పొరొడార్ ఆంతార్. 32 వోర్ అగ సూడ్తతున్ కేంజ్రతున్ బారెతె గవ వెహంతొర్. బతి వోన గవతున్ బోరె వొపుర్. $^{33-35}$ బగవంతల్ తన్వొర్ మరిన్ లాడ్ కీత కాడ్కి, సమ్దె అదికార్ వోన కెయ్దెన్ హవ్లి కీతొర్. వోన్గ తన్వ ఆత్మతున్ బర్పుర్ సీత కాడ్కి, వోర్ సిరిప్ బగవంతనంగె గొస్టింగ్ వెహంతొర్. బోర్తె వోన గవతున్ వొపంతొరొ వోర్, బగవంతన్ బారెతంగ్ యేసు వెహ్తంగ్ గొస్టింగ్ సతెమ్ ఇంజి తొహంతొర్. 36 బోర్తె బగవంతనొర్ మరిన్ పొరొ బరొస కీంతొరొ, వోన్ బస్కెట్ పిస్పల్ జీవ పుటంత. బోర్తె వోన్ పొరొ బరొస కీయొరొ, వోన్ బస్కెట్ పిస్పల్ జీవ పుటంత. బోర్తె వోన్ పొరొ బరొస కీయొరొ, వోన్ బస్కెట్ పిస్పల్ జీవ పుటాదంత" ఇంజెర్ బాప్తిస్ ముర్వుల్ యోహన్ వెహ్తూర్.

కుహితగ యేసు వెయ్లెన్ సంగ వడ్క్వేల్

4 యోహన్తున్ తెర్ అదిక్ సిస్యలిర్కున్ యేసు తయర్ కీసి, వూర్కున్ బాప్తిస్ మీసెర్ మంతొర్ ఇంజెర్ పరిసయుల్క్ కేంజ్రెర్. 2 (కరల్ బతల్ ఇత్తెకె, యేసు బాప్తిస్ పిమ్మకి. బతి వోనుర్ సిస్యలిర్ సీసెర్ మత్తెర్.) 3 ఇద్ గొస్టితున్ యేసు కేంజ్ర పెజె, యూదయ యేరియతున్ సుటి కీసి, గలిలయ యేరియతె సొన్లె పెసితొర్.

 4 బతి ఇంకె సమరయ యేరియతున్ వీడ్సి సొంద లాగర్. 5 అహన్ అద్ సమరయ యేరియతల్ వీడ్సి సొంజెర్ మనెకె, యాకొబ్ తన్వొర్ మరి యోసెపున్ సీత, ఈసత బొమిత్ $^\#$ కరుమ్ మన్వల్ సుకరు ఇన్వల్ చహర్తగ యెవ్తొర్. 6 అగ యాకొబ్ కాచుస్త కుహి మత్త. లంగ్నల్ తాక్సెర్ వాత కాడ్కి, యేసు అవిసి దుపరిత యేలతె అద్ కుహిత్ బగ్ల ఉచ్చి మత్తొర్. $^{7-8}$ అద్ వకత్నె, వోనుర్ సిస్యలిర్ కానె యేత్లె చహర్తె సొత్తెర్. అద్ గట్కతెన్ సమరయ జాతిత ఉంది వెయ్లె యేర్ వోయ్లె, కుహితగ వాత. తె యేసు, "బాయి, నాకున్ ఉండన్ సాటి యేర్ సీమ్" ఇంజెర్ అద్ వెయ్లెన్ తల్క్ తొర్.

[#] **4:5** పుట్గడ్డి 33:19; యెహోసువ 24:32

 9 యూదుల్క్ అని సమరయ జాతితుర్ అలగ్ పిసెర్ మందిర్. అదెన్ సాటి యేసున గొస్టి కేంచి అద్ వెయ్లో గుల్ ఆసి, "యెయా! నిమె యూదుల్క్ న జాతితొని ఆంది. నన సమరయ జాతితొన ఆందున్. ఉన్ల యేర్ సీమ్ ఇంజి, నాకున్ బహన్ తల్కంతి?" ఇంజెర్ యేసున్ ఇత్త. 10 అద్ కేంచి యేసు, "'ఉన్ల యేర్ సీమ్' ఇంజెర్ తల్క్ వన్ బారెతెన్ ఆయి అని బగవంతన వరమున్ బారెతెన్ ఆయి నీకున్ టావ సెలె. ఇవ్ టావ మన్మడ్ ఇత్తెకె, నిమెయ్ ఉల్ట అదెన్ నాకున్ తల్క్ నీది అని నీకున్ జీవ వాలె యేర్ సీందున్" ఇంజెర్ తాన్ సంగ వెహ్తూర్. 11 అెస్కె అద్ వెయ్లో, "సాబ్! నిహ్గ యేర్ చేంది కియ్లె పొట్టాయ్ ఆయి నోడెయ్ ఆయి సెలె. ఇద్ కుపొ బెయ్ కోల్ మంత. అద్ జీవ వాలె యేర్ నీకున్ బగటల్ పుటర్? 12 మా తొత్తొర్ బాబొ యాకొబ్ ఇద్ కుపొ మాకున్ సీతొర్. ఇద్ కుపొత యేర్ తన, తన్పుర్ మర్క్ ఉటెర్ అని వూరంగ్ పియంగ్ – కాల్క్ గిర్ ఉట్టంగ్. నిమె యాకొబున్ తెర్ డగుని కి బతల్?" ఇంజెర్ యేసున్ పూసి కీత. 13 తె యేసు, "ఇద్ యేర్ ఉన్పల్ హర్ వొరొర్ ఉండె వట్కంతొర్. 14 బతి నన సియ్పల్ యేర్ ఉన్పన్ బెస్కెట్ కె వట్క వసొ. నన సియ్పల్ యేర్ బస్కెట్ జీవతె మందన్ సాటి, హోన్ రొపొ బెస్కెట్ గిర్ పోంగ్సెర్ మన్వల్ జలత్ దాత్ మందంత" ఇంజెర్ వెహ్హోర్.

 15 తె అద్ వెయ్లో, "సాబ్! బస్కెట్ యేర్ వట్క్ వక్ నె అని చేంది కియ్లే వాయ్పక్ నె, అద్ యేర్ నాకున్ సీమ్" ఇంజెర్ యేసున్ తల్క్ త. 16 అస్కె యేసు, "నిమె సొంజి, నీ మాడ్సొన్ కేయ్సీ, తర" ఇంజెర్ వెహ్హూర్. 17 తె అద్ వెయ్లో, "నాకున్ మాడ్సొ సెలొర్" ఇంజెర్ వెహ్హా. అద్ కేంచి యేసు, "హో కరలె, 18 మొదొల్ నీకున్ సియ్పిర్ మాడ్సుర్ మత్తెర్. ఇంకె నీ సంగ మంతొర్ వోర్, నీవొర్ మాడ్స్టా ఆయొర్. బాయీ, నిమె మత్త అదెన్ కరల్ వెహ్తి" ఇంజెర్ అద్ వెయ్లెన్ ఇత్తొర్.

 19 అస్కె అద్ వెయ్లో, "సాబ్! నీమే పర్వక్షనీ ఆంది ఇంజెర్ సమ్జె మాసెర్ మంతొన్. 20 తె నాకున్ ఇద్ గొస్టి వెహ్లా మమొట్ ఇద్ గెరాజిమ్ గుటత్ పొరొ పార్తన—వింతి కీంతొమ్. ఇగెనె మా తొత్తుర్ గిర్ పార్తన—వింతి కీతర్. బతి మీ యూదుల్క్ సిరిప్ యెరుసలెమె కరల్ పార్తన—వింతి కీంతొమ్. ఇగెనె మా తొత్తుర్ గిర్ పార్తన—వింతి కీతర్. బతి బోన ఇత్త. $^{21-23}$ తె యేసు, "బాయి! బోన పార్తన—వింతి కీంతిట్ ఇన్వల్, మీ సమరయతుర్కున్ టావ సెలె. బతి బోన పార్తన—వింతి కీంతొమ్ ఇన్వల్ మాకున్ టావ. బారితెకె మా యూదుల్క్ నగటలె బచె మాయ్పల్ కార్య వాయ్పల్ మంత. అద్ వకత్వె ఇద్ గుటత్ పొరొస్ ఆయి, యెరుసలెమ్మగెస్ ఆయి, మిరట్ బాబొ బగవంతన పార్తన—వింతి కియ్పుట్. బతి కరల్ పార్తన—వింతి కీయ్పలిర్ తమ్వ ఆత్మతగ సత్నె పార్తన—వింతి కీంతెర్. అద్ వకత్ ఇంకె వాసిన్ మంత. ఇద్ నన వెహ్తా గొస్టిత్ పొరొ బరొస ఇర. తనకున్ పార్తన—వింతి కియ్పులిర్ ఆతుర్ మందన ఇంజెర్, బాబొ బగవంతల్ సూడ్సెర్ మంతొర్. 24 బగవంతల్ ఆత్మ రూప్నె మన్వల్ ఆత కాడ్కి, పార్తన—వింతి కియ్పలిర్ తమ్వ ఆత్మతగ సత్నె వోన పార్తన—వింతి కియ్పులిర్ తమ్మ ఆత్మతగ సత్నె వోన పార్తన—వింతి కియ్పుల్ తమ్మ ఆత్మతగ సత్నె వోన్ పార్తన—వింతి కియ్పుల్ తమ్మ * వాంతొర్ ఇన్ఫల్ నాకున్ టావ. మోర్ వాత పెజె, సమ్దిర్కున్ సమ్మె కుల కుల వెహంతొర్ బెరె" ఇంజెర్ యేసున్ వెహ్తా. 26 తె, "ననయ్ వోన ఆందున్" ఇంజెర్ యేసు తాన్ వెహ్తూర్.

 27 అదె వకత్నె వోనుర్ సిస్యలిర్ అగ వాతెర్. వోర్ యేసు ఉంది వెయ్లొన్ సంగ వడ్క్ వల్ సూడ్సి, బెయ్ గుల్ ఆతెర్. బతి, «నీకున్ బతల్ పహ్మె?» ఇంజెర్ అద్ వెయ్లొనె ఆయి, «నిమె అద్ వెయ్లొన్ సంగ బారి వడ్క్ తి?» ఇంజెర్ వోర్ యేసునె ఆయి, వూర్గటల్ వొరొర్ గిర్ పూసి కియ్మకి.

 28 అద్ వెయ్లో బుడ్డితున్ అగనె సుటి కీసి, చహర్తె సొత్త. 29 అని పర్జతున్ సంగ, "ఇంకె వేరి నన కీత సమ్దెతున్ బారెతె వెహ్తూర్. వోరె మాయ్నల్ మోక కిరిస్తు ఆందురెయ్ బతలొ? మీరట్ వాసి సూడట్" ఇంజెర్ వెహ్త. 30 తె వూర్ చహర్తల్ పెసిసి యేసు మన్వల్ జాగతగ వాసెర్ మత్తెర్.

 31 అద్ గట్కతె వూర్ సిస్యలిర్, "గురుజి! జరతెర్ తిన్" ఇంజెర్ యేసున్ జుల్మ కీతెర్. 32 బతి యేసు, "మీకున్ టావ సెలె అద్ చంది తిందన్ సాటి, నహ్ల మంత" ఇంజెర్ వెహ్తూర్. 33 తె సిస్యలిర్, "గురుజిన్ తిందన్ సాటి, బోరె చంది

^{*} 4:25 కిరిస్తు హెబ్రి బాసతె మెసయల్ ఇంతెర్. ఇదెన అర్తమ్ పర్జతున్ బచి కియ్లె, బగవంతల్ నేమి కీసి, సారి కియ్పల్ రాజల్. వేన్ సాటి యూదుల్క్ సూడ్ఫెర్ మత్తెర్.

తతెరెయ్ బతలొ?" ఇంజెర్ తమ్వ తమ ఇత్తెర్. 34 అస్కె యేసు, "నాకున్ సారి కీతొర్ బగవంతన ఇచ పియ్సి తాక్వల్ అని వోన కామున్ బర్పుర్ కియ్వలె నావ చంది ఆసి మంత. 35 నమునతున్ మీరట్, 'వావ్టై విజ వీత్త పెజె, ఉండె నాలుంగ్ మహిననె పంట కొయ్లె వాంత' ఇంతిట్. బతి వహుక్నెకె సూడట్. ఇంకె అద్ పంట కొయ్లెన్ తయర్ మంత \star " ఇంజెర్ మీకున్ వెహ్చెర్ మంతొన్. 36 "పంట కొయ్పలిర్కున్ ఇంకె బూతి పుట్సెరెన్ మంత. బస్కెట్ పిస్పల్ జీవతగ లోకుర్కున్ తర్వలె, అద్ పంట కొయ్పలిర్కున్ పుట్పల్ పండి. ఇదెన్ హిందల్, విజ వీత్పలిర్ అని పంట కొయ్పలిర్ ఆనంద్నె మంద పరంతెర్. 37 'విజ వీత్వల్ వొరొర్ అని పంట కొయ్వలీక కస్టమ్ కీసి వీత్మకి అద్ పంట కొయ్లె, మీకున్ సారి కీతొన్. అద్ విజ వీత్లె దుస్సుర్ కస్టమ్ కీతెర్. వూర కస్టమ్న్ పండితున్ మీరట్ యేచ్చెర్ మంతిట్" ఇంజెర్ ఇత్తార్.

 39 "నన కీత సమ్దెతున్ బారెతె, నన వెహ్వక్ మనెకెన్ నాకున్ వెహ్తార్" ఇంజెర్ అద్ వెయ్లో వెహ్తా. తె అద్ గవతున్ పియ్సీ, సమరయ యేరియత చహర్తుర్ వెలెటిర్ లోకుర్ యేసున్ పొరొ బరొస ఇర్తెర్. 40 వూర్ సమరయతుర్ వోన్గ వాసి, "గురుజి! నిమె మహ్గ వాసి, మందయ్ లాగర్" ఇంజెర్ జుల్మ కీతెర్. తె యేసు వూర్గ రండ్ రోజ్క్ మత్తొర్. 41 యేసు వెహ్తంగ్ గొస్టింగ్ కుద్ కేంచి, ఉండె వెలెటిర్ బక్తలిర్ ఆతెర్. 42 "నిమె వెహ్త గొస్టి పియ్సిన్ ఆయొ బతి, మమొట్ వోనంగ్ గొస్టింగ్ కుద్ కేంచి, వేరె దునియతున్ బచి కియ్పల్ కిరిస్తు ఇంజెర్ కరి కీసి, నమ్తుెమ్" ఇంజి వెయ్లెన్ వెహ్తెర్.

యేసు అదికారినొర్ మరిన్ చౌకొట్ కియ్సల్

 43 రండ్ రోజ్క్ ఆత పెజె, యేసు గలిలయ యేరియతె సాన్లై పెసితార్. 44 (అస్కె యేసు, «పర్వక్షన్ తన్వ సొంత యేరియతగ మాన్ పుటొ» ఇంజెర్ మునెనె వెప్పి మత్తొర్.) 45 తెర్ బతి వోర్ గలిలయ యెవ్త పెజె, అగటుర్ లోకుర్ చొకొట్ మాన్ సీసి, వోన్ కరుమ్ కీతర్. బారితెకె పస్క సడ్ జర్గనెకె, వూర్ యెరుసులెమ్నగ సొంజి మత్తెర్ అని యేసు కీతంగ్ మయ్మతంగ్ కామ్క్ సూడ్పి మత్తెర్. 46 అహన్ సొనెకె సొనెకె, ఇదెన్ మునె యేతున్ ఆంగుర్క్ న రసత్ దాత్ మార్యుసీతొర్ అద్, గలిలయత కాన చహర్దె యెమ్తోర్. కపెర్నహోమ్ ఇన్ఫల్ చహర్తె రాజనొర్ హొరొర్ అదికారి మత్తొర్. వోనొర్ మరి బేమరితె సానల్ మీండ్సి మత్తార్. 47 తె వోర్ అదికారి, యూదయతల్ గలిలయ యేరియతె యేసు వాతొర్ ఇంజెర్ కేంచి, యేసునగ సొత్తార్. అని, "నా మరి బేమరితె సానల్ మీండ్సి మంతొర్. నిమె వాసి, చొకాట్ కియయ్ లాగర్" ఇంజెర్ యేసున్ వినంతి కీతొర్. 48 తె యేసు, "చమత్ కార్క్ అని మయ్మతంగ్ కామ్క్ సూడ బీగర్, నా పారొ బరొస కియ్మెట్ సెలెయ్?" ఇంజెర్ ఇత్తార్. 49 తెర్ బతి వోర్ అదికారి, "పర్బు! నా మరిన పరస్ సొన్వక్ మనెకెన్ వర" ఇంజెర్ ఇత్తార్. 50 అస్కె, "నిమె రోన్ సొనెస్. సీ మరి పిసంతొర్" ఇంజెర్ యేసు వెహ్తూర్. తె వోర్ అదికారి, యేసున గొస్టిత్ పొరొ బరొస ఇర్సి పెసితొర్. 51 వోర్ అహాన్ సరియ్ సొంజెర్ మనెకెస్, వోనుర్ సేవ్కలిర్ మునెత్క్ వాసి, "నీవొర్ మరి చొకాట్ ఆతొర్" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 52 తె వోర్ అదికారి, "బద్ వకత్నె చౌకాట్ ఆతొర్?" ఇంజెర్ సేవ్కలిర్కున్ పూసి కీతొర్. అస్కె వూర్, "నినె దుపరి ఉంది నేక్నెకె, చౌకాట్ ఆతొర్" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 53 బరొబర్ అదె వకత్నె యేసు తనకున్, «నీవొర్ మరి పిసంతోర్» ఇన్ఫల్ గొస్టి వెహ్తూర్ ఇంజెర్ సమ్మె మాసి, వోర్ అదికారి అని వోన రోతుర్ యేసున్ పారా బరాస ఇరైర్. 54 యూదయు యేరియుతల్ గబిలయ వాసి, యేసు కీత రెండవ మయ్ముత కామ్ ఇద్ ఆంద్.

కెయ్-కాల్క్ అర్పి సొత్తాన్ చొకొట్ కియ్చల్

 $\mathbf{5}^{-2}$ అద్ ఆత పెజె, యూదుల్క్ న ఉంది సడ్ కరుమ్ వాత కాడ్కి, యేసు యెరుసలెమ్ నగుడె, వర్సి సొత్తొర్. $\mathbf{5}^{-2}$ యెరుసలెమ్న గొరెన పాటక్ ఇన్ఫల్ జాగతున్ కరుమ్ హెబ్రి బాసతె బెతెస్త ఇన్ఫల్ కోనెర్ మత్త. అద్ కోనెర్తగ సియుంగ్ మండొప్క్ మత్తంగ్. 3-4 \star [అద్ కోనెర్తగ కహి యేలనె బగవంతనొర్ దూతల్ రెయ్సి యేతున్ హాలి కీందుర్.

^{*} 4:35 లోకుర్కున్ బగవంతన చర్నతె తర్వల్ పంట. బహన్ ఇత్తెకె సమరయ జాతితుర్ వెలెటిర్ యేసునగ వాసెర్ మత్తెర్. వూర్కున్ బగవంతన సరి–మారగున్ బారెతె వెహ్వలె కానె ఆసి మంత ఇత్తొర్. *5:3-4 తొలెతంగ్ కహితంగ్ గ్రీకు గ్రంత్స్నగ ఇవ్ గొస్టింగ్ సెలెంగ్.

అస్కె బోర్ మునె రెయంతొరొ వోర్ బాతల్ బేమరి మత్తెకె గిర్ చొకొట్ ఆందుర్.] అవ్ మండొప్కొనగ గుడ్డిర్, లెంగ్డల్ –తుంగ్డలిర్ అని కెయ్ –కాల్క్ అర్సి సొత్తుర్, సమ్ది తీర్కొనంగ్ బేమరింగ్ వాలిర్ జాగ పియ్సి మందిర్. 5 వూర్ రొపొ తీస ఆట్ (38) సాల్క్ నల్ బేమరితె మన్వల్ వొరొర్ మాయ్నల్ మత్తొర్. 6 వోర్ మాయ్నన్ యేసు సూడ్సి, వెలె సాల్క్ నల్ బేమరితె మంతొర్ ఇన్వల్ కరి కీసి, "చొకొట్ ఆయన ఇంతి కి?" ఇంజెర్ వోన్ పూసి కీతొర్. 7 తె వోర్ మాయ్నల్, "పర్బు! అద్ కోనెర్త యేర్ హాలె మానెకె, నాకున్ అగ రెహ్పలిర్ బోరె సెలుర్. అదెన్ సాటి నన రెయ్లె వానెకెతే, నాకున్ తెర్ మునెన్ దుస్రొర్ బోరైర్ అగ రెయంతొర్" ఇంజెర్ జవబ్ సీతొర్. 8 అస్కె యేసు, "తేద! అని నీవ చాడుతున్ పియ్సి రోన్ సొన్" ఇంజెర్ ఇత్తార్. 9 అహన్ ఇత్త బరొబర్, వోర్ చొకొట్ ఆసి, తన్న చాడుతున్ పియ్సి తాక్సెర్ సొత్తార్. ఇద్ గట్న యూదుల్క్ న ఆరమ్న దివొసున్ నేటి జర్గ్తత. 10 తె యూదుల్క్ నుర్ అదికారిర్, "నీవ చాడు పియ్సు

ఇద్ గట్న యూదుల్క్ న ఆరమ్న దివొసున్ నేటి జర్గీత. 10 తె యూదుల్క్ నుర్ అదికారిర్, "నీవ చాడ్డ్ పియ్స్ తాక్వల్, నేండ్ ఆరమ్న దివొస్ ఆత కాడ్కి, దర్మత కానున్తున్ ఉల్ట తాక్షప్ ఆంత" ఇంజెర్ చొకొట్ ఆతొన్ సంగ ఇత్తెర్. 11 బతి వోర్, "నాకున్ చొకొట్ కియ్పల్, 'నీవ చాడ్డ్ పియ్స్ సౌన్ ఇత్తార్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తార్. 12 తె వూర్, "నీకున్ చాడ్డ్ పియ్స్ సౌన్' ఇంజెర్ బోర్ వెహ్తార్?" ఇంజి పూసి కీతెర్. 13 బతి వోర్ వెహ్ పర్మకి. బారితెకె అగ వెలె మాంది మత్తెర్ అని యేసు మాందితగ మిస్టె మాసి సొత్తార్. 14 అద్ ఆత పెజె యేసు, వోన్ మందిర్త ఆడ్రతగ సూడ్సీ, "ఇచుల కేంజ! నిమె చొకొట్ ఆతి. ఉండె వెలె దుక్స వాయ్పక్ మెన్లె, పాప్పంగ్ కామ్క్ కియ్మ" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 15 అస్కె, వోర్ మాయ్నల్ యూదుల్క్ నుర్ అదికారిర్గ సొంజి, "నాకున్ చొకొట్ కియ్మల్ యేసు ఆందుర్" ఇంజెర్ వెహ్తార్.

 16 యేసు ఆరమ్న దివొసున్ నేటి ఈతంగ్ కామ్క్ కీతతున్ హిందల్, వూర్ యూదుల్క్ నుర్ అదికారిర్ యేసున్ దుక్స సియ్పల్ మొదొల్ కీతెర్. 17 బతి యేసు, "నా బాబొ హర్ గట్క కామ్ కీసెర్ మత్త కాడ్కి, నన గిర్ కామ్ కీసెర్ మంతొన్" ఇంజెర్ వెహ్తొర్. 18 ఇద్ కారన్తున్ హిందల్, యూదుల్క్ నుర్ అదికారిర్, "వేర్ సిరిప్ ఆరమ్న దివొస్న మా నేకితున్ బహ్కొ మాయ్పలె ఆయ్వ, బగవంతన్ తన్వొర్ బాబొ ఇంజెర్ వెహ్చి, తనకున్ బగవంతన్ బరొబర్ బడి కీసెర్ మంతొర్" ఇంజి, ఇవ్ రండ్ కారన్కున్ హిందల్, యేసున్ జకన ఇంజెర్ వూర్ నిర్సయ్ కీతెర్.

బగవంతన అదికార్ యేసునగ మంత

 19 తె యేసు ఇహిన్ పోడి కీసి వెహ్తోర్: "ఇద్ సతెమ్ ఆంద్. బగవంతనొర్ మరి తన్వ తన బతయ్ కియ పరొర్. బాబొ బతల్ కీంతొరొ, సిరిప్ అదెనె సూడ్సి మరి కీంతొర్. బాబొ బగవంతల్ బతంగ్ బహన్ కీంతొరొ, అవెన్ మరి అప్పై కీంతొర్. 20 బాబొ మరిన్ లాడ్ కీత కాడ్కి, తన కియ్పలిక్ సమ్మె కామ్కున్ మరిన్ తొప్పార్ మంతొర్. ఉండె వెలె డగుక్ కామ్క్ మునె బవిసత్నె మరిన్ సంగ బాబొ కియుస్పల్ సూడ్సి, బెయ్ గుల్ ఆకిట్. 21 బాబొ సాతుర్కున్ బహన్ నేండుసంతొరొ, అప్పై మరి గిర్ తన నేమి కీతుర్కున్ పిసుసంతొర్. 22 బాబొ బోనె తస్ప కియొర్. బతి తస్ప కియ్లె బర్పుర్ అదికార్ తన్పొర్ మరిన్ సీతొర్. 23 తనకున్ బహనై సమ్దిర్ మాని కీంతెరొ, అప్పై మరిన్ గిర్ మాని కియన ఇంజెరెన్, అద్ అదికార్ మరిన కెయ్దె బగవంతల్ సీతొర్. బోరె ఆయి మరిన్ మాని కియ్వెకె, మరిన్ సారి కీతొర్ బాబొన్ గిర్ మాని కీత లెకతగ వాయొర్. 24 నావ గొస్టి కేంచి, నాకున్ సారి కీతొనగ బరొస ఇర్పన్, బస్కెట్ పిస్పల్ జీవ పుటంత. ఆతొన్ పాప్కున్ హిందల్, వాయ్పల్ సిక్స తపంత. మరన్నల్ తప్పి, వోన్ బస్కెట్ పిస్పల్ జీవ పుట్త.

 25 "ఇద్ సతెమ్ ఆంద్. సానలిర్ బగవంతనొర్ మరిన గొస్టి కేంజ్వల్ వకత్ వాసెర్ మంత. అద్ ఇంకె వాసిన్ మంత. అద్ గొస్టి కేంచి, తాక్వలిర్ బస్కెట్ పిసంతెర్. 26 బహన్తె బగవంతల్ జీవతొర్ మాల్కల్ ఆందురొ, అహ్నె బస్కెట్ పిస్వల్ జీవతున్ సియ్వల్ అదికార్ మరిన్ సీతొర్. 27 పోర్ మరి స్వర్గ్గ్ నౌర్ మాయ్నుల్ ఆత కాడ్కి, లోకుర్కున్ తస్వ కియ్వల్ అదికార్ బాబొ వోన్ సీతొర్. 28 మిరట్ గుల్ ఆయ్మెట్! ఉంది వకత్ వాసెర్ మంత. అద్ వకత్నె వీచ్కొనగ మన్వలిర్ సానలిర్ సమ్దిర్ గిర్ బగవంతనొర్ మరిన గొస్టి కేంచి, నేండ్సి బట్టా వాంతెర్. 29 నేండ్సి బట్టా వాతుర్ సమ్దిర్కున్ వోర్ మరి తస్వ కీసి, వూర్గటల్ పునెవంతలిర్కున్ బస్కెట్ పిస్వల్ జీవ సీంతొర్ అని పాపెస్తలిర్కున్ సిక్స వాటంతొర్.

 30 అద్ తస్వ నావ ఇచతున్ పియ్సి ఆయొ బతి, నాకున్ సారి కీతొన ఇచతున్ పియ్సిన్ కీంతొన్. నావ నన బతయ్ కియ పరొన్. బాబల్ నాకున్ వెహ్త తీరె, లోకుర్కున్ నాయ్ద తస్వ కీంతొన్. నన కియ్పల్ తస్వ నాయ్ద ఆంద్.

యేసున్ బారెతంగ్ గవంగ్

 31 "మోక నా బారెతె ననయ్ గవ వెహ్కుతె, నావ గవతున్ కరల్ ఇంజెర్ వొపుర్. 32 నా బారెతె గవ వెహ్లె వొరొర్ మంతొర్. వోర్ వెహ్వల్ గవ సతెమ్ ఇంజెర్ నాకున్ టావ.

 33 "మీరట్ యోహన్లగ కహితుర్కున్ రొహ్హిట్. వోన గవ సతెమె ఆంద్. $^{34-35}$ యోహన్ డివెత్ దాత్ పొచ్చెర్ వేడ్చి సీసెర్ మత్తొర్. మీరట్ వోన వేడ్చితె జులుక్ వేరి, బెయ్ ఆనంద్నె మత్తిట్. మీరట్ బచె మాయన ఇంజెరెన్ ఇవ్ గొస్టింగ్ వెహ్చెర్ మంతొన్.

"బతి నాకున్ నరిమన్కన గవ జురత్ సెలె. 36 బారితెకె యోహన్తున్ తెర్ డగుర్ గవ నహ్గ మంత. అద్ బతల్ ఇత్తెకె: నన కీతంగ్ మయ్మతంగ్ కామ్క్. ఇవ్ కామ్కున్ బగవంతల్ నాకున్ కీమ్ ఇంజెర్ హవ్లి కీతొర్. ఇవె నాకున్ బాబొ సారి కీతొర్ ఇంజెర్ నిరుపన్ కీంతంగ్. 37 పోరె బాబొ నా బారెతె ఇద్ గవ వెహ్చెర్ మంతొర్. బతి మిరట్ బస్కెన్ వోన వచన్ కేంజ్మకి అని బస్కెన్ పోన రూప్ సూడ్మకి. 38 సారి కియ్పన్ పొరొ మిరట్ బరొస ఇర్ప కాడ్కి, వోన బోద మీవంగ్ దిల్క్ నగ మనొ. 39 బస్కెట్ పిస్పల్ జీవ దర్మ-(గంత్నగ పుటంత ఇంజెర్ సోంచ్ కీసి, మిరట్ చొకొటె మహ్కాంతిట్. బతి అవె వచన్క్ నా బారెతె గవ వెహ్చెర్ మంతంగ్. 40 తెర్ బతి మిరట్ అద్ బస్కెట్ పిస్పల్ జీవతున్ సాటి నహ్గ వాయ్లె వొప్పిట్.

 41 "నాకున్ మాయ్నలిర్ సియ్వల్ డగుర్–పాన్ లాగొ. 42 బారితెకె మీరట్ బగవంతన్ పెర్మ కియ్పిట్ ఇన్వల్ నాకున్ టావయె. 43 నన నావొర్ బాబొన పొరొడె వాతొన్. నాకున్ మీరట్ వొప్మకి. బతి ఉండె బోరె తన్వ పొరొడె తనయ్ వాతెకె, వోన్ మీరట్ ఆనంద్నె వొపంతిట్. 44 మీకున్ దుస్టుర్ డగుర్–పాన్ సియ్పల్ ఇస్టమ్ బతి, వొరొరె మన్వల్ బగవంతల్ సియ్పల్ డగుర్–పాన్సన్ సాటి కోసిద్ కియ్పిట్. తె నా పొరొ బహన్ బరొస ఇర పర్కిట్? 45 నన బాబొనగ మీ పొరొ పిరది కీంతొన్ బతలొ ఇంజెర్ సోంచ్ కియ్మట్. బతి దర్మత కానున్తున్ లిహి కీతొర్ మోసె పర్వక్షన్ పొరొ మీరట్ ఆస ఇర్తిట్. వోర్ మోసెంయ్ మీ పొరొ పిరది కీంతొర్. 46 వోర్ మోసె నా బారెతె లిహి కీత కాడ్కి, మీరట్ మోక వోన్ బరొస కీందిట్తె, నాకున్ గిర్ బరొస కీందిట్. 47 బతి మోసె లిహి కీత దర్మత కానున్తంగ్ గొస్టినె మీరట్ నమ్పిట్తె, నావంగ్ గొస్టిన్ బహన్ నమ పర్కిట్?" ఇంజెర్ యూదుల్క్ నుర్ అదికార్కున్ వెహ్తొర్.

యేసు సియుంగ్ హజర్క్ మాందితున్ జేవున్ దొస్వల్

 $oldsymbol{6}$ అద్ ఆత పెజె, యేసు గలిలయ సమ్దర్తున్* హంద బాజ్నెకె, తన్పుర్ సిస్యలిర్ సంగ సొత్తార్. 2 బేమరి వాలిర్కున్ యేసు చొకొట్ కీతంగ్ మయ్మతంగ్ కామ్కున్ సూడ్సి, వెలెటిర్ మాంది వోన్ పెజెయ్ వాసెర్ మత్తెర్. 3 తె యేసు గుట తెర్గ్ సి, తన్పుర్ సిస్యలిర్ తోడొ ఉద్తొర్. 4 అవ్ దివొస్క్ నగ యూదుల్క్ న పస్క సడ్ కరుమ్ వాసి మత్త. 5 అద్ వకత్నె యేసు తల తప్పొ సిర్ముట్ సూడ్తొర్. తె వెలెటిర్ మాంది తన్గ వాసెర్ దిస్తెర్. "వీర్ సమ్దిర్ తిన్లె బగటల్ కానె యేచ్చి తర్కట్?" ఇంజెర్ పిలిపున్ యేసు పూసి కీతొర్. 6 తన బతల్ కియ్పల్ మంతొర్ ఇన్పల్ తనకున్ టావయ్. బతి వోర్ పిలిప్న మన్దె బతల్ మంతయొ కరి కియన ఇంజెరెన్, యేసు అహన్ పూసి కీతొర్. 7 తె పిలిపు, "రండ్ నుహ్క్ (200) కూరతంగ్ బిలనె* చంది యేచ్చి తత్తెకె తెర్ బతి, హర్ వొరొన్ జరజర తిన్లె గిర్ యెవొ" ఇంజెర్ జవబ్ సీతొర్. $^{8-9}$ అస్కె వోనుర్ సిస్యలిర్గటల్ సీమొన్—పేతుర్తొర్ తముర్ ఆంద్రెయల్, "ఇగె వొరొర్ కాండినగ సియుంగ్ సారింగ్ అని రండ్ చుడుక్ మీన్క్ మంతంగ్. బతి ఇచొర్ వెలె మాందితున్ ఇవ్ బేకెన్ యెవొంగ్" ఇంజెర్ యేసున్ వెహ్తూర్.

^{*} 6:1 తిబెరియ సమ్దుర్ ఇంజెర్ గిర్ కేయంతెర్. * 6:7 రండ్ నుహ్క్ కూరతంగ్ బిలన విలువ కమి జాస్త ఆట్ మహినన బూతి. ఇవెన్ గ్రీకు బాసతె దేనరంగ్ ఇంతెర్.

 10 తె యేసు, అగ ఉద్నల్ జాడి మత్త కాడ్కి, "తాన్ పొరొ పర్జతున్ ఉపుసట్" ఇంజెర్ వెహ్తోర్. తె మరి–మియడ్ అని వెయ్లొకున్ లెక కియ్వకె, లగ్–బగ్ సియుంగ్ హజర్క్ (5,000) మాడ్స పంగత్ ఉత్తెర్. 11 అస్కె యేసు, అవ్ సారింగ్ పియ్సి, బగవంతన్ దనెవాద్ వెహ్చి, పంగత్ ఉద్తుర్కున్ వహ్డి కియ్లె సీతొర్. అహ్నె మీన్కున్ గిర్ సీతొర్. వూర్ తిందనచ్చొర్ తిత్తెర్. 12 పర్ణ పెటిమెన్ తిత పెజె, "ఇచుర్ గిర్ కరబ్ ఆయ్పక్ నె, మెయ్తంగ్ టుక్డెంగ్ సమ్దె మీరి కీమ్టే" ఇంజెర్ సిస్యలిర్కున్ యేసు వెహ్తూర్. 13 తె సిస్యలిర్, తిత్తంగ్ అవ్ సియుంగ్ సారినల్ మెయ్తంగ్ టుక్డెన్ మీరి కీతెకె, బార డాలంగ్ నింతంగ్. 14 అద్ మయ్మత కామున్ సూడ్సి, పర్జ గుల్ ఆతెర్. అని "ఇద్ దునియతె వాయ్లె మత్తొర్ వోర్ కరల్ పర్వక్తల్ వేరె ఆందుర్"# ఇంజెర్ పర్జ ఇత్తెర్. 15 తె యేసు, వూర్ పర్జ తనకున్ హటున్ రాజల్ కియ్లె ఆంతెర్ ఇన్ఫల్ కరి కీసి, అద్ గుటతెకె వొరొరె సొత్తొర్.

యేసు సమ్దర్తత యేత్ పొరొ తాక్వల్

 $^{16-17}$ అద్ నేటి పోడ్డ్ సొనెకె, యేసునుర్ సిస్యలిర్ గలిలయ సమ్దర్త డర్డిత్ కరుమ్ సొంజి, యేసున సరి సూడ్సెర్ మత్తెర్. అెస్కె సికటి ఆెసెర్ మత్త తెర్ బతి, యేసు వూర్గ వాయ్లెకె మత్తొర్. తె వూర్ సిస్యలిర్, ఉంది రూకతగ ఉచ్చి, సమ్దర్తతున్ హంద బాజున్ మన్వల్ కపెర్నహోమ్ చహర్తె సొన్లె పెసితెర్. 18 అదె వకత్నె డగుర్ వడి–దూందడ్ తేచ్చి, సమ్దర్తతంగ్ హెల్వంగ్ బడె మాతంగ్. 19 వూర్ లగ్–బగ్ మూంద్–నాలుంగ్ కోస్క్ లక్ రూకతున్ తాకుస్త పెజె, యేత్ పొరొ తాక్సెర్ యేసు తమ్వ రూకతగ వాయ్వల్ సూడ్సి, బెయ్ వెరితెర్. 20 బతి యేసు, "వెరిమట్! ననయ్ ఆందున్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తొర్. 21 అెస్కె మోన్ ఆనంద్నె అద్ రూకతగ ఉపుసీతెర్. అెస్కె యెంటనె వూర్ సొన్వల్ జాగతె అద్ రూక యెవ్త.

 $^{22-23}$ పర్బు వింతి కీసి జేవున్ దొస్తార్ అద్ జాగతె, దుస్టా నేటి కహి రూకంగ్ తిబెరియ నగుడల్ వాతంగ్. తె సమ్దర్తత హంద బాజున్ రెహె మాయ్పలిర్ లోకుర్, సిస్యలిర్ సిరిప్ ఉందియ్ రూకతె సొత్తెర్. బతి వూర్ తర్సొతె యేసు సొన్మకి ఇంజెర్ కరి కీతెర్. 24 వూర్ మాంది యేసున్ అని సిస్యలిర్కున్ మహ్కొతెర్ బతి, బోరె పుట్మకి. తె అవ్ రూకనగ ఉచ్చి, యేసున్ మహ్కొసెర్ కపెర్నహోమ్ సొత్తెర్.

 25 సమ్దర్త హంద డర్డితె యేసు వూర్కున్ దిస్త పెజె, "గురుజి! ఇగె బస్కె వాతి?" ఇంజెర్ పూసి కీతెర్.

జీవతున్ తాకద్ సియ్పల్ కానె యేసుయ్ ఆందుర్

 $^{26-27}$ తె యేసు, "మయ్మతంగ్ కామ్కున్ అర్డమ్ కియ్వడున్ హిందల్ ఆయొ బతి, బర్పుర్ కానె తిత్తతున్ హిందలె మిరట్, నాకున్ మహ్క్ సెర్ మంతిట్. సవ్సి కరబ్ ఆయ్పల్ కానెతున్ సాటి పర్పెడె మాయ్మట్. బతి స్పర్గ్గ్ మాయ్మల్ సియ్వల్ బస్కెట్ పిస్పల్ జీవ వాలె కానెతున్ సాటి పర్పెడె మామ్ట్. అహన్ సియన్ సాటినె, బగవంతల్ తన్వ అదికార్ద మోర్ నా పొరొ వాడ్డొర్. ఇద్ సతెమ్ ఆంద్" ఇంజెర్ వెహ్తొర్. 28 అస్కె వూర్, "బగవంతల్ మాకున్ బతల్ కియన ఇంతొర్?" ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 29 తె యేసు, "బగవంతల్ బోన్తె సారి కీతొరొ, వోన్గ బరొస ఇరన ఇంజెర్ కోరంతొర్" ఇంజి వెహ్తొర్. $^{30-31}$ అద్ కేంచి వూర్, "మా తొత్తుర్ ఈజిప్టెనల్ వానెకె, బోడి గుటనగ మన్న ఇన్వల్ కానె తిత్తెర్. దర్మ $^{-}$ గ్రంత్నగ లిహి కీత తీరె వోర్ స్పర్గ్గనల్, అద్ కానెతున్ తిన్లె సీతొర్.# తె మమొట్ నీ పొరొ బరొస ఇర్నల్ ఇంకె మా సాటి, బాతల్ మయ్మత కామ్ కీసి తొహంతి?" ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 32 అస్కె యేసు, "అద్ కానెతున్ స్పర్గనల్ మోసె సియ్మకి బతి, నా బాబొయే సీతొర్. ఇంకె అద్ కరల్ కానెతున్, నా బాబొ స్పర్గ్గనల్ సీసెర్ మంతొర్. 33 బాబొ స్పర్గనల్ బతతున్ సారి కీతొరొ, అదె దునియతుర్కున్ జీవదాన్ సీంత. బగవంతల్ సారి కీత కరల్ కానె ఇదె ఆంద్" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 34 తె వూర్, "పర్బు! అద్ కానెతున్ మాకున్ బస్కెట్ సీమ్" ఇంజెర్ కోరైర్. 35 అస్కె యేసు, "ననయ్ జీవదాన్ సియ్పల్ కానెత ఆందున్. నా పొరొ బరొస ఇర్సి, నావ చర్నతె వాయ్వలిర్ బస్కెట్కె వూరంగ్ దిల్కున్ రొపొ

[#] 6:14 రెండవ ఉపదేస్ 18:15,18 # 6:30-31 కీర్ఆన్స్ న78:24

కరుసాయుర్ అని వూర్కున్ బెస్కెట్ ${f S}$ యేర్ వట్క వసొ. ${f 36}$ బతి నన ఇదెన్ మునె వెహ్హపినయ్, మిరట్ నాకున్ సూడ్త పెజె గిర్ నా పొరొ బరొస ఇర్మకి. 37 తెర్ బతి, బోన్ బోన్షై బాబొ నహ్మ సారి కీంతొరొ, వూరె నహ్మ వాంతెర్. నహ్మ వాతుర్కున్ బెస్కెనె బట్రి డగ్లి కియొస్. 38 బారితెకె, నన నావ ఇచ తీర్ కియ్లె స్పర్గ్ నల్ రెయ్ని వాయ్మకి. బతి నాకున్ సారి కీతొన ఇచ తీర్ కియ్లెనె వాతొన్. 39 నాకున్ సారి కీతొన ఇచ బతల్ ఇత్తెకె, నహ్గ సారి కీతుర్గటల్ వొరొర్ గిర్ తప్పి సాన్ఫక్ నె నన కాబాడ లాగర్. వూర్కున్ తస్వ కియ్పల్ దివొసున్ నేటి నన నేండుస లాగర్. 40 బారితెకె, తన్పోర్ మరిన్ బాజ్ సూడ్సి, బరొస కియ్వన్ బెస్కెట్ పిస్పల్ జీవ పుటన ఇన్వలె బాబొన ఇచ ఆంద్. అహన్ బరొస ఇర్వన్ తస్వ కియ్వల్ దివొసున్ నేటి నేండుసంతొన్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తూర్. $^{41-42}$ అస్కె వూర్ యూదుల్క్ న జాతితుర్, "'నన స్వర్గ్ నల్ రెయ్స్ట్రి వాత కానెత' ఇంతొర్. వేర్ యేసుతె యోసెప్స్టారె మరి ఆందుర్ కి రా! వేనుర్ అవల్ –బాబొ మాకున్ టావయ్. 'నన స్వర్గ్ నల్ రెయ్స్ట్రి వాతొన ఆందుస్' ఇంజెర్ బారి ఇంతొర్?" ఇంజి గొల్గ్ తెర్. ⁴³ తె యేసు, "మీవ మిరట్ గొల్గ్ మట్" ఇంజెర్ వూర్కున్ ఇత్తార్. 44 "నాకున్ సారి కీతొర్ వోర్ బాబొ, బూర దిల్లగ ఇచ పుటుసంతొరొ, వూరె నహ్గ వాంతెర్. దుస్టుర్ వాయుర్. నహ్గ వాతుర్కున్ తస్వ కియ్పల్ దివొసున్ నేటి నేండుసంతొన్" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 45 "బగవంతలె వూర్కున్ కరుసీంతొర్ $^{'\#}$ ఇంజెర్ పర్వక్తలిర్ లిహి కీతెర్. బూర్తె అవ్ గొస్టింగ్ కరిసి, అవెన్ పియ్సి తాకంతెరొ, సిరిప్ వూరె నహ్గ వాంతెర్. 46 బగవంతన్ సూడ్తొర్ వోర్ బోరె సెలొర్ ఇంజెర్ వెహ్చౌర్ మంతొన్. సిరిప్ ననయ్ బగవంతన్ సూడ్సి, వాతొన ఆందున్. 47 బోర్తె నహ్గ బరొస ఇరంతొరొ, వోన్ బెస్కెట్ పిస్పల్ జీవ పుటంత ఇన్వల్ సతెమ్ ఆంద్. 48 ననయ్ జీవదాన్ సియ్పల్ కానెత ఆందున్. 49 మీ తొత్తుర్ అద్ బోడి గుటనగ మన్న ఇన్ఫల్ కానె తిత్తెర్ తెర్ బతి మార్తెర్. 50 బతి ఇద్ స్పర్గ్ నల్ రెయ్స్ట్రి వాత కానెతున్ బోర్తె తింతెరొ, వోన్ బెస్కెట్ మరన్ మన్ $^{.51}$ స్పర్గ్ నల్ రెయ్స్ట్రి వాత జీవదాన్ సియ్సల్ కానెత ననయ్ ఆందున్. బోర్తె ఇద్ కానెతున్ తింతొరొ, వోర్ బస్కెట్ పిసంతొర్. అద్ కానె నా మేందొల్ ఆంద్. అద్ మేందొడున్ దునియతుర్కున్ బెస్కెట్ పిసుసి ఇర్లె, అర్పన సీంతొన్" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 52 ఇద్ కేంచి వూర్ యూదుల్క్, "మరట్ తిన్లై వేర్ తన్న మేందొడున్ బహన్ సియ పరంతొర్?" ఇంజెర్ తమ్వ తమ సోంగ్నై చర్చ కీతెర్. 53 తె యేసు, "స్వర్గ్ నొర్ మాయ్నన మేందొల్ తిన్వెకెన్ ఆయి, వోన నెతుర్ ఉన్వెకెన్ ఆయి, మీకున్ బెస్కెట్ పిస్పల్ జీవ పుట పరొ. ఇద్ సతెమ్ ఆంద్. 54 బతి బోర్తె నావ మేందొడున్ తింజి, నావ నేతుడున్ ఉంటొరొ, పోర్ బస్కెట్ జీవతె మందంతొర్. వోర్ సాతెకె గిర్, తస్వ కియ్పల్ దివొస్సె నన వోన్ నేండుసంతొన్. 55 బారితెకె నావ మేందొల్ కరల్ తిన్వల్ కానె ఆంద్ అని నావ నెతుర్ కరల్ ఉన్నల్ చీజ్ ఆంద్. 56 బోర్తె నావ మేందొడున్ తింజి, నావ నెతుడున్ ఉంటొరొ, వోన్గ నన నహ్మ పోర్ ఉంది ఆసి, మందంతొమ్. 57 జీవతె మన్వల్ బాబొ నాకున్ సారి కీత కాడ్కి, నన జీవతె మంతొన్. అప్పౌ నావ మేందొడున్, బోర్తై తింతొరొ వోర్, నా హిందల్ జీవతె మందంతొర్. 58 స్వర్గ్ నల్ రెయ్స్ట్రి వాత కరల్ కానెత ననయ్ ఆందున్. తొత్తుర్ మన్న ఇన్వల్ కానె తింజి గిర్ మార్తెర్. బతి ఇద్ కానెతున్ తిత్తుర్ బస్కెట్ జీవతెన్ మందంతెర్ ఇంజి, మీకున్ వెప్చార్ మంతొన్" ఇంజెర్ ఇత్తార్. 59 ఇవ్ గొస్టింగ్ కపెర్నహోమ్న సునగోగ్నగ * బోద కీనెకె యేసు వెహ్తార్.

బస్కెట్ పిస్పల్ జీవతున్ బారెతె బోద

 60 ఇవ్ గొస్టింగ్ కేంచి వూర్ బక్తలిర్, "ఇద్ బోద వెలె కటిన్త మంత. ఇద్ బోదతున్ బోర్ వొపనిర్?" ఇంజెర్ గొల్గ్ తెర్. $^{61-62}$ తె యేసు అద్ కరి కీసి, "మీరట్ ఇద్ గొస్టి కేంచిన్ సోంగున్ వాతెకె, స్పర్గ్నొర్ మాయ్నల్, వాత జాగతెకె తాచ్చి సొన్వల్ సూడ్తెకె, ఉండె బహన్ ఆంతిటొ?" ఇంజెర్ బక్తలిర్కున్ ఇత్తొర్. 63 "మేందొల్ జీవతున్ సియ పరొ. సిరిప్ బగవంతన ఆత్మతున్ హిందలె, జీవతె మంతిట్. నన వెహ్పలిక్ జీవ సియ్పల్ ఆత్మతంగ్ గొస్టింగ్ ఆందుంగ్. 64 బతి మీ రొపొ కహితుర్ బరొస కియుర్ వూర్ మంతెర్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తొర్. బారితెకె, తనకున్ బోర్ నమ్మోర్ అని బోర్ పసి కీంతొర్ ఇన్ఫల్ యేసున్ మొదొడలె టావ మత్త. 65 అని ఉండె యేసు, "మీకున్ నా బాబొ సారి కీతెకె తప, నహ్గ

^{*} 6:59 సునగోగ్ ఇత్తెకె యూదుల్స్ మీరె మాయ్పల్ రోన్.

^{# 6:45} యెసయ 54:13

బోరె వాయ పర్పిట్. అదెన్ సాటినె ఇవ్ గొస్టింగ్ మీ సమ్దిర్కున్ వెహ్తాన్" ఇంజెర్ ఇత్తార్. 66 అస్కెడల్ యేసునుర్ వెలెటిర్ బక్తలిర్ పెజె మల్సి సొత్తెర్ అని ఫూర్ ఉండె బస్కెన్ వోన బక్తి పియ్మకి. 67 అదెన్ సాటి, యేసు బార జన్క్ సిస్యలిర్ బాజున్ మల్సి, "మిరట్ గిర్ దాకొమ్ ఇంతిట్ కి బతల్?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. 68 అస్కె సీమొన్–పేతురు, "బోన్గ ఇంజెర్ దాకొమ్ పర్బు? బస్కెట్ పిస్పల్ జీవ సియ్పలిక్ గొస్టింగ్ వెహ్పని నిమెయ్ ఆంది. 69 'బగవంతల్ రొహ్తార్ వోర్ పవిత్ర వాలెని నిమెయ్ ఆంది' ఇంజి బరొస ఇర్స్తి కరి కీతొమ్" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 70 తె యేసు, "మీ బార జన్కున్ ననయ్ నేమి కీతొన్ కి సెలె? బతి మిహ్గటల్ వొరొనగ సయ్తన్దద మన్ మంత" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 71 సీమొన్తార్ మరి ఇస్కరియోత్ నాట్ఫౌర్ యూదల్, బార జన్క్ సిస్యలిర్గటల్ వొరొర్ ఆసి గిర్ దోక సియ్పల్ ఆతొర్. అదెన్ సాటినె వోన్ బారెతె ఇద్ గొస్టి వెహ్తూర్.

యేసు అని వోనుర్ తముక్

7 ఇద్ ఆత పెజె, యూదుల్క్ నుర్ అదికారిర్ యేసున్ జక్లై సూడ్సెర్ మత్త కాడ్కి, యూదయ యేరియతగ వోర్ సొన్మకి. సిరిప్ గలిలయ యేరియతగన్ తిరిసెర్ మత్తార్. 2 బతి అద్ గట్కతె యూదుల్క్ న డేరన సడ్ $^\#$ కరుమ్ వాసెర్ మత్త. 3 తె యేసునుర్ తముక్, "నిమె ఇగెటల్ యూదయ సొన్. అస్కెన్ అగటుర్ నీ బక్తలిర్ నీవంగ్ మయ్మతంగ్ కామ్క్ సూడంతెర్. 4 ఇగెన్ మత్తెకె నీకున్ డగుర్–పాన్ వాయొ. నిమె కరలెనె ఇవ్ మయ్మతంగ్ కామ్క్ కీతెకె, దునియతుర్కున్ తొహ" ఇంజెర్ తాదన్ వెహ్తెర్. 5 ఇత్తెకె, వోనుర్ తముక్ గిర్ యేసునగ బరొస ఇర్మకి.

 6 తె యేసు, వూర్కున్ ఇత్తొర్, "నా బారెతె వొడ్కి అరుస్వల్ వకత్ అజున్ వాయొయే. బతి మీరట్ బస్కె గిర్ అగ సొంద వచొ. 7 దునియతుర్ మీకున్ మెచ్వక్ మంద పరుర్. బతి వూర్ కియ్వలిక్ కామ్క్ కరబ్ మంతంగ్ ఇంజెర్ నన వెహ్త కాడ్కి, నాకున్ వూర్ మెచుర్. 8 మీరట్ సడ్దున్ సాటి సొంటు. నావ వాయ్వల్ వకత్ నింద్వ కాడ్కి, నన ఇంకె మీ సంగ వాయొన్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తార్. 9 ఇహిన్ వెహ్చి, యేసు గలిలయతగన్ ఆగ్తొర్.

 10 బతి వోనుర్ తముక్ సడ్దున్ సాటి సొత్త పెజె, యేసు గిర్ ఉజగిరితె ఆయ్ప, మక్డితె అగ సొత్తార్. 11 అద్ సడ్ జర్గ్ నెకె యూదుల్క్ నుర్ అదికారిర్, "వోర్ బగ మంతొర్?" ఇంజెర్ వోన్ సాటి మహ్కొతెర్. 12 తె అద్ మాందితల్ కహితుర్, "యేసు చొకొట్నొర్ మాయ్నల్ ఆందుర్" ఇంజెర్ అని, ఉండె కహితుర్, "సెలె–సెలె వోర్ పర్ణతున్ పసి కియ్పల్ ఆందుర్" ఇంజెర్ కుస కుస చర్చ కీతెర్. 13 బతి యూదుల్క్ నుర్ అదికారిర వెరెతె, యేసున్ బారెతె బోరె ఉజగిరి వడ్క్ మకి.

యేసు డేరన సడ్ జర్గ్ నెకె మందిర్తగ బోద కరుస్పల్

 14 అద్ సడ్ మొదొల్ ఆసి అర్దొ దివొస్క్ ఆత పెజె, యేసు మందిర్తగ సొంజి, బోద కరుస్పల్ సురు కీతొర్. 15 అద్ కేంచి వూర్, "అసల్ వేర్ బోరె గురునగ సిక్సాన్ యేత్మకి. బతి వేన్ ఇచొర్ వెలె గియన్ బగటల్ వాత?" ఇంజెర్ వూర్ యూదుల్క్ గుల్ ఆతెర్. 16 తె యేసు, "నన వెహ్పలిక్ గొస్టింగ్ నావంగ్ ఆయొంగ్. బతి నాకున్ సారి కియ్పల్ బగవంతనంగ్ ఆందుంగ్. 17 మిహ్గటల్ బోరె ఆయి బగవంతన ఇచ తీర్ తాకన ఇందనుర్తె, ఇవ్ గొస్టింగ్ నహ్గటల్ వాసెర్ మంతంగ్ కి సెలెకె, బగవంతనల్ వాసెర్ మంతంగ్ ఇన్ఫల్ కరి కీంతొర్. 18 బోర్తె సొంత గొస్టింగ్ కరుసంతొరొ, వోర్ తన్వయ్ డగుర్–పాన్మన్ కోరంతొర్. బతి బోర్తె తనకున్ సారి కియ్పనె డగుర్–పాన్ వాయన ఇంతొరొ, వోర్ బరొసతొర్ ఆందుర్. వోన్గ కరబ్ బతయ్ సెలె. 19 మోసు దర్మత కానున్తన్ మీకున్ సీతొర్. తెర్ బతి మిహ్గటల్ వొరొర్ గిర్ అవెకున్ పియ్సి తాక్సెర్ సెల్ఫిట్. ఇదెన్ బద్లి నాకున్ జక్లె సూడ్సెర్ మంతిట్" ఇంజెర్ యేసు ఇత్తొర్. 20 అద్ కేంచి దుస్రొక్ నహ్కొనల్ వాతుర్ వూర్, "ఎహె! నీకున్ బూర్ జక్లె సూడ్సెర్ మంతెర్? నిహ్గ బూత్ సోసై మాసి మంత కి బతల్?" ఇంజెర్ ఇత్తెర్. 21 తె యేసు, "నన ఆరమ్న దివొసున్ నేటి, కీత మయ్మత కామున్ సూడ్సి. మీరట్ సమ్దిర్

^{# 7:2} డేరన సడ్ కటొడలిర 23:39-43

వెలె గుల్ ఆతిట్. 22 మీ మర్కున్ తోల్ కట్రి* కియన ఇంజెర్ మోసెన కానున్తగ మంత. ఇద్ రివజ్ మోసె మొదొల్ కియ్మకి. బతి తొత్తుర్గటల్ వాత. తెర్ బతి ఆరమ్న దివొసున్ నేటి గిర్, మిరట్ ఇద్ కార్య కీసెర్ మంతిట్. 23 నా పొరొ బారి సోంగున్ వాంతిట్? మిరట్ వొరొర్ కాండిన్, ఆరమ్న దివొసున్ నేటి తోల్ కట్రి కీతెకె, మోసెన కానున్తున్ బహ్కె మాతప్ ఆయొ ఇంతిట్. బతి అంటిత్క్ వొరొర్ మాయ్నన్ నన చొకొట్ కీతెకె, నాకున్ బహ్కె మాతొర్ ఇంతిట్. 24 పొరొ దిస్పడున్ హిందల్, తస్ప కియ్మట్. బతి సోంచ్ –విచార్ కీసి, బరొబర్ తస్ప కీమ్ట్" ఇంజెర్ యేసు వెహ్తార్.

ಯ් ක්රී ස්ට් ක්රී ක්රීම් දී

 25 అస్కె యెరుసలెమ్నుర్ కహి జన్క్, "వూర్ అదికారిర్ జక్లె, మహ్క్ వల్ వేరె ఆందుర్ సెలెయ్?" ఇన్వల్ మొదొల్ కీతెర్. 26 "ఇచుల సూడట్! వోర్ ఉజగిరి వడ్క్ సెర్ మంతొర్. తెర్ బతి, బోరె బతయ్ ఇంజెర్ సెలుర్. వేరె కరల్ కిరిస్తు ఇంజెర్ అదికారిర్ కరి కీతెరొ బతలొ? 27 బతి కిరిస్తు వానెకె, వోర్ బగటల్ వాంతొర్ ఇన్వల్, బోనె కరె మాయొ. వేర్తె బగటొర్ ఇన్వల్ మాకున్ టావయె" ఇంజెర్ వడ్క్ తెర్. 28 అెస్కు యేసు మందిర్తగ బోద కరుెసెర్, "నన బోన ఆందున్ అని బగటల్ వాతొన్ ఇన్వల్ మాకున్ టావయే ఇంజెర్ సోంచ్ కీంతిట్. బతి నావ నన ఇగె వాయ్మకి. నాకున్ సారి కియ్పల్ సతెవంతల్ ఆందుర్. హోర్ బోర్ ఆందురొ మీకున్ టావ 29 బతి హోర్ నాకున్ టావ. హోర్ సొన్ ఇంజెర్ హుకుమ్ సీత కాడ్కినె, ఇగె వాతొన్" ఇంజెర్ జోర్తె వెహ్తూర్. 30 అద్ వకత్నె వూర్ అదికారిర్ వోన్ పియ్లె కోసిద్ కీతెర్. బతి వొరొర్ గిర్ వోన్ పొరొ కెయ్ వాట పర్మకి. బారితెకె వోన వకత్ నింద్లైకె మత్త. 31 తెర్ బతి "కిరిస్తు వానెకె, వేన్ తెర్ అదిక్ మయ్మతంగ్ కామ్క్ కీంతొరియ్?" ఇంజి, వెలెటిర్ పర్ల వోన్ పొరొ బరొస ఇర్తెర్. 32 ఇవ్ కుస కుస ఇన్ఫలిక్ గొస్టింగ్ పరిసయుల్స్ \star కేంజ్రైర్ అని వీర్ పరిసయుల్స్, డగుక్ కటొడలిర్ మీరె మాసీ, యేసున్ పియ్లె మందిర్తగ కేప్పలిర్కున్ సారి కీతెర్. 33 అస్కె యేసు, "నన ఉండె జరసి వకత్ వేరి, మీ సంగ మందంతొన్. అద్ వకత్ నింత పెజె, నాకున్ సారి కియ్వనగ మల్స్ దాంతొన్. 34 మిరట్ నాకున్ మహ్కాకిట్ బతి, నన మీకున్ పుటొన్. నన సొంజి మన్వడగ మిరట్ వాయ పర్విట్" ఇంజెర్ వెహ్తూర్. 35 యూదుల్క్ నుర్ అదికారిర్ తమ్ప తమ, "మరట్ మహ్క్ తెకె గిర్ పుట్వక్ నె వేర్ బగ సొన్మడ్ మందర్ బెహె? మోక దుస్రొక్ దేస్క్ నగ ప \bar{n} మాసి మన్పలిర్ యూదుల్క్ నగ సొంజి, బగవంతన్ బారెతె టావ సెలుర్ వూర్కున్ \star బగవంతన బోద వెహ్మడ్ మందర్ కి? 36 మీరట్ నాకున్ మహ్కాకిట్ బతి, నన మీకున్ పుటొన్. నన సొంజి మన్వడగ మీరట్ వాయ పర్పిట్' ఇన్వడ అర్తమ్ బతలెయొ?" ఇంజెర్ వడ్క్ తెర్.

యేసు జీవ నిపుస్వల్ యేత వాగ్దన్ సియ్పల్

 37 అద్ సడ్డ ఆక్రిత దివొస్ బెయ్ ముకె మందంత. తె అద్ దివొసున్ నేటి యేసు నిల్సి, "వట్క వస్తార్ వోర్, నహ్గ వాసి యేర్ ఉండన. 38 నా పొరొ బరొస ఇర్తొనగ, దర్మ $^{-}$ గ్గంత్నగ వెహ్హెపినయ్, 'వోన పెటిత్ రొపొడల్ జీవ నిపుస్వల్ యేర్ పోంగ్సెర్ మందంత" ఇంజెర్ వెహ్తొర్. 39 వోన్గ బరొస ఇర్తుర్కున్ పుట్పల్ బగవంతన ఆత్మతున్ బారెతె, యేసు అద్ జీవ నిపుస్వల్ యేర్ పోంగ్వల్ గొస్టి వెహ్తొర్. యేసు ఉండె గిర్ సాసి $^{-}$ నేండ్లెకె మత్తొర్. అదెన్ సాటి వూర్గ అద్ ఆత్మ వాయ్లెకె మత్త. 40 ఇవ్ గొస్టింగ్ కేంజ్తుర్ కహితుర్, "బవిసత్మె వాయ్పల్ పర్వక్తల్ కరలెన్ వేరె ఆందుర్" ఇంజెర్ ఇత్తెర్. 41 ఉండె కహితుర్, "వేర్ కిరిస్తు ఆందుర్" ఇంజెర్ ఇత్తెర్. తె ఉండె కహితుర్, "ఎహె! కిరిస్తు గలిలయతల్ బహన్ వాంతొర్? 42 'కిరిస్తు దావిద్న కాన్దాన్లల్ పుటంతొర్ అని దావిద్ మత్త బెత్లెహమ్ చహర్తలె వాంతొర్' ఇంజెర్ దర్మ $^{-}$ గంత్ వెహంతి కి?" ఇంజెర్ ఇత్తెర్. 43 యేసున్ హిందల్, పర్హతున్ నడ్డుమ్ బేద్ $^{-}$ బావ్ పుట్త. 44 తె కహితుర్ వోన్ పియ్కొమ్ ఇంజెర్ సూడ్తెర్. బతి వొరొర్ గిర్ వోన్ పొరొ కెయ్ వాట పర్మకి.

^{* 7:22} మొడ్డలిర్ పుట్సి ఆట్ రోజ్క్ నె మోసన కానున్నగ తోల్ కథి కియన ఇంజెర్ హుకుమ్ మంత. \star 7:32 పరిసయుల్క్ యూద దర్మతెర్ పెదొల్క్ లోకుర్ ఆందిర్. బగవంతనంగ్ నేకింగ్ సమ్దిర్ పియ్సి తాకన ఇంజెర్ వెహ్నిదిర్ అని తమొ గిరె పియ్సి తాకిన్దిర్. బతి వూర్ తమకున్ మన్దె వాతంగ్ నేకింగ్ అని రీతి–రివజ్క్ వెలె తయర్ కీసీ ఇవెన్ గిర్ పియ్సి తాకన ఇంజెర్ వెహ్నిదిర్. \star 7:35 ఇగె గిరిక్నుర్ ఇంజెర్ మందంత. బతి యూదుల్క్ న లెకతె గిరిక్నుర్ ఇత్తెకె దుస్గా సమ్ది జాతినుర్ ఇంజెర్ అర్తమ్.

యూదుల్క్ నుర్ అదికారిర్ యేసున్ పొరొ బరొస ఇర్లై వొప్మకి

 45 మందిర్తగ కేప్పలిర్ రికమ్ కెయ్క్ నె మల్స్ వాత పెజె, "మీరట్ వోన్ బారి తర్మకి?" ఇంజెర్ డగుక్ కటొడలిర్ అని పరిసయుల్క్ పూసి కీతెర్. 46 తె మందిర్తగ కేప్పలిర్, "వోర్ మాయ్నల్ వడ్క్ తప్ ఇంకె వేరి బోరె బస్కెన్ వడ్క్ మకి" ఇంజెర్ జవబ్ సీతెర్. 47 తె పరిసయుల్క్, "వోర్ మీకున్ గిర్ పసి కీతొరియ్? 48 మా అదికారిర్గటలె ఆయి, సెలెతె పరిసయుల్క్ నగటలె ఆయి, వొరొర్ తెర్ వోన్ పొరొ బరొస ఇర్తెరియ్? సెలె బోరె ఇర్మకి. 49 బతి దర్మత కానున్ టావ సెల్వక్నె, వీర్ పిసలిర్ లోకుర్ వోన్గ బరొస ఇర్తెర్. తె వూర్కున్ బగవంతన సాపెన లాగంత" ఇంజెర్ మందిర్తగ కేప్పలిర్కున్ వెహ్తెర్. 50 ఇదెన్ మునె, యేసునగ సొంజి, వాతుర్గటల్ వొరొర్ నికొదేమ్ ఇన్ఫల్ వూర్ అదికారిర్ నడ్డుమ్ మత్తార్. 51 తె నికొదేమ్, "వోన గవ కేంజ్వక్నె అని వోర్ బతల్ కీతొర్ ఇన్ఫల్ కరి కియ్పక్సె, దర్మత కానున్తున్ పియ్సి, మరట్ తస్వ కియ పర్కట్ కి? తప్పక్ మరట్ కియ పర్పట్!" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తార్. 52 తె వూర్, "యే పిస! నిమ్ గిర్ గలిలయతొని ఆంది కి బతల్? దర్మ-గంతున్ చొకొట్ వాచి కీమ్. గలిలయతల్ బోరె పర్వక్తల్ వాయొర్ ఇంజె మందంత" ఇంజెర్ చేడి కీతెర్.

ఉంది వెయ్లై పీర్ కీసెర్ సాప్డె మాయ్వల్

 53 \star [అద్ ఆత పెజె వూర్ సమ్దిర్ బోన రోన్ వోర్ సొత్తెర్.

 $oldsymbol{8}$ బతి యేసు ఒలివ మరక్న గుటత్ పొరొ సొత్తార్. 2 దుస్రొ నేటి బెయ్ సక్రెన్, బోర్ మర్స్ మందిర్తగ వాతొర్. అస్కె వెలెటిర్ లోకుర్ వోన్గ మీరె మాతెర్. తె యేసు, వూర్కున్ బోద కరుసన్ సాటి ఉద్తొర్. 3 అస్కెనె, బోద వెహ్పలిర్ సొస్తిరిర్ అని పరిసయుల్క్ పీర్ కీనెకె సాప్డై మాత అద్ వెయ్లోన్ తత్తెర్. అని అద్ వెయ్లోన్ సమ్దిర్ నడ్డుమ్ నిపుసీసి, 4 "గురుజి! ఇద్ వెయ్లో పీర్ కీనెకె సాప్డై మాత. 5 ఈతల్ వెయ్లోన్ బండనె పాసి జకన ఇంజెర్ మోసిన కానున్లగ హుకుమ్ మంత. తె నిమె బతల్ ఇంతి?" ఇంజెర్ యేసున్ పూసి కీతెర్. 6 వోన్ పొరొ పిరది కియ్లో, తప్పగ పియన ఇంజెర్ అద్ సవల్ యేసున్ పూసి కీతెర్. బతి యేసు బూడ్ వరిసి, బొమితగ లిహి కీసెర్ మత్తొర్. 7 వూర్ తమ్మ జిద్ సుటి కియ్మకి. తె యేసు తల తహ్చి వూర్కె సూడ్సెర్, "మిహ్గటల్ బెస్కెన్ పాప్ కియ్మకి, పోర్ మొదొల్ ఇద్ వెయ్లోన్ పొరొ బండ వాట వచ్చొ ఇంజెర్ వెహ్హార్. 8 అని ఉండె బూడ్ వరిసి, బొమితగ లిహి కీసెర్ మత్తార్. 9 అద్ గొస్టి కేంచి తాన్ తత్తుర్ వూర్, మాత్రలిర్గటల్ మొదొల్ కీసి, సమ్దిరె పొరొన్ పెజెయ్ వొరొర్ అగటల్ సొత్తెర్. తె సిరిప్ అద్ వెయ్లోయె యేసున్ మునె నిల్సి మత్త. 10 తె యేసు ఉండె ఉంది జోక తల తహ్చి, "బాయి! నీకున్ తత్తుర్ వూర్ బేందిర్? నీకున్ బోరె సిక్స వాట్మకియ్?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. 11 తె అద్ వెయ్లూ, "వాట్మకి పర్పు!" ఇంజెర్ జవబ్ సీత. అస్కె యేసు, "నన గిర్ నీకున్ సిక్స వాట్గొన్. ఇగెటల్ సొస్ అని ఇంగెడల్ పాప్ కియ్మ" ఇంజెర్ వెహ్తొర్.]

యేసుయె దునియత వేడ్చి ఆందుర్

 12 మర్ల యేసు, వూర్ పర్జతున్ సంగ, "నన దునియతుర్కున్ వేడ్చి ఆసి మంతొన్. నా పెజెయ్ తాక్వలిర్ సికటితగ తాకుర్. బతి వూర్కున్ జీవత సరి తొప్లా వేడ్చి సీంతొన్" ఇంజెర్ వెహ్తోర్. 13 తె పరిసయుల్క్, "నీవ నిమె గవ వెహ్చెర్ మంతి. అద్ గవ కరల్ ఇంజి వొప పరొమ్" * ఇంజెర్ ఇత్తెర్. 14 అెస్కె యేసు, "నన వెహ్వల్ గవ కరల్ ఇంజి వొపయ్ లాగర్. బారితెకె నన బగటల్ వాతొనొ, బగ దాంతొనొ నాకున్ టావ. బతి అదెన్ బారెతె మీకున్ టావ సెలె. 15 సాదరన్ మాయ్నలిర్ మోడి మీరట్ బట్టా దిస్తతున్ పియ్సు, తస్వ కీంతిట్. బతి నన అహన్ బోనె తస్వ కియొస్. 16 మోక తస్వ కీతెకె గిర్, నావ తస్వ కరలె ఆంత. బారితెకె తస్వ కీనెకె, నాకున్ సారి కియ్పల్ బాబొ గిర్ నా సంగ మందంతొర్.

^{* 7:53} తొలెతంగ్ కహితంగ్ గ్రీకు గ్రంత్స్ నగ ఇవ్ వచస్క్ సెలెంగ్. * 8:13 మోసెన కానున్తున్ పియ్సి ఉంది గొస్టితున్ వొపన ఇత్తెకె ఇవిర్ సెలెకె మువిరంగ్ గవంగ్ పహ్హె.

 17 'ఇవీర్ మాయ్నలిర గవ సతెమె' # ఇంజెర్ మీవ దర్మత కానున్తగన్ లిహి కీసి మంత. 18 నావ నన మొదొడొర్ గవదారన అని నాకున్ సారి కియ్వల్ బాబొ రెండవ గవదారల్ ఆందుర్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తూర్. 19 అస్కె వూర్ కేంచి, "నీ బాబొ బగ మంతొర్?" ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. తె యేసు, "ననయ్ ఆయి, నా బాబొయ్ ఆయి, మీకున్ టావ సెలె. నాకున్ కరి కీందిట్తు, నా బాబొన్ గిర్ కరి కీందిట్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తూర్. 20 ఇవ్ గొస్టింగ్ మందిర్తున్ రొపొ హుండిత జాగతున్ కరుమ్ నిల్సి వెహ్తూర్. తేర్ బతి వోన్ బోరె పియ్మకి. బారితెకె, వోన వకత్ నింద్లైకె మత్త.

నన సొన్వడగ మిరట్ వాయ పర్విట్

 21 అస్కె ఉండె ఉంది జోక యేసు, "నన దాంతొస్. మీరట్ నాకున్ మహ్మాకిట్ బతి, నన మీకున్ పుటొస్. మీరట్ మీ పాష్క్ మాపి ఆయ్పక్నెస్ సాంతిట్. ఇదెన్ హిందల్ నన సొన్వడగ మీరట్ వాయ పర్పిట్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తార్. 22 తె వూర్ యూదుల్క్, "వోర్ సొన్వడగ మాకున్ వాయ పర్పిట్ ఇంతొర్. మోక తన్వ తనయ్ సాంతొరొయ్ బతలొ?" ఇంజెర్ వడ్క్ తెర్. 23 అస్కె యేసు, "మీరట్ ఇద్ దునియతుర్ ఆందిట్. అని మీవ సోంచ్ ఇద్ దునియతున్ బారెతెన్ మందంత. నన ప్వర్గ్నొన ఆందున్. అని నావ సోంచ్ –విచర్ అలగ్ మందంత. 24 అదెన్ సాటినె, మీవంగ్ పాష్క్ మాపి ఆయ్పక్ నెస్ సాంతిట్ ఇంజెర్ వెహ్తొస్. నా బారెతె వెహ్త గొస్టిత్ పొరొ బరొస ఇర్వెకె, మీవంగ్ పాష్క్ మాపి ఆయ్పక్ నెస్ సాంతిట్ ఇంజెర్ వెహ్తొర్. 25 తె వూర్, "అపల్ నిమె బోని ఆంది?" ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. అస్కె యేసు, "నన మొదొడల్ బోన ఆందున్ ఇంజెర్ వెహ్నెర్ వాతొనొ, వోనయ్ ఆందున్. 26 మీకున్ తప్ప కియ్లె, మీ బారెతె వె గొస్టింగ్ నహ్మ మంతంగ్. బతి సిరిప్ నాకున్ సారి కీతొనల్ కేంజ్తంగ్ గొస్టినె దునియతుర్కున్ వెహ్చెర్ మంతొన్. వోర్ సతెవంతల్ ఆత కాడ్కి, వోర్ కియ్పల్ తప్ప గిర్ సతెమె ఆంత" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 27 బతి, యేసు తన్పొర్ బాబొ బగవంతన్ బారెతె వెహ్తూర్ ఇన్పల్ వూర్ అర్తమ్ కియ్మకి. 28 తె యేసు, "ప్పర్గ్న్ న్ మాయ్లన్ బెస్కెత్ మొద్నగ టాంగి కీంతిటొ అస్కె, ననయ్ వోన ఆందున్ ఇన్పల్ కరి కీంతిట్. అచొరె ఆయ్ప, నావ నన బతయ్ కియు పరొస్. బతి బాబొ బమ్తై నాకున్ కరుసీతొరా, అవె గొస్టింగ్ మీకున్ వెహ్తూన్ ఇంజెర్ గిర్ మీరట్ కరి కీకిట్. 29 నాకున్ సారి కియ్పల్, నా సంగ మంతొర్. వోస్ ఆనంద్ సియ్పలిక్ కామ్క్ బెస్కెట్ నన కీత కాడ్కి, వోర్ నాకున్ వొరొనె బెస్కెస్ సుటి కియ్మకి" ఇంజెర్ వెహ్తూర్. 30 ఇవ్ గొస్టింగ్ కేంచి, వెలెటిర్ వోన్ల బర్గాట్ నన కీత కాడ్కి, వోర్ నాకున్ వొరొనె బెస్కెస్ సుటి కియ్మకి" ఇంజెర్ వెహ్తార్. వెర్కెర్ నాకున్ వారెనె బెస్కెస్ సుటి కియ్ముకి" ఇంజెర్ వెహ్హార్. 30 ఇవ్ గొస్టింగ్ కేంచి, వెలెటిర్ వోన్ల బరాస ఇరైర్.

అబ్రాహమ్న సంతాన్ అని సయ్తన్**ద** సంతాన్

 31 అదెన్ సాటి, యేసు తన్న పొరొ బరొస ఇర్తుర్ యూదుల్కున్ సంగ, "నా గొస్టి పియ్సీ తాక్తెకె, కరలెనె నా సిస్యలిర్ ఆంతిట్. 32 అస్కు మీరట్ సతున్ * కరి కీంతిట్. అద్ సతెమ్ మీకున్ మోక్డా సుటి కీంత" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్డోర్. 33 "మమొట్ అల్లూహమ్న కాన్దాన్తుర్ ఆందుమ్. ఇంకె వేరి మమొట్ బోన్గన్ దాసిపాన్ కియ్మకి. బతి మూకున్ మోక్డా సుటి కీంత ఇంజి బహన్ వెహ్డి?" ఇంజెర్ యేసున్ పూసి కీతెర్. 34 తె యేసు, "పాప్ కియ్మల్ హర్ వొరొర్, పాపున్ దాసి ఆంతొర్. 35 దాసి—మాయ్మల్ బస్కెట్ రోతుర్ సంగ మనొర్. బతి మరి బస్కెట్ గిర్ రోతుర్ సంగనె మందంతొర్. 36 అదెన్ సాటి, బగవంతనొర్ మరి మీకున్ పాప్నల్ మోక్డా సుటి కీనుర్తె, మీరట్ రోతుర్ దాత్ కరలెనె మోక్డా ఆంతిట్. 37 మీరట్ అబ్రాహమ్న కాన్దాన్తుర్ ఆందిట్ ఇంజెర్ నాకున్ టావయె. తెర్ బతి, నాకున్ జక్లె మీరట్ సూడ్సెర్ మంతిట్. బాబొనల్ కేంజ్తంగ్ గొస్టిన్ పియ్సు కీసెర్ మంతిట్. ఇద్ సతెమ్ ఆంద్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తోర్. 39 తె వూర్, "మా బాబొ అబ్రాహమ్ ఆందుర్" ఇంజెర్ వెహ్తెర్. అప్కె యేసు, "మీరట్ అబ్రాహమ్న కాన్దాన్తుర్ ఆతెకె, అబ్రాహమ్ కీతపె మీరట్ గిర్ కీందిట్. 40 నన బగవంతనల్ కేంజ్త సతున్ వెహ్తా కాడ్కి, మీరట్ నాకున్ జక్లె సూడ్సెర్ మంతిట్. బతి

^{*} 8:32 సతెవంతన్ కరి కీంతిట్. వోర్ మీకున్ మోక్డా సుటి కీంతొర్.

^{# 8:17} రెండవ ఉపదేస్ 17:6

అబ్రాహమ్ అహన్ కియ్మకి. 41 మీరట్ మీ బాబొ కీతపె కీసెర్ మంతిట్" ఇంజెర్ వెహ్తోర్. తె వూర్, "మమొట్ పీర్ కీనెకె పుట్తుర్ ఆయొమ్. బగవంతల్ వొరొరె మా బాబొ" ఇంజెర్ యేసున్ వెహ్తెర్. 42 అస్కె యేసు వూర్కున్, "బగవంతల్ మీ బాబొ ఆతెకె, మీరట్ నాకున్ పెర్మతె సూడ్న్ దిట్. నావ నన ఇగె వాయ్మకి. బగవంతలె నాకున్ రొహ్తార్. 43 నన వెహ్తంగ్ గొస్టిన్ మీరట్ వొప్ప కాడ్కినె, మీకున్ అర్తమ్ ఆసెర్ సెలెంగ్. 44 మీరట్ సయ్తన్ దబాజ్నుర్ ఆందిట్. వోరె మీ బాబొ ఆందుర్. మీ బాబొనంగ్ కరబ్ ఆసన్ పూరి కియ్లెనె మీరట్ సూడంతిట్. వోర్ మొదొడలె మాయ్నలిర్కున్ జక్వల్ ఆసి, సత్నె నిల్పల్ ఆయొర్. వోన్ల సతెమ్ ఇన్ఫల్ అసలె సెలె. వోర్ తన్వ బుది పియ్సినె పకట్ వడ్కంతొర్. వోర్ పకట్ ఆత కాడ్కి, లబడున్ పయ్మెస్ కీసి నిల్తొర్. 45 అదెన్ సాటి, నన మీకున్ సతెమ్ వెహ్తెకె గిర్ బతి, నా పొరొ బరొస ఇర్పిట్. 46 నహ్గ పాప్ మంత ఇంజెర్ వొరొర్ గిర్ నిరుపన్ కియ పర్పిట్. నన సతెమె వెహ్చెర్ మంతొన్. బతి బారి నా పొరొ బరొస ఇర్పిట్? 47 బగవంతనుర్ బగవంతనంగ్ గొస్టింగ్ కేంజంతెర్. బతి మీరట్ బగవంతనుర్ ఆయ్వ కాడ్కినె, నన వెహ్త కేంజ్విట్" ఇంజెర్ వెహ్తార్.

యేసు తొత్తార్ అబ్రాహమున్ తెర్ డగుర్ ఆందుర్

 48 అెస్కె వూర్ యూదుల్క్, "నిమె సమరయతొని \star అని బూత్క్ సోటై మాసి మంతంగ్ ఇన్వల్ కరలె ఆంద్ సెలెయ్?" ఇంజెర్ యేసున్ రాంగ్తౌర్. 49 తె యేసు, "నన బూత్క్ సోటై మాతొన ఆయొన్. నా బాబొన్ మాన్ సియ్పన ఆందున్. మిరట్ నాకున్ మాని కీసెర్ సెల్విట్. 50 నావ పొరొల్ బడె మాయన ఇన్వల్ నాకున్ సెలె. బతి నాకున్ డగుర్–పాన్ వాయన ఇన్వల్ వొరొర్ మంతొర్. వోరె నాయ్డ తస్వ కియ్పల్ ఆందుర్" ఇంజెర్ వెహ్తూర్.

 51 "బోరె ఆయి నా గొస్టి పియ్సి తాకనుర్తె, వోర్ బస్కెస్ మరన్తున్ సూడొర్. ఇద్ గొస్టి సతెమ్ ఆంద్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తూర్. 52 అద్ కేంచి వూర్ యూదుల్క్, "నిహ్గ కరలెన్ బూత్ సోటై మాసి మంత ఇన్వల్ ఇంకె మాకున్ అర్తమ్ ఆత. అబ్రాహమ్ అని తొత్తుర్ పర్వక్తలెర్ గిర్ మార్తెర్. తెర్ బతి 'బోర్తె నా గొస్టి పియ్సి తాకంతొరొ, వోర్ బస్కెన్ మరన్తున్ సూడొర్' ఇంతి. 53 మా బాబొ అబ్రాహమ్ మార్తొర్. నిమె వోన్ తెర్ డగుని ఆంది కి? అని వూర్ పర్వక్తలెర్ గిర్ మార్తెర్. నీమె వోన్ తెర్ డగుని ఆంది కి? అని వూర్ పర్వక్తలెర్ గిర్ మార్తెర్. నీమ నిమె బోన ఆందున్ ఇంజెర్ సోంచ్ కీంతి?" ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 54 తె యేసు, "నావ ననయ్ డగుర్—పాస్ సీతెకె, తాన్ విలువ మనొ. మా బగవంతల్ ఇంజెర్ బోన్తె మిరట్ కేయంతిటొ, వోరె నా బాబొ ఆందుర్. వోర్ నాకున్ డగుర్—పాస్ సీసెర్ మంతొర్. 55 మేక్ మీకున్ టావ సెలొర్. బతి నాకున్ వోర్ టావయె. వోర్ నాకున్ టావ సెలొర్ ఇంద్కతె, నన గిర్ మీ దాతె లపంగిన ఆంతొన్. బతి వోర్ నాకున్ టావయె, వోన గొస్టి నన పియ్సి తాకంతొన్. 56 మీ బాబొ అబ్రాహమ్ నావ వాయ్వల్ దివొసున్ సూడంతొన్. ఇంజెర్ ఆనంద్నె మత్తార్. అద్ దివొసున్ సూడ్సి ఆనంద్ యేత్తార్" ఇంజెర్ ఇత్తార్. 57 అెస్కె వూర్ యూదుల్క్, "నీకున్ అజాన్ పనస్ (50) సాల్క్ గిర్ సెలెంగ్. నిమె అబ్రాహమున్ సూడ్తి కి?" ఇంజెర్ యేసున్ ఇత్తెర్. 58 తె యేసు, "అబ్రాహమ్ పుటన్ మొదొడలె నన మన్వన ఆందున్.* ఇద్ గొస్టి సతెమ్ ఆంద్ కి ఇంజెర్ మెహ్మార్. 59 అస్కె వూర్, వోన్ పొరొ బండంగ్ జురుసి వాట్లె బండంగ్ పియ్తెర్. బతి యేసు మక్సి మందిర్తల్ బబ్రా సొత్తార్.

యేసు పుటి-గుడ్డిన్ చొకొట్ కియ్వల్

 $\mathbf{9}$ అహన్ యేసు సరియ్ సొంజెర్ మనెకె, వొరొర్ పుటి–గుడ్డిన్ సూడ్తొర్. 2 అస్కె సిస్యలిర్, "గురుజి! వేర్ గుడ్డి ఆసి పుట్లె కారన్, వేర్ పాప్ కీతౌర్ కి, సెలెకె వేనుర్ అవల్ –బాబొ కీతెర్?" ఇంజెర్ యేసున్ పూసి కీతెర్. 3 తె యేసు, "వేరె ఆయి, వేనుర్ అవల్ –బాబొయ్ ఆయి, కీత పాపున్ హిందల్, వేర్ గుడ్డిన జల్మ ఆయ్మకి. బతి బగవంతన సక్తి వేన్

^{* 8:48} తొలె కహితుర్ యూదుల్స్, యూదుల్స్ ఆయుర్ వూర్ సంగ మర్మింగ్ ఆతెర్. వీర్ లోకుర్ యూదుల్స్ నంగ్ అని దుస్రొ జాతితెరంగ్ రీతి–రివజ్స్, పూజ–పతెరంగ్ కీసెర్ మందిర్. వూర్కున్ పుడ్తుర్ వూర్ సమరయ ఇన్వల్ యేరియతగ అలగ్ పిసెర్ మందిర్. కమి జాతితుర్ దాత్ సమరయతుర్కున్ యూదుల్స్ సూడ్పెర్ మందిర్. * 8:58 మన్వన ఆందున్ ఇంజెర్ బగవంతల్ వొరొరె వెహ పరంతొర్. మోక దుస్రొర్ బోరె అద్ గొస్టి వెహ్తెకె, యూదుల్స్ న లెకతె బగవంతన్ రెహ్చి వడ్క్ తప్ ఆంత.

హిందల్ దిసన ఇంజెరెన్ గుడ్డిన్ దాత్ పుట్తార్. 4 పోడ్డ్ సొనల్ వేరి, నాకున్ సారి కీతొనంగ్ కామ్క్ మరట్ కియ లాగర్. రాత్ ఆయ్లె కరుమ్ వాసెర్ మంత. అస్కె బోరె కామ్ కియ పరొర్. 5 బతి ఇద్ దునియతె మనల్ వేరి, పర్జతున్ వేడ్చిత్ దాత్ నన మంతొన్" ఇంజెర్ సిస్యలిర్కున్ వెహ్తూర్. 6 అహన్ యేసు వెహ్చి, తోడితగ ఉస్క్ తొర్. అద్ ఊచ్నె ఇచుసి చిక్ల కీసి, గుడ్డినంగ్ కడ్కున్ పొరొ సోక్తార్. 7 అహన్ సోక్సి యేసు, "నిమె సిలొయమ్ ఇన్వల్ కోనెర్తగ సొంజి నొర" ఇంజెర్ వోన్ వెహ్తూర్. సిలొయమ్ ఇత్తెకె, «రొహ్తూర్ వోర్» ఇంజెర్ అర్తమ్. తె వోర్ సొంజి నొర్పి, నదుర్ వాలె ఆసి వాతొర్.

 8 అద్ జర్గ్ తె పెజె, ఆజు–బాజుతుర్ అని వోర్ బిచెమ్ తల్క్ నెకె సూడ్తుర్, "వేర్ ఉచ్చికున్ బిచెమ్ తల్క్ వలె ఆందుర్ కి?" ఇంజెర్ ఇత్తెర్. 9 "ఒహో! వేరె ఆందుర్" ఇంజెర్ కహితుర్ ఇత్తెర్ అని, "ఎహె! వోన్ మోడి మన్వల్ దుస్రొర్ ఆందుర్" ఇంజెర్ ఉండె కహితుర్ ఇత్తెర్. బతి వోర్, "ననయ్ వోన ఆందున్!" ఇంజెర్ వెహ్చారెన్ మత్తొర్. 10 తె, "నీకున్ నదుర్ బహన్ వాత?" ఇంజెర్ వూర్ పూసి కీతెర్. 11 అస్కె వోర్, "యేసు ఇన్వల్ వొరొర్ మాయ్నల్ చిక్ల కీసి, నా కడ్కున్ పొరొ సోక్తార్ అని 'సిలొయమ్ కోనెర్తగ సొంజి, నొర్సి వర' ఇంజెర్ వెహ్తూర్. అస్కె నన సొంజి నొర్తొన్. తె నాకున్ నదుర్ వాత" ఇంజెర్ వెహ్తూర్. 12 "వోర్ యేసు బగ మంతొర్?" ఇంజెర్ వోన్ పూసి కీతెర్. తె వోర్, "నాకున్ టావ సెలె" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తూర్.

అద్ చొకొట్ ఆతతున్ బారెతె పరిసయుల్క్ కరి కియ్పల్

 $^{13-14}$ ఆరమ్న దివొసున్ నేటి, యేసు చిక్ల కీసి, వోనంగ్ కడ్కున్ నదుర్ వాయుస్త కాడ్కి, వూర్ పుటి $^{-}$ గుడ్డి మంజి చొకొట్ ఆతొర్ వోన్ పరిసయుల్క్ నగ వోతెర్. 15 నదుర్ వాయ్పడున్ బారెతె, పరిసయుల్క్ గిర్ వోన్ పూసి కీతెర్. తె వోర్, "నా కడ్కున్ పొరొ యేసు చీక్ల సోక్తార్. తె నన సొంజి నొర్తాన్. అస్కె నాకున్ నదుర్ వాత" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తూర్. 16 ఇద్ కేంచి కహితుర్ పరిసయుల్క్, "వోర్ ఆరమ్న దివొస్స నేకి పియ్సీ తాక్వ కాడ్కి, బగవంతనల్ వాతోర్ హోర్ ఆయొర్" ఇంజెర్ ఇత్తెర్. ఉండె కహితుర్, "వోర్ పాపెస్తల్ మత్తెకె, ఈతంగ్ మయ్మతంగ్ కామ్క్ బహన్ కియ పరంతొర్?" ఇంజెర్ ఇత్తెర్. ఇహిన్ వూర్ పరిసయుల్కున్ నడ్డుమ్ బేద్–బావ్ పుడ్త. 17 అస్కు వూర్ ఉందుంది జోక నదుర్ వాతొన్ సంగ, "నీకున్ నదుర్ వాయుస్త కాడ్కి, వోన్ బారెతె నిమ్ బతల్ ఇంతి?" ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. తె, "వోర్ పర్వక్తల్ ఆందుర్" ఇంజెర్ వెహ్తార్. $^{18-19}$ పుటి-గుడ్డి మంజి, నదుర్ వాత అద్ గొస్టితున్ నమ్వ కాడ్కి, వూర్ యూదుల్క్ నుర్ అదికారిర్, వోనుర్ అవల్ –బాబొన్ కేయుస్తెర్. అని, "పుటి–గుడ్డి ఆసి పుట్తార్ వోర్ మరి, వేరె ఆందుర్ కి బతల్? వేరె మత్తెకె, వేర్ ఇంకె బహన్ సూడ్సెర్ మంతొర్?" ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 20 తె వూర్ అవల్ $^{-}$ బాబొ, "పుటి–గుడ్డి ఆసి పుట్తొర్ వోర్ మరి, వేరె ఆందుర్ ఇంజెర్ మాకున్ టావ. 21 బతి ఇంకె వేన్ బహన్ నదుర్ వాత అని వేన్ బోర్ చొకొట్ కీతార్ ఇన్ఫల్ మాకున్ టావ సెలె. వోర్ తన్వ తన వెహ పర్నల్ బెర్స్త్ అార్. ఇద్ గొస్టితున్ మిరటె వోన్ పూసి కీమ్ల్" ఇంజెర్ వూర్ అదికారిర్కున్ వెప్తార్. 22 వోనుర్ అవల్ –బాబొ యూదుల్క్ నుర్ అదికారిర్కున్ వెరిసి, అహన్ వెహ్తెర్. బారితెకె, వోర్ యేసుయె, కిరిస్తు ఆందుర్ ఇంజెర్ బోరె వొప్తెకె, వోన్ సమాజ్నల్* అలది వాటంతొమ్ ఇంజెర్, అదెన్ మునెన్ వూర్ నిర్నయ్ యేచ్చి మత్తెర్. 23 అదెన్ సాటినె అవల్ –బాబొ, "వోర్ వెహ పర్సల్ బెర్స్త్ తొర్. వోనె పూసి కీమ్ల్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తెర్.

 24 అదెన్ సాటి, వోర్ నదుర్ వాతొన్ ఉందుంది జోక కేయుసి, "కరల్ వెహ. ఇద్ కామ్న డగుర్–పాన్ బగవంతనె వాయన. బారితెకె, వోర్ మాయ్నల్ పాపెస్తల్ ఇంజి మాకున్ టావ" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 25 తె వోర్, "వోర్ పాపి ఆందురొ, ఆయొరొ నాకున్ టావ సెలె. బతి నాకున్ ఉందియ్ టావ. బతల్ ఇత్తెకె, ఇదెన్ మునె గుడ్డిన మత్తొన్ బతి, ఇంకె సూడ పర్సెర్ మంతొన్" ఇంజెర్ ఇత్తొర్. 26 తెర్ బతి వూర్, "వోర్ నీకున్ బతల్ కీతొర్? నీకున్ నదుర్ బహన్ వాత?" ఇంజెర్ ఉండె ఉంది జోక పూసి కీతెర్. 27 తె అస్కె వోర్, "సూడట్! ఇదెన్ మునెన్ మీకున్ వెహ్తొన్. బతి మిరట్ కేంజ్మకి.

^{* 9:22} గిరిక్నగ సునగోగ్ ఇంజెర్ మంత. ఇద్ సునగో \overline{h} ఇన్ఫల్ యూదుల్క్ మీరె మాయ్పల్ రోతగ యూదుల్క్న సమాజ్నం \overline{h} సమ్దే కామ్క్ జర్మసీంతెర్.

ఉందుంది జోక బారి పూసి కీసెర్ మంతిట్? మిరట్ గిర్ వోనుర్ సిస్యలిర్ ఆకొమ్ ఇంతిట్ కి బతల్?" ఇంజెర్ ఇత్తార్. 28 అస్కె వూర్, "నిమెయ్ వోనొర్ సిస్యని ఆంది. మమొట్ మోసెనుర్ సిస్యలిర్ ఆందుమ్" ఇంజెర్ వోన లజ వోతెర్. 29 అని వూర్, "బగవంతల్ మోసెస్ సంగ వడ్క్ తొర్ ఇన్వల్ మాకుస్ టావయె. బతి వేర్ మాయ్నల్ బగటల్ వాతొర్ ఇన్వల్ మాకుస్ టావ సెలె" ఇంజెర్ వెహ్తెర్. 30 తె వోర్ అద్ కేంచి, "ఇద్ గొస్టి వెలె చమత్ కార్త ఆంద్. వోర్ బగటల్ వాతొర్ ఇన్వల్ మీకుస్ టావ సెలె బతి, నావంగ్ కడ్కుస్ మాత్రమ్ నదుర్ వాయుస్తార్. 31 బగవంతల్ పాపెస్తలిర వినంతి కేంజొర్. బతి బోర్తె బగవంతనొర్ బక్తల్ ఆసి, వోన ఇచ పియ్సి తాకంతొరొ, వోనయ్ వినంతి కేంజంతొర్ ఇంజెర్ మాకుస్ టావ. 32 ఇద్ కలి గడె మాతగటల్ తె ఇంకె వేరి, దుస్రొర్ బోరె మాయ్నల్ పుటి–గుడ్డిస్ చొకొట్ కీతొర్ ఇన్వల్ మరట్ బస్కెస్ కేంజ్మకి. 33 మోక వేర్ బగవంతనగటల్ వాయ్పెకె, ఈతంగ్ బవె కామ్క్ కియ పర్సి మనొర్" ఇంజెర్ వూర్కుస్ వెహ్తూర్. 34 అద్ కేంచి వూర్, "ఎహె! నిమె పాప్నగ పుట్సి, బెర్స్తతొని ఆంది. మాకుస్ బోద వెహ్లె వాతి కి?" ఇంజెర్ అగటల్ వోస్ బహ్రి తెండ్సి పూడ్తెర్.

బావ్–బక్తిత గుడ్డి–పాన్

 35 వోన్ తెండ్సి పూడ్తెర్ ఇంజెర్ యేసు కేంచి, వోన్ మహ్క్ సి పుటుసి, "నిమె స్వర్గ్ నొర్ మాయ్నన్ పొరొ బరొస ఇర్సెర్ మంతి కి?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. 36 తె వోర్ మాయ్నల్, "వోన్గ నన బరొస ఇర్లై, వోర్ బోర్ ఆందురెయ్? వెహ పర్బు" ఇంజెర్ యేసున్ పూసి కీతొర్. 37 అస్కె యేసు, "నిమె ఇంకె వోన్ సూడ్సెర్ మంతి. నీ సంగ వడ్క్ వల్ వోరె ఆందుర్" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 38 అద్ కేంజ్తి బరొబర్ వోర్, "పర్బు నన బరొస ఇర్సెర్ మంతొన్" ఇంజి, ముర్–టొంగ్గంగ్ కొట్సి గెప్నె కాల్ కర్తొర్. 39 అస్కె యేసు, "గుడ్డిర్ సూడన అని నదుర్ వాలిర్ గుడ్డిర్ ఆయన. ఇద్ తీర్దె తస్వ జర్గన ఇంజెరెన్, ఇద్ దునియతె వాతొన్"# ఇంజి వెహ్తార్. 40 తె వోన్ సంగ మంజి, అవ్ గొస్టింగ్ కేంజ్తుర్ కహితుర్ పరిసయుల్క్, "మమొట్ గిర్ గుడ్డిర్ ఆందుమ్ ఇంతి కి బతల్?" ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 41 అస్కె యేసు, "మిరట్ గుడ్డిర్ ఆందిట్ తె, మిహ్గ పాప్ మన్వెకె సొందు. బతి మిరట్ సూడ్సెర్ మంతొమ్ ఇంజెర్ ఇత్త కాడ్కినె, మీ రొపొ పాప్ నిల్సి మంత" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తార్.

యేసు చొకొట్నార్ గొరెంగ్ గాయ్కి ఆందుర్

 10^{3} యేసు, "గొరెన గావ్జనతగ పాటక్నల్ నేంగ్వక్ నె, దుస్రా బాజ్నల్ తెర్గ్ సి వాయ్వల్, కలె అని లూటి కియ్వల్ ఆందుర్. 2 బతి బోర్తె పాటక్నల్ నేంగంతొరొ వోరె గొరెంగ్ గాయ్కి ఆందుర్. 3 గాయ్కున్ సాటి గావ్జన కేష్పల్ పాటక్ తెరియంతొర్. గొరెంగ్ వోన లేంగ్ వొడ్కి కీంతంగ్. వోర్ తన్వంగ్ గొరెన్ పొరొల్ ముట్సి కేయ్సెర్ బట్టా వోంతొర్. 4 అహన్ తన్వంగ్ గొరెన్ బట్టా వోనెకె, వోర్ గాయ్కి బహ్కెట్ గిర్ అవెన్ మునె తాకంతొర్. వోన లేంగ్ వొడ్కె మాత కాడ్కి, అవ్ గొరెంగ్ వోన్ పెజెయ్ దాంతంగ్. 5 బతి దుస్రొన లేంగ్ వొడ్కె మాయ్వ కాడ్కి, బుజై మాసి వోన్గటల్ పరర్ ఆంతంగ్. ఇద్ సతెమ్ ఆంద్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తూర్.

 6 యేసు ఇద్ నమున యేచ్చి వూర్కున్ వెహ్హార్. బతి బతన్ బారెతె వెహ్హార్ ఇన్వల్ వూర్కున్ అర్తమ్ ఆయ్మకి. 7 తె యేసు ఉందుంది జోక ఇహిన్ వెహ్వల్ మొదొల్ కీతొర్. "ఇద్ గొస్టి సతెమ్ ఆంద్. గొరెంగ్ నేంగ్వల్ పాటకున్ దాత్నొన ఆందున్. 8 నాకున్ తెర్ మునె వాతుర్ సమ్దిరె కలిర్ అని లూటి కియ్వలిర్ ఆందిర్. వూర లేంగ్ అవ్ కరల్ గొరెంగ్ కేంచి తాక్మకి. 9 ననయ్ పాటకున్ దాత్నొన ఆందున్. నహ్మటల్ రొపా నేంగ్తంగ్ అవ్ బచె మాంతంగ్ అని రొపొ—బహ్రి వాసెర్ రంది సెల్వక్ మందంతంగ్. అవ్ గొరెన్ హిర్వల్ జాడి పుటంత. 10 కలె సిరిప్ కల్ లెక్, జక్లెక్ అని నాసెడమ్ కియ్లెకె వాంతొర్. బతి నన పూన అని బర్పుర్ జిన్గనితున్ గొరెన్ సియ్లె వాతాన్. 11 నన చొకొట్నార్ గొరెంగ్ గాయ్కిన ఆందున్. చొకొట్నార్ గౌరెంగ్ గాయ్కిన ఆందున్. చొకొట్నార్ గౌరెంగ్ సాయ్కిన ఆందున్. చొకొట్నార్ గౌరెంగ్ సాటి, తన్న పరస్ గిర్ సీంతొర్. 12 బతి బూయ్తల్ గొరెనొర్

^{# 9:39} యెసయ 6:9-10

కరల్ గాయ్కి ఆయొర్. అవ్ గొరెంగ్ తన్వంగ్ ఆయ్వ కాడ్కి, లాండిగల్ బదె వోన్ దిస్తెకె గిర్ పరర్ ఆంతొర్. అస్కె అద్ లాండిగల్ అవెన్ పొరొ ముచ్లి అర్పి, బుజిడి కీంత. 13 బూయ్తల్ సిరిప్ బూతిత్ సాటి వాత కాడ్కి, గొరెన చొకొట్–వాయుట్ పటి కియ్పక్ పరర్ ఆంతొర్. $^{14-15}$ బతి నన చొకొట్నొర్ గాయ్కున ఆందున్. బాబొ నాకున్ అని నన బాబొన్ టావ. అప్పో నాకున్ గొరెంగ్ అని నావంగ్ గొరెన్ నన టావ. నా గొరెన్ సాటి నావ పరన్ సీంతొన్. 16 ఇద్ గావ్టనతంగె ఆయ్ప, ఉండె దుస్రొక్ గొరెంగ్ గిర్ నాకున్ మంతంగ్. అవెన్ గిర్ నన పియ్స్ వాయ లాగర్. అవ్ నా లేంగ్ కేంజంతంగ్. అస్కె ఇవ్ అని అవ్ ఉందియ్ మంద ఆంతంగ్. అవ్ సమ్దిన్ వొరొరె గాయ్కు మందంతొర్. 17 నన సాసి–నేండ్లె, నావ పరస్ సీసెర్ మంతొన్. ఇదెన్ హిందలె, బాబొ నాకున్ వెలె లాడ్ కీసెర్ మంతొర్. 18 నావ పరస్ బోరె యేత పరుర్. నావ ననయ్ పరస్ సీసెర్ మంతొన్. బగవంతల్ నాకున్ హుకుమ్ సీత కాడ్కి, అద్ పరన్తున్ సియ్లె అని ఉందుంది జోక తాన్ యేత్లె గిర్ నాకున్ అదికార్ మంత" ఇంజెర్ వెహ్తూర్.

 19 ఇవ్ గొస్టిన్ హిందల్, యూదుల్కున్ నడ్డుమ్ ఉందుంది జోక బేద్–బావ్ పుడ్త. 20 వూర్గటల్ వెలెటిర్, "వేన్గ బూత్ సోటై మాత కాడ్కి, వేనంగ్ పిసంగ్ అదిక్ ఆతంగ్. వేన గొస్టి బారి కేంజంతిట్?" ఇంజెర్ ఇత్తెర్. 21 బతి ఉండె కహితుర్, "ఇవ్ గొస్టింగ్ బూత్ సోటై మాతొనంగ్ ఆయొంగ్. బూత్ గుడ్డిర్కున్ నదుర్ బహన్ సియ పరర్" ఇంజెర్ ఇత్తెర్.

బగవంతనొర్ మరిన ఇంజెర్ యేసు వెహ్వల్

 22 అద్ పీని–గాలుమ్న గట్కతె, యెరుసలెమ్న మందిర్తగ నేంగ్వల్ హానుక్ ఇన్వల్ సడ్* జర్గ్ సెర్ మత్త. 23 తె ఉంది దియ యేసు మందిర్త ఆధతగ మన్వల్ సొలొమొన్ మండొప్పగ తాక్సెర్ మత్తార్. 24 అదె వకత్నె, యూదుల్క్ నుర్ అదికారిర్ వోన్ గేర్–పాసి, "నిమె బచెజెల్ మాకున్ అనమిన కీసెర్ ఇరంతి? నిమె బచి కియ్వల్ కిరిస్తుని* మత్తెకె, కుల కుల వెహ" ఇంజెర్ పూసి కీతెర్. 25 తె యేసు, "ఇదెన్ మునె మీకున్ వెహ్తొన్ బతి మీరట్ బరొస ఇర్మకి. బాబొన పొరొడె నన కియ్వలిక్ కామ్క్, నా బారెతె గవ వెహ్చెర్ మంతంగ్. 26 బతి మీరట్ నావంగ్ గొరెన మందతుర్ ఆయ్పెట్. అదెన్ సాటినె నా పొరొ బరొస ఇర్విట్. 27 నావంగ్ గొరెంగ్ నా లేంగ్ కేంజంతంగ్. నావంగ్ బవ్ ఇన్వల్ నాకున్ టావయె. అవ్ నా పెజెయ్ వాంతంగ్. 28 నన అవెకున్ బస్కెట్ పిస్పల్ జీవ సీంతొన్. అవ్ బస్కెన్ నాసెడమ్ ఆయొంగ్. నా కెయ్దల్ బోరె అవెన్ ఊంద పరొర్. 29 బారితెకె, అవ్ గొరెన్ నా బాబొ నాకున్ సీతొర్. బాబొ సమ్దిర్కున్ డగుర్ ఆత కాడ్కి, నా బాబొన కెయ్దల్ అవెన్ బోరె ఊంద పరొర్. 30 నన అని నా బాబొ ఉందియ్ ఆసి మంతొమ్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తార్. 31 అస్కె వూర్ యూదుల్క్, వోస్ పాసి జక్లె బండంగ్ తహ్మెర్. 32 తె యేసు, "నా బాబొనల్ బెయ్ వెలె మయ్మతంగ్ కామ్క్ తొంకోర్లాన్. అవెనల్ బద్ కామున్ సాటి, నాకున్ బండనె పాకొమ్ ఇంతిట్" ఇంజెర్ వూర్కున్ పూసి కీతార్. 33 తె వూర్ యూదుల్క్, "నిమె కీతంగ్ చొకొట్నంగ్ కామ్కున్ హిందల్ ఆయొ బతి, మాయ్నని ఆసి బగవంతన ఇంజెర్ వెహ్తా కాడ్కినె, బండనె పాయ్లెన్ ఆంతొమ్" ఇంజెర్ వెహ్తెర్.

 $^{34-36}$ అెస్కె యేసు, "దర్మ-గ్రంత్ బెస్కెట్కె లబడ్ వెహొ. తొలె మీవ దర్మ-గ్రంత్నగ, 'మీరట్ బగవంతన్ దాత్నుర్ ఆందిట్'# ఇంజి, కహి నాయదికారిర్కున్ బగవంతల్ వెహ్హార్ ఇంజెర్ మంత. తె నాకున్ బాబొ నేమి కీసి, తన్వ కామ్ కియ్లె, ఇద్ దునియతగ సారి కీతొర్ అెస్కె, బగవంతనొర్ మరిన ఆందున్ ఇంజెర్ వెహ్పల్ బహన్ రెహ్చి వడ్క్ తప్ ఆంత? 37 నన నా బాబొనంగ్ కామ్క్ కియ్పెకె, నా పొరొ బరొస ఇర్మట్. 38 బతి నన అవ్ కామ్క్ కీకతె, నా గొస్టిత్ పొరొ బరొస ఇర్వెకె గిర్, నన కియ్పలిక్ కామ్కున్ పొరొ తెర్ బరొస కీమ్ట్. అహన్ కీకిట్తె, బాబొ నా రొపొ

^{*} 10:22 ఇద్ సడ్ బారి కీసెర్ మంతెర్ ఇత్తెకె, మొదొల్ దుస్రా దేస్క్ నుర్ పగ-దార్క్ ఇద్ మందిర్తున్ బహ్హి కీతెర్. బతి ఉందుంది జోక సుదుడ్ కీసి, కిరిస్తున జల్మతున్ మునె 165వ సాల్దగ అద్ మందిర్తగ దర్మతంగ్ కామ్క్ మొదొల్ కిర్ముడున్ హానుక్ ఇంజెర్ కేయంతెర్. * 10:24 బచి కియ్పల్ కిరిస్తుని తమ బచె మాయ్లె, బగవంతల్ నేమి కీతొర్ రాజల్ ఆయ్పల్ కిరిస్తున్ సాటి యూదుల్క్ సూడ్సెర్ మత్తెర్.

^{# 10:34–36} కీర్తన్స్ న 82:6

అని నన బాబొన్ రొప్తా మంతొమ్ ఇంజెర్ కుల కుల కరె మాంత" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 39 తె వూర్ ఉండె ఉంది జోక, వోన్ పియన ఇంజెర్ కోసిద్ కీతెర్. బతి వూర కెయ్గల్ తపుసీసి అగటల్ సొత్తార్.

 40 యోర్డన్ లవిడున్ హంద బగ్లత యోహన్ మొదొల్ బాప్తిస్ మీపోర్ అద్ జాగతగ సొంజి, అగనె మత్తొర్. 41 అస్కె వోన్గ వెలెటిర్ మాంది వాసి, "యోహన్ బదె మయ్మత కామ్ కియ్మకి. బతి వేన్ బారెతె బతంగ్ తె పోర్ యోహన్ వెహ్తొరొ, అవ్ సమ్దె సతెమ్దే అందుంగ్" ఇంజెర్ తమ్వ తమ వడ్క్ తెర్. 42 అగ వెలెటిర్ యేసున్ పొరొ బరొస ఇర్తెర్.

యేసున్ లాడ్ కియ్పల్ బక్తన మరన్

 $\mathbf{1}$ బేతనియ ఇన్వల్ నాటె లాజర్ ఇన్వల్ వొరొర్ బేమరితె అర్సి మత్తొర్. వోనంగ్ తకక్ మార్తల్ అని మరియల్ $\mathbf{1}$ గిర్, అదె నాటె పిసెర్ మత్తంగ్. 2 పర్బున్ సెంట్ 4 సోక్సి, వోనంగ్ కాల్కున్ తన్వంగ్ కెల్క్ సె ఉసుమ్త అద్ మరియల్ ఇదె ఆంద్. వేర్ లాజర్ తానొరె తముర్ ఆందుర్. 3 అదెన్ సాటి అవ్ రండ్ తకక్, "పర్బు, నిమె లాడ్ కియ్వల్ బేమరితె అర్సి మంతొర్" ఇంజెర్ యేసునగ కబుర్ సారి కీతంగ్.

 4 అద్ కబుర్ కేంచి యేసు, "ఇద్ బేమరి వోన్ జక్లై వాయ్మకి. బతి బగవంతనొర్ మరిన్ మాన్ సీసి, బగవంతనె మయ్మ తర్లై వాత" ఇంజెర్ వెహ్మార్.

్ యేసు మార్తన్, తాన సేలడున్ అని లాజర్తున్ లాడ్దె సూడ్న్డ్ మర్. 6 వోర్ లాజర్ బేమరితె మత్త అద్ కబుర్ యేసున్ కేంజ వాత. తెర్ బతి, ఉండె రండ్ రోజ్క్ అగనె ఆగ్తొర్. 7 అహన్ ఆగ్త పెజె, "యూదయ యేరియతె మర్సి దాకట్" ఇంజెర్ సిస్బలిర్కున్ ఇత్తొర్.

 8 అెస్కె సిస్యలిర్, "గురుజి! అగటుర్ యూదుల్క్ ఇంద్కెట్కె నీకున్ బండనె పాయ్లె సూడ్సెర్ మంతెర్. ఉండె అగదాక ఇంతియ్?" ఇంజెర్ యేసున్ పూసి కీతెర్.

 9 తె యేసు, "ఉంది దివొసున్ బార గంటంగ్ వేడ్చి మందంత. $^\#$ ఇద్ దిహతె తాక్వల్ దునియత వేడ్చి సూడ్త కాడ్కి, కొద పాయొర్. 10 బతి రాత్నె తాక్వల్ వేడ్చి సెల్వ కాడ్కి, వోర్ కొద పాంతొర్" ఇంజెర్ వెహ్తూర్.

¹¹ ఇహిన్ వెహ్త పెజె యేసు, "మావొర్ సోప్తల్ లాజర్ మీండ్సి మంతొర్. వోన్ జోప్నల్ తెహ్లె దాంతొన్" ఇంజెర్ ఇత్తార్.

 12 అస్కె సిస్యలిర్, "పర్బు, వోర్ మీండ్సి మత్తెకె, తప్పక్ తేచ్చి చొకొట్ ఆంతొర్!" ఇంజెర్ వెహ్తెర్.

 13 యేసు లాజర్త మరస్తున్ బారెతె వెహ్హోర్ బతి, వూర్ సిస్యలిర్ సాదరన్ జోపున్ బారెతె వెహ్హోర్ ఇంజి మత్తెర్. 14 తె యేసు, "లాజర్ మార్తొర్" ఇంజి కుల కుల వెహ్చి, 15 "అగ నన మన్మకి అచొర్ చొకొట్ ఆత. మీ సాటినె ఇహిన్ జర్గ్ తి. మీవ బరొస బడె మాయన ఇన్వలె నావ ఇచ. ఇంగె మరట్ అగ దాకట్ దెట్!" ఇంజెర్ వూర్కున్ ఇత్తార్. 16 అస్కె యేమల్ * ఇంజెర్ కేయ్పల్ తోమల్, "యేసున్ తోడొ మరస్ ఆయ్లె, మరట్ గిర్ దాకట్ దెట్" ఇంజెర్ తన్వ బరొబర్ మన్పలిర్ సిస్యలిర్కున్ ఇత్తార్.

సాతుర్కున్ నేండుస్పల్ సక్తి యేసునగ మంత

 $^{17-19}$ బెతనియ నార్ యెరుసలెమ్నల్ కరుమ్ కరుమ్ రండ్ కోస్క్ లంగ్ మత్త. అగ తమున మరస్తున్ హిందల్, దుక్సతె మన్వలిక్ మార్తన్ అని మరియన్ సుమ్జి కియ్లె, వెలెటిర్ యూదుల్క్ వాసి మత్తెర్. తె యేసు అద్ నాటున్ కరుమ్ యెవ్త పెజె, లాజర్త కూర్దున్ నారిత బండత వీచ్న బుయరితగ ఇర్సి, నాలుంగ్ రోజ్క్ ఆత ఇంజెర్ కరి కీతొర్. 20 మార్తల్, యేసు వాసెర్ మంతొర్ ఇన్వల్ కేంచి బేటె మాయ్లె మునెత్క్ సొత్త. బతి మరియల్ రోతగన్ రెహె మాత. 21 మార్తల్

^{*} 11:16 యేమల్ సెలెకె దిదుమ ఇత్తెకె వోన్ బరొబర్ సెలడెయ్ సెలెకె తమురెయ్ పుట్తార్.

యేసున్ బేటె మాసి, "పర్బు! నిమె ఇగె మంది ఇత్తెకె, నాహొర్ తముర్ సాసి మనొర్. 22 బతి ఇంకె ఆతెకె గిర్ బతయ్ ఆయొ. నిమె బగవంతన్ బతల్ తల్కకి అదెన్, నీకున్ సీంతొర్" ఇంజెర్ ఇత్త.

- 23 అస్కె యేసు, "నీ తముర్ నేండంతొర్" ఇంజెర్ వెహ్హార్.
- 24 తె మార్తల్, "హో పర్బు, తస్వ కియ్వల్ దివొస్నె హోర్ నేండంతొర్ ఇన్వల్ నాకున్ టావయె" ఇంజెర్ ఇత్త.
- 25 అద్ కేంచి యేసు, "జీవత అని నేండుస్వన ననయే ఆందున్. నా పొరొ బరొస ఇర్వల్ సాతెకె గిర్ మర్ల పిసంతొర్. 26 జీవతె మంజి నా పొరొ బరొస ఇర్వన్ బెస్కెట్ మన్వల్ మరన్త సిక్స పుటొ. $^{\#}$ ఇదెన్ బరొస కీంతి కి?" ఇంజెర్ పూసి కీతార్.
- 27 తె అద్, "హో పర్బు! నిమెయ్ బగవంతనొర్ మరి కిరిస్తుని ఆంది అని ఇద్ కలితె వాయ్లె మత్తొని గిర్ నిమెయ్ ఆంది. ఇదెన్ బరొస కీంతొన్" ఇంజెర్ వెహ్హ.
- $^{28-30}$ యేసు అస్కె వేరి నాటె నేంగ్మకి. మార్తల్ బగతె బేటె మాతయు అగనె ఆగ్సి మత్తొర్. తె మార్తల్ రోన్ సొత్త అని మరియన్ కుసయె కేయ్సి, "గురుజి వాతొర్. నీకున్ కేయంతొర్" ఇంజెర్ సేలడున్ సంగ వెహ్త. ఇద్ గొస్టి కేంజ్త బరొబర్ మరియల్ తేచ్చి, యేసునగ సొత్త. 31 కహితుర్ యూదుల్క్ మరియన్ సుమ్జి కీసెర్ రోన్ మత్తెర్. అస్కె అద్ సప $^{-31}$ కహితుర్ యూదుల్క్ మరియన్ సుమ్జి కీసెర్ రోన్ మత్తెర్. అస్కె అద్ సప $^{-32}$ మరియల్ యేసు మన్వల్ జాగతె సొంజి, వోనంగ్ కాల్కున్ పొరొ అర్సి, "పర్బు! నిమె ఇగె మంది ఇత్తెకె, నావొర్ తముర్ మార్సి మనొర్" ఇంజెర్ ఇత్త.
- 33 మరియల్ అని తాన్ సంగ వాతుర్ యూదుల్క్ సమ్దిర్ ఆడ్వల్ సూడ్సి, యేసున దిల్తె బెయ్ దుక్స లాగ్త. 34 అస్కె యేసు, "వోన కూర్గున్ బగ ఇర్తిట్?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. తె వూర్, "పర్బు, వాసి సూడ" ఇంజెర్ వెహ్తెర్.
- 35 అద్ కేంచి, యేసు జొడ జొడ కాడెర్ తుహ్తార్. 36 అద్ సూడ్సి వూర్ యూదుల్క్, "లాజర్తున్ బచొర్ లాడ్ కీతొరొ సూడట్" ఇంజెర్ ఇత్తెర్.
- 37 వూర్గటల్ కహి లోకుర్, "వేర్ యేసు, గుడ్డిర్కున్ నదుర్ వాయుస్తార్. తె వేర్ లాజర్తున్ సాయ్వక్ నె ఇర పర్సి మనొర్ కి బతల్?" ఇంజెర్ ఇత్తెర్.

సాతార్ వోర్ లాజర్తున్ యేసు నేండుస్సల్

- 38 యేసున దిల్లె ఉందుంది జోక దుక్స లాగ్త. తె వీచ్నగ సొత్తార్. అద్ ఉంది నారిత బండత బుయరి ఆంద్. ఉంది బండ తాన్గ అడ్డమ్ ఇర్సి మత్త. 39 తె యేసు, "అద్ బండతున్ తెండట్!" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తూర్. అప్కె సాతొర్ వోన తక్క మార్తల్, "పర్బు, ఇంకె వోన కూర్ కడిసి గాడి వాసెర్ మందర్. బారితెకె వోర్ మార్సి నాలుంగ్ రోజ్క్ ఆసెర్ మంతొర్" ఇంజెర్ వెహ్తా.
 - 40 అెస్కె యేసు, "నిమె బరొస ఇర్కితె, బగవంతన మయ్మతున్ సూడ్కి, ఇంజి నీకున్ వెహ్తాన్ కి?" ఇంజెర్ ఇత్తార్.
- 41 తె వూర్ అద్ బండతున్ తెండ్రెర్. అస్కె యేసు పొరొ సూడ్సెర్, "బాబ, నావ పార్తనతున్ కేంజ్ర కాడ్కి, నీకున్ దనెవాద్. 42 నిమె బస్కెట్ నావ పార్తనంగ్ కేంజంతి ఇన్వల్ నాకున్ టావయె. బతి నిమెయె నాకున్ సారి కీతి ఇంజెర్ కరి కీసి, నా సిర్ముట్నుర్ బరొస ఇరనిర్ ఇంజి వూర్ సాటినె, ఇద్ గొస్టి వెహ్హాన్" ఇంజెర్ ఇత్తార్.
 - 43 ఇహిన్ ఇత్త పెజె యేసు, "లాజర్, బట్టా వర!" ఇంజెర్ జోర్తె కేయ్తోర్.
- 44 అెస్కె తన్వ కూర్దున్ గూండి కీతంగ్ కప్డినెన్ లాజర్ బట్టా వాతొర్. వోన మొకొమ్ సేలతె గూండి కీసి మత్త. "గూండి కీతంగ్ కప్డిన్ ఊలి కీసి, వోన్ సొంద సీమ్ట్" ఇంజెర్ యేసు వెహ్తార్.

యేసున్ జక్లై యూదుల్క్ పిలన్ వాట్సల్

 45 అద్ కామున్ సూడ్సి, మరియన్ సుమ్జి కియ్లె వాతుర్ యూదుల్క్ నగటల్ వెలెటిర్ యేసున్ పొరొ బరొస ఇర్తెర్. 46 బతి వూర్గటల్ కహి జన్క్, పరిసయుల్క్ నగ సొంజి, యేసు కీత కామున్ బారెతె వెహ్తెర్. 47 అదెన్ సాటి డగుక్ కటొడలిర్ అని పరిసయుల్క్ పంచ్నుర్కున్ కేయుసి, "మరట్ బతల్ కీకట్? పోర్ మాయ్నల్ వెలె మయ్మతంగ్ కామ్క్ కీసెర్ మంతొర్. 48 మరట్ పోర్ కియ్పలికున్ ఇహినె సూడ్సెర్ మత్తెకె, పోరె రాజుల్ ఇంజెర్ సమ్దిరె పోన్ పొరొ బరొస ఇరంతెర్. అస్కె రోమ రాజ్నుర్ అదికారిర్ వాసి, మా మందిర్తున్ నాసెడమ్ కీంతెర్ అని మా జాతితుర్కున్ ఇగెటల్ పూడి సీంతెర్" ఇంజెర్ వెహ్తెర్. $^{49-50}$ అహన్ వెహ్త బరొబర్, "పిసలిర్నిట్! మా జాతితుర్ నాసెడమ్ ఆయ్పక్నె, వొరొర్ మాయ్నల్ పర్జత్ సాటి పరన్ సియ్పల్ చొకొట్ ఇంజి సమ్జె మాయ్పిటియ్?" ఇంజెర్ అద్ గట్కతె పెర్సొర్ కటొడల్ ఆయ్సల్ కయపల్ ఇత్తొర్.

 5^{1-52} సిరిప్ యూదుల్క్ న లాబమున్ సాటినె ఆయొ. బతి దునియ పూరొ పగ్రె మాసి మన్వలిర్ బగవంతనుర్ లోకుర్ సమ్దిర్కున్ మీరి కియ్లెనె, యేసు పరన్ సీంతొర్ ఇంజెర్ మునె జర్గ్ వల్ వచన్ వెహ్తొర్. ఇద్ గొస్టి తన్వ తన ఆసి వెహ్మాకి. బతి అద్ సాల్ పెర్సొర్ కటొడల్ ఆసి మత్త కాడ్కినె, వెహ పర్తొర్. 5^3 అద్ నేటితల్ వోన్ జక్లె పిలన్ వాట్పల్ మొదొల్ కీతెర్. 5^4 అదెన్ సాటి యేసు అస్కెడల్ యూదుల్క్ నగ ఉజగిరి వెలివక్నె, బోడి గుటన్ కరుమ్ మన్పల్ యెప్రాయిమ్ ఇన్ఫల్ చహర్తె సొంజి, అగ సిస్యలిర్ సంగ కహి రోజ్క్ మత్తొర్.

55-57 అస్కె యూదుల్క్ న పస్క సడ్ కరుమ్ వాసెర్ మత్త. తె, "బోనె యేసున పత లాగైకె వెహన. మమొట్ వోన్ పియంతొమ్" ఇంజెర్ డగుక్ కటొడలిర్ అని పరిసయుల్క్ హుకుమ్ సీసి మత్తెర్. సడ్దున్ సాటి తమ్వ తమ సుదుడ్ కియ్లెన్, మునెనె వెలెటిర్ లోకుర్ ఆజు–బాజుతంగ్ నహ్కొనల్ యెరుసలెమ్ వాతెర్. వూర్ యేసున్ మహ్క్ సెర్ మందిర్తున్ రొపా నిల్పి, "వోర్ ఇద్ సడ్డున్ వాంతొర్ కి, వాయొర్? మిరట్ బతల్ ఇంతిట్?" ఇంజెర్ వొరొన్ వొరొర్ పూసి కీతెర్.

బెతనియతగ యేసున్ పొరొ సెంట్ వెడివల్

 12^{9} అదెన్ సాటి, సాసి–నేండ్తొర్ లాజర్త నార్ బెతనియతగ పస్క సడ్దున్ సారుంగ్ రోజ్క్ మునెనె యేసు వాతొర్. 2^{9} అగ వోన్ సాటి జేవున్ తయర్ కీతెర్. మార్తల్ సర్బరెయ్ కీత. అని లాజర్ గిర్ జేవున్ తిన్వలిర్ బరొబర్ ఉత్తొర్. 3^{9} అస్కె మరియల్ బెయ్ బారిత అని వెలె మహ్గ్ లగ్ –బగ్ అర్దొ లీటర్ సెంట్ * పియ్సు వాత అని యేసునంగ్ కాల్కున్ పొరొ వెడిసి, తన్వంగ్ కెల్క్ నె ఉసుమ్త. అద్ సెంట్న గాడి పూరొ రోన్ గమ్స్ట్ . 4^{9} అస్కె సిస్యలిర్గటల్ వొరొర్ ఇత్తెకె, యేసున్ దోక సియ్పల్ ఇస్కరియోత్ నాట్నొర్ యూదల్, 5^{6} అరెరె! ఇద్ సెంటున్ మూంద్ నుహ్క్ కూరతంగ్ బిలన్* వొమ్సి, గరిబున్ బారి సియ్ముకి?" ఇంజెర్ తాన్ ఇత్తొర్. 6^{6} పోర్ గరిబున్ మదత్ కియన ఇన్వల్ కాడ్డితె అహన్ ఇన్మకి. బతి వోన కలె బుదితున్ హిందలె అని కొతన తెయ్ల వోన్గన్ మన్పల్ కీనెకె, అగటంగ్ కొతంగ్ కల్సెర్ మత్త కాడ్కినె అహన్ ఇత్తొర్. 7^{7} తె యేసు, "అద్ నావ మేందొడున్ మాతి కియ్పల్ దివొసున్ సాటి సెంటున్ వొజి కీసి ఇర్సి మత్త. 8^{8} గరిబ్ లోకుర్ బస్కెట్ మీ నడ్డుమ్ మందంతెర్. బతి నన బస్కెట్ మేందొడ రూప్పె మీ నడ్డుమ్ మనొన్" ఇంజెర్ వెహ్తూర్.

 9 అదె వకల్నె, యేసు అగ మంతొర్ ఇంజెర్ కరి కీసి, బెయ్ వెలెటిర్ యూదుల్క్, యేసునె ఆయ్వ, యేసు నేండుస్తార్ వోర్ లాజర్తున్ గిర్ సూడ్లె వాతెర్. $^{10-11}$ లాజర్తున్ హిందల్, యూదుల్క్ నగటల్ వెలెటిర్ లోకుర్ యేసున్ పొరొ బరొస ఇర్తెర్. అదెన్ సాటి, డగుక్ కటొడలిర్ లాజర్తున్ గిర్ జవ్కన ఇంజెర్ పిలన్ వాడ్తెర్.

^{*} 12:3 అచ్చ జటామాంసి ఇన్వల్ మరత నియ్. * 12:5 ఉంది బిలత విలువ ఉంది దియత బూతిత్ అచొర్ మత్త.

యేసు జెయ్ జెయ్ కార్ యేచ్చెర్ యెరుసలెమ్ నేంగ్వల్

 $^{12-13}$ సడ్దున్ సాటి వాత, ఉంది డగుర్ గుబ్డతుర్, యేసు యెరుసలెమ్ వాంతొర్ ఇన్వల్ కేంచి, సీంది మరక్నంగ్ కాందంగ్ పియ్స్ హోన్ మునెత్క్ సొత్తెర్. అహన్ సొంజి, "జెయ్ జెయ్ కార్!* పర్బున అదికార్దె* వాయ్పల్ ఇజయేల్ పర్జతొర్ రాజనె బగవంతల్ ఆసిర్వాద్ సియిర్" ఇంజెర్ కిలితెర్. $^{14-15}$ "యెరుసలెమ్ముర్* లోకుర్నిట్ వెరిమట్! ఇచుల మీ రాజల్ గాదిత్ పొరొ ఉచ్చి వాసెర్ మంతొర్" ఇంజెర్ దర్మ $^{-}$ (గంత్నగ లిహి కీసి మత్త తీర్, యేసు ఉంది గాదిత్* పొరొ ఉచ్చి వాసెర్ మత్తార్. 16 ఇవ్ గట్నంగ్ జర్గ్ నెకె సిస్యలిర్కున్ సమ్జె మాయ్మకి. బతి యేసు మయ్మతె నేండ్సి స్పర్గ్ నగ సొత్త పెజె, ఇవ్ గట్నన్ బారెతె దర్మ $^{-}$ (గంత్నగ మత్త తీర్ సమ్దె జర్గ్ తంగ్ ఇంజెర్ సమ్జె మాతెర్. 17 యేసు లాజర్తున్ కూర్డల్ నేండుస్మెకె, వోన్ సంగ మత్తుర్ లోకుర్ ఇద్ గవతున్ పచర్ కీతెర్. 18 యేసు ఇద్ మయ్మత కామ్ కీతొర్ ఇంజెర్ లోకుర్ కేంజ్త కాడ్కినె, హోన్ బేటె మాయ్లె మునెత్క్ సొత్తెర్. 19 అదెన్ సాటినె పరిసయుల్క్, "సూడట్! మరట్ వాడ్డంగ్ పిలన్క్ బతయ్ కామి సియ్మకి. దునియతుర్ సమ్దిర్ వోన్ పెజెయ్ సొంజెర్ మంతెర్" ఇంజెర్ తమ్స తమ వడ్క్ తెర్.

యేసు తన్న మరన్తున్ బారెతె వెహ్వల్

 20 అద్ సడ్దున్ రొపొ పార్తన–వింతి కియ్లె, వాతుర్గటల్ కహితుర్ యూదుల్క్ ఆయుర్ వూర్* గిర్ మత్తెర్. 21 వూర్ గలిలయ యేరియత బెత్సయిద నాట్నొర్ పిలిపున్ బేటె మాసి, "సాబ్! మమొట్ యేసున్ బేటె మాయ్లె వాతొమ్" ఇంజెర్ వోన్ వెహ్తెర్. 22 ఇద్ గొస్టితున్ పిలిప్ సొంజి, ఆంద్రెయన్ వెహ్తొర్. వూర్ ఇవిర్ ఆసి అద్ గొస్టి యేసునగ సొంజి వెహ్తెర్. 23 అద్ కేంచి యేసు, "స్వర్గ్గొర్ మాయ్నన్ మయ్మ వాయ్వల్ వకత్ ఇంకె కరుమ్ వాత. $^{24-26}$ గొహ్క్ న దానతున్ బొమితగ ఉర్స్ వెకె ఉందియ్ మందంత. అద్ దాన ఉర్స్ నెకె సాతపినయ్ దిసంత. బతి బొమితల్ అద్ మొలొక ఆసి పిరంత అని బెర్సి, గొల్కమెన్ దానంగ్ సీంత. అదె తీర్దె నావ పరన్ సీతెకెన్, వెలెటిర్కున్ పూన జిన్గని పుటంత. అహ్మె మిహ్గటల్ బోరె ఆయి, తన్వ జీవతున్ బచి కీక ఇన్వల్, తాన్ సుటి కియ లాగర్. బతి బోరె ఆయి ఇద్ కలితంగ్ ఆసన్ కాతి కియ్పక్ న మన్వల్, బెస్కెట్ పిస్టె తన్వ జీవతున్ బచి కియు పరంతొర్. నావ సేవ కీక ఇన్వల్ నా సరి–మారగ్నె తాకన. అస్కెనె నన బగ మందంతొనొ, అగ నా సేవ కియ్పల్ గిర్ మందంతొర్. నా సేవ కియ్పన్ నా బాబొ మాని కీంతొర్. ఇద్ సతెమ్ ఆంద్" ఇంజెర్ సిస్యలిర్కున్ వెహ్తూర్.

 27 "ఇంకె నావ దిల్ పూరొ తకపిక ఆసెర్ మంత. బతల్ ఇంజెర్ వెహ్కా? నా బాబ! ఇద్ గండమ్ నా పొరొ వాయ్పక్ నె నాకున్ బచి కీమ్. తెర్ బతి, ఇద్ గండమున్ సోసి కియ్లెనె నన వాతొన్. 28 బాబగొ! నీవ పొరొడునె మాని కియుస ఇంజెర్ వెహ్తార్. అస్కె పొరొడల్, * "ఇదెన్ మునె డగుర్–పాన్ వాయుస్తాన్. ఉండె గిర్ డగుర్–పాన్ వాయుసంతొన్" ఇంజెర్ ఉంది లేంగ్ కేంజ వాత. 29 తె అద్ కేంచి అగ నిల్సి మన్ఫలిర్ కహితుర్, "గర్జ్ త" ఇంజెర్ ఇత్తెర్. ఉండె కహితుర్, "బగవంతనొర్ వొరొర్ దూతల్ వోన్ సంగ వడ్క్ తొర్" ఇంజెర్ ఇత్తెర్. 30 అదెన్ సాటి యేసు, "ఇద్ లేంగ్ నాకున్ మదత్ కియ్లె వాయ్మకి. మీకున్ మదత్ కియ్లెనె వాత. 31 ఇద్ దునియతుర్కున్ తప్ప కియ్పల్ వకత్ వాత. ఇద్ దునియతున్ ఆగుటి కీసి, మన్ఫల్ అదికారిన్ తెండ్సి పూడ్పల్ వకత్ వాత. 32 బెస్కెతె నాకున్ బొమితల్ పొరొ తహంతెరొ, అస్కె నా బాజున్ సమ్దిర్కున్ ఊమంతొన్" ఇంజెర్ వెహ్తూర్. 33 తన్న మరస్ బహన్ జర్గ్ వల్ మంతయొు అదెన్ బారెతె ఇద్ గొస్టి వెహ్తూర్.

 34 తె పర్జత గుబ్బ, "'కిరిస్తు బస్కెట్ జీవతె మందంతొర్' ఇంజి, దర్మ-గ్రంత్నల్ కేంజ్తొమ్. బతి నిమె స్వర్గ్ నొర్ మాయ్నన్ బొమితల్ పొరొ తహ్చి బహన్ జకంతెర్ ఇంతి? వేర్ స్వర్గ్ నొర్ మాయ్నల్ బోర్ ఆందుర్?" ఇంజెర్ యేసున్

^{* 12:12–13} జెయ్ జెయ్ కార్! గ్రీకు బాసతగ హొసన్న ఇంజెర్ మంత. ఇదెన అర్తమ్, "ఇంకె బచి కీమ్!" * 12:12–13 అదికార్దె సెలెతె పొరొడె ఇంజెర్ మందంత. * 12:14–15 సియోన్తుర్ ఇంజెర్ గిర్ కేయంతెర్. * 12:14–15 గ్రీకు బాసతె గాది పిలత్ పొరొ ఇంజెర్ మందంత. * 12:20 యూదుల్క్ ఆయుర్ వూర్ ఇత్తెకె గ్రీకు దేస్సుర్ ఇంజెర్ మందంత. * 12:28 స్పర్గ్ నల్ సెలెకె హాబడల్ ఇంజెర్ అర్తమ్.

పూసి కీతెర్. 35 అెస్కె యేసు, "ఉండె జరసి కాలమ్ వేరిన్ మీ నడ్డుమ్ వేడ్చి మందంత. సికటి పగై మాయ్పక్ మునెనె, వేడ్చితగ తాకట్. అెస్కె మిరట్ కొద పాయ్పెట్. సికటితె తాక్వల్ తన బగ దాంతొరొ టావ సెలె. 36 మిరట్ ఇద్ వేడ్చిత సంతాన్ ఆయ్లె, అద్ వేడ్చి మనెకెన్ మిరట్ తాన్గ బరొస ఇరట్" ఇంజెర్ యేసు వూర్కున్ వెహ్హార్. అహన్ వెహ్చి, వూర్కున్ దిస్పక్ నె లంగ్ సొడితొర్.

వెలెటిర్ యేసున్ పొరొ బరొస ఇర్మకి

 37 యేసు వూర్ మునె ఇచొంగ్ వెలె మయ్మతంగ్ కామ్క్ కీతొర్ తెర్ బతి, వోన్ పొరొ బరొస ఇర్మకి.

 38 "బగవంత! మమొట్ వెహ్త కబుడగ బోరె బరొస ఇర్మకి.

బగవంత! నీవ సక్తితున్ బోరె వొడ్కి కియ్మకి $^{"\#}$

ఇంజెర్ యెసయ పర్వక్తల్ లిహి కీత బర్పుర్ ఆయన్ సాటినె ఇహిన్ జర్గ్ త. 39 వూర్ బరొస ఇర పర్మకి బారితెకె, యెసయ పర్వక్తల్ ఉండె ఉంది జాగ ఇహిన్ లిహి కీతొర్:

 40 "వూర నదుర్ బంద్ కీత కాడ్కి,

వూర్ సూడ పర్సెర్ సెలుర్.

వూర మన్నన్ బంద్ కీత కాడ్కి,

వూర్కున్ అర్తమ్ ఆసెర్ సెలె.

అహన్ కియ్వక్ ఇత్తెకె, వూర్ నా బాజున్ తిరిన్ధిర్.

నన వూర్కున్ చొకొట్ కీందున్"#

ఇంజెర్ మంత. ⁴¹ యెస్తాయ పర్వక్తల్ బవిసత్నె వాయ్పల్ యేసున మయ్మతున్ సూడ్త కాడ్కినె, వోన్ బారెతే ఇవ్ గొస్టింగ్ వెహొర్.

 42 తెర్ బతి యేసున్ పొరొ బరొస ఇర్తుర్గటల్ వెలెటిర్ అదికారిర్ గిర్ మత్తెర్. బతి పరిసయుల్క్ తమకున్ సమాజ్నల్ అలది వాటనిర్ ఇంజెర్ వెరిసి బోరె ఉజగిరి వొప్మకి. 43 వూర్ బగవంతల్ సియ్వల్ డగుర్–పాన్దన్ తెర్ అదిక్ మాయ్నలిర్ సియ్వల్ డగుర్–పాన్దన్ లాడ్ కీతెర్.

యేసునంగ్ గొస్టింగ్ పర్జతున్ తస్స కియ్పల్

 44 అస్కె యేసు జోర్తె, "నా పొరొ బరొస ఇర్పల్ సిరిప్ నహ్గనె ఆయొ బతి నాకున్ సారి కీతొనగ గిర్ బరొస ఇర్ఫెర్ మంతొర్. 45 నాకున్ సూడ్పల్ నాకున్ సారి కీతొనె సూడ్ఫెర్ మంతొర్. 46 నహ్గ బరొస ఇర్ఫల్ హర్ వొరొర్ సికటితగ నిల్సి మన్పక్ నె, ఇద్ దునియతగ వేడ్చిత్ మోడి నన వాతొన్. 47 బోరె ఆయి నావంగ్ గొస్టింగ్ కేంచి, అవెన్ పియ్సి తాక్వెకె, నన వోన్ తస్ప కియొస్. నన ఇద్ దునియతుర్కున్ తస్ప కియ్లె వాయ్మకి. బతి బచి కియ్లెనె వాతొన్. 48 నాకున్ అని నావంగ్ గొస్టిమ్ వొపొర్ వోన్, తస్ప కియ్పల్ దుస్రొ ఉంది మంత. నన వెహ్త గొస్టియె తస్ప కియ్పల్ దివొస్నె వోన తస్ప కీంత. 49 బారితెకె, నా ఇచతె నన వడ్క్మమకి బత్కి నన బతల్ వడ్కన ఇన్వడున్ బారెతె, నాకున్ సారి కియ్పల్ బాబొయె అహన్ హుకుమ్ సీతొర్. 50 అని అద్ హుకుమ్ బెస్కెట్ పిస్పల్ జీవతెకె తాకుసీంత ఇంజెర్ నాకున్ టావ మత్త కాడ్కి, నన వెహ్పలిక్ సమ్మె గిర్ బాబొ నా సంగ వెహ్త తీరె మీకున్ వెహ్చెర్ మంతొన్" ఇంజెర్ ఇత్తార్.

యేసు సిస్యలిరంగ్ కాల్క్ నొర్వల్

 13° యేసు పస్క సడ్దున్ తెర్ మునెనె ఇద్ దునియతల్ మల్సి బాబొనగ సొన్వల్ వకత్ కరుమ్ వాత ఇంజెర్ కరి కీతొర్. దునియతగ మన్వలిర్ తన్పుర్కున్ వెలె లాడ్ కీతొర్. అద్ లాడ్దున్ ఆక్రి వేరి వూర్కున్ బర్పుర్ తొహ్హార్.

 2 బతి యేసున్ దోక సియన ఇన్ఫల్ సోం-చ్, సీమొన్హార్ మరి ఇస్కరియోత్ నాట్ఫొర్ యూదన దిల్లె జేవున్ కియ్పడున్ తెర్ మునెతలె సయ్తన్ ఇర్ఫి మత్తార్. 3 తన్వ కెయ్దె సమ్దె అదికార్ బాబొ సీతొర్ ఇన్ఫల్, తన బగవంతనల్ వాతొర్ అని బగవంతనగ మల్ఫి దాంతొర్ ఇన్ఫలిక్ సమ్దొ గిర్ యేసున్ టావ. 4 అహన్ టావ మత్త కాడ్కి, వూర్గటల్ తేచ్చి తన్వ సాలువతున్ బగ్ల ఇర్ఫి, తన్వ నడిదున్ ఉంది పేలతె దొహ్తార్. 5 దొహ్త పెజె, ఉంది పరత్నగ సిస్యలిరంగ్ కాల్కున్ యేతె నొర్సెర్, నడితున్ దొహ్త సేలతె వూరంగ్ కాల్కున్ ఉసుమ్పల్ మొదొల్ కీతొర్. 6 అహన్ కీసెర్ యేసు, "నన కియ్పల్ ఇంకె నీకున్ అర్డమ్ ఆయో, బతి మునె వాయ్పల్ గట్కుతె కరి కీంతి" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. 7 తె యేసు, "నన కియ్పల్ ఇంకె నీకున్ అర్డమ్ ఆయో, బతి మునె వాయ్పల్ గట్కుతె కరి కీంతి" ఇంజెర్ వెహ్తూర్. 8 అస్కె పేతురు, "వటిన్ పర్బు! నిమె నావంగ్ కాల్క్ బెస్కెన్ నొర్ప" ఇంజెర్ ఇత్తార్. తె యేసు, "నన నీకున్ నొర బీగర్ నా సంగ నీకున్ ఈస సెలె" ఇంజెర్ పేతుర్తున్ వెహ్తూర్. 9 తె సీమొన్—పేతురు, "పర్బు! సిరిప్ నా కాల్కె ఆయ్ప, నా కెయ్క్ అని నా తల గిర్ నొర" ఇంజెర్ ఇత్తార్. 10 అస్కె యేసు, "యేర్ తుంగ్తూర్ వోర్ సిరిప్ కాల్క్ నొరైకె ఆయర్. దుస్టా బతయ్ నొర లాగొ. వోర్ సుదుడె మంతొర్. మిరట్ గిర్ సుదుడ్ మంతిట్ బతి, మిహ్గటల్ సమ్దిర్ సుదుడ్ ఆయ్పెట్" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 11 తనకున్ బోర్ దోక సియ్పల్ మంతొర్ ఇన్ఫల్ టావ మత్త కాడ్కినె, యేసు "మిహ్గటల్ సమ్దిర్ సుదుడ్ ఆయ్పెట్" ఇంజెర్ ఇత్తార్.

 12 అని వూరంగ్ కాల్క్ నొర్సి, తన్వ సాలువతున్ సెటనగ వాట్సీ, ఇదెన్ మునె ఉచ్చి మత్త జాగతగ సొంజి ఉద్తొర్. అహన్ ఉచ్చి, "నన ఇంకె కీత అద్ కామ్ మీకున్ అర్డమ్ ఆత కి?" ఇంజెర్ సిస్యలిర్కున్ పూసి కీతొర్. 13 "మీరట్ నాకున్ 'గురుజి' అని 'పర్బు' ఇంజెర్ కేయంతిట్. నన గురున అని పర్బున ఆత కాడ్కి, మీరట్ ఇహిన్ కేయ్వల్ బరొబరె ఆంద్. 14 నన పర్బున అని గురున ఆసి గిర్ మీవంగ్ కాల్క్ నొర్త కాడ్కి, మీరట్ గిర్ వొరొనంగ్ వొరొర్ కాల్క్ నొరయ్ లాగర్. $^{15-16}$ దాసి తన్పొర్ మాల్కన్ తెర్ డగుర్ ఆయొర్. అహ్మె కట్రియల్ తనకున్ సారి కీతొన్ తెర్ డగుర్ ఆయొర్. నన మీవంగ్ కాల్క్ నొర్త తీర్, మీరట్ గిర్ కియన ఇంజెర్ మీకున్ నమునత రూప్నె తొహ్హాన్. ఇద్ సతెమ్ ఆంద్. 17 ఇంకె మీరట్ ఇవ్ గొస్టింగ్ కరి కీత కాడ్కి, ఇవెన్ పియ్సి తాకకిట్తె, బగవంతల్ మీకున్ ఆసిర్వాద్ సీంతొర్" ఇంజెర్ వెహ్హార్.

తనకున్ దోక సియ్పడున్ బారెతె యేసు వెహ్సాల్

 18 "మీ సమ్దిర్ బారెతె నన వెహ్మకి. నన నేమి కీతుర్ బారెతె నాకున్ టావ. బతి, 'నా సంగ సారి తితొర్ వోర్, నాకున్ బయ్మన్ ఆసి దోక సీతొర్' ఇంజెర్ దర్మ-(గంత్న గొస్టి బర్పుర్ ఆయ్లె ఇహిన్ జర్గంత. 19 ఇవ్ జర్గ్ పెజె, 'కిరిస్తున ననయె ఆందున్' ఇంజెర్ బరొస కీకిట్ ఇంజెర్, మునెనె మీకున్ వెహ్చెర్ మంతొన్. 20 ఇద్ సతెమ్ ఆంద్. నన బోన్తె సారి కీంతొనొ, వోన్ కరుమ్ కియ్పల్, నాకున్ గిర్ కరుమ్ కీంతొర్. నాకున్ కరుమ్ కియ్పల్, నాకున్ రొహ్తొర్ వోర్ బాబొన్ గిర్ కరుమ్ కీంతొర్ ఇంజి వెహ్చెర్ మంతొన్" ఇంజెర్ ఇత్తొర్.

 21 ఇవ్ గొస్టింగ్ వెహ్త పెజె యేసు, ఆత్మతగ తల్మెలె మాసి, "మిహ్గటల్ వొరొర్ నాకున్ పగ-దార్క్ న కెయ్దె హవ్లి కీంతొర్. ఇద్ గవ సతెమ్ ఆంద్" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 22 బోన్ బారెతె వెహ్తారొ ఇంజెర్ సిస్యలిర్ కరి కియ్ప సొంజి, వొరొన మొకొమ్ వొరొర్ సూడ్తెర్. 23 సిస్యలిర్గటల్ యేసున్ వెలె పెర్మ కియ్పల్ యేసున తిన బగ్ల బెయ్ కరుమ్ ఉచ్చి మత్తొర్. 24 తే సీమొన్-పేతురు వోర్ సిస్యన్, "యేసు బోన్ బారెతె వెహ్తూరొ పూసి కీమ్" ఇంజెర్ కెయ్దె ఇసర కీతార్. 25 అస్కె వోర్ సిస్యల్ యేసున్ కరుమ్ ఉండె ఇచుర్ ఉర్న్గ్ మాసెర్, "పర్బు! వోర్ బోర్ ఆందుర్?" ఇంజెర్ పూసి కీతార్. 26 తె యేసు, "కోజతగ ముడుసి బోన్తె నన సారి టుక్లె సీంతొనొ వోరె" ఇంజెర్ వెహ్తూర్. అహన్ వెహ్చి, సారి టుక్లె ముడుసి సీమొన్తొర్ మరి ఇస్కరియోత్ నాట్నొర్ యూదన్ సీతొర్. $^{27-30}$ అస్కె వోర్ సారి టుక్లె యేత్త పెజె, "నిమె కీక ఇన్ఫల్ కామ్ సప్నె కీమ్" ఇంజెర్ యేసు వోన్ వెహ్తార్. యేసు అహన్ బారి వెహ్తూరెయ్, జేవున్ ఉద్ఈర్గటల్ వొరొన్ గిర్ టావ పెలె. యూదనగ కొతన తెయ్ల మత్త కాడ్కి యేసు, «సడ్దున్ పెహ్హె మత్తంగ్ చీజ్క్ యేత» ఇంజి ఇత్తార్ బతలొ ఇంజెర్ కహితుర్ సోంచ్ కీతెర్. «గరిబ్ లోకుర్కున్ బతయ్ సీమ్» ఇంజి ఇత్తార్ బతలొ ఇంజెర్, ఉండె కహితుర్ సోంచ్ కీతెర్. వోర్ సారి టుక్లె యేత్త పెజె సయ్తన్ సోటై మాసి, బట్రూ సొడితొర్. అస్కె రాత్ ఆసి మత్త.

యేసు పూన హుకుమ్ సియ్వల్

 31 యూదల్ సొత్త పెజె యేసు, "ఇంకె స్పర్గ్ నొర్ మాయ్నన్ మాన్ పుట్పల్ వకత్ వాత. వేర్ తాదన్ హిందల్ బగవంతన్ డగుర్–పాన్ వాంత. 32 మోక బగవంతన్ మరిన్ హిందల్ డగుర్–పాన్ వాతెకె, బగవంతల్ తన్వొర్ మరిన్ మాన్ సీంతొర్. అద్ డగుర్–పాన్ యొంటనె వోర్ మరిన్ సీంతొర్. 33 నా మర్క్ నిట్! ఉండె జరసి కాలమ్ వేరి మీ సంగ మందంతొన్. అద్ ఆత పెజె, మీరట్ నాకున్ మహ్కాంతిట్. బతి నన బగ దాంతొన్ అగ మీరట్ ఇంకె వాయ పర్పిట్ ఇంజెర్ యూదుల్కున్ వెహ్త తీరె, మీకున్ గిర్ వెహ్చెర్ మంతొన్. 34 ఇంకె మీకున్ ఉంది పూన హుకుమ్ సీసెర్ మంతొన్. నన మీకున్ లాడ్ కీతపె, మీరట్ గిర్ వొరొన్ వొరొర్ లాడ్డె సూడట్. 35 వొరొన్ వొరొర్ లాడ్డె సూడ్పడున్ హిందలె, మీరట్ నా సిస్యలిర్ ఆందిట్ ఇంజెర్ సమ్గిర్ కరి కీంతెర్" ఇంజెర్ యేసు వెహ్తొర్.

 36 సీమొన్–పేతురు, "పర్బు! నిమె బగ దాంతి?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. తె యేసు, "నన సొన్వడగ నిమె ఇంకె వాయ పర్వి. బతి పెజెటల్ వాంతి" ఇంజెర్ జవబ్ సీతొర్. 37 అెస్కె పేతురు, "పర్బు! నన బారి వాయ పరొన్? నీ సాటి పరన్ సియ్లె గిర్ తయర్ మంతొన్" ఇంజెర్ వెహ్తొర్. 38 అెస్కె యేసు, "అబ! నిమె నా సాటి పరన్ సీంతియ్? నా బారెతె నిమె, 'పోర్ బోర్ ఆందురొ టావ సెలె' ఇంజెర్, మూంద్ జోకంగ్ లబడ్ వెహ బీగర్, నేట రాతున్ అసలె గొగ్డి కూసా. ఇద్ సతెమ్ ఆంద్" ఇంజెర్ పేతుర్తున్ వెహ్తొర్.

బాబొనగ వోయ్పల్ సరి యేసు ఆందుర్

 14° మీరట్ మీ దిల్కున్ పరెసన్ ఆయ సియ్మట్. బగవంతనగ బరొస ఇరట్ అని నహ్గ గిర్ బరొస ఇరట్. 2 నా బాబొన రోన్ వెలె కట్టుంగ్ మంతంగ్. అవెన్ తయర్ కీసి ఇర్లె, మునె సొంజెర్ మంతొన్. అహన్ సెల్వక్ ఇత్తెకె, మీకున్ వెహ్చి మనొన్. 3 నన సొంజి మీ సాటి జాగ తయర్ కీత పెజె, నన బగతె మందంతొనొ, అగ మీరట్ గిర్ మన్లె, ఉందుంది జోక వాసి, మీకున్ వోంతొన్. 4 నన సొన్వల్ జాగత సరి మీకున్ టావయె" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తూర్. 5 అస్కె తోమల్, "పర్బు! నిమె బగ దాంతియొ మాకున్ టావ సెలె. తె అగ సొన్వల్ సరి మాకున్ బహన్ వొడ్కి ఆయర్?" ఇంజెర్ ఇత్తార్. 6 అస్కె యేసు, "ననయె సరిత, సతెమ్మ అని జీవత ఆందున్. నా బీగర్ బాబొనగ బోరె వాయ పరొర్. 7 మీరట్ నాకున్ వొడ్కి కీందిట్తె, నా బాబొన్ గిర్ వొడ్కె మాందిట్. ఇంకె వోన్ సూడ్తిట్ అని వోర్ మీకున్ టావయె" ఇంజెర్ వెహ్తార్.

 8 అస్కె పిలిప్, "మాకున్ బాబొన్ తొహ పర్బు. అచొరె మాకున్ ఆయర్" ఇంజెర్ ఇత్తార్. 9 తే యేసు పిలిపున్, "ఇంకె వేరి మీ సంగనె మంతొన్ తెరె నాకున్ వొడ్కి కియ్పటియ్? నాకున్ సూడ్తార్ వోర్, బాబొన్ సూడ్తపె. 'బాబొన్ మాకున్ తొహ' ఇంజెర్ బహన్ పూసి కీసెర్ మంతి? 10 నన బాబొనగ అని బాబొ నహ్గ మంతొర్ ఇంజెర్ బరొస కియ్పి కి బతల్? నన మీ సంగ వెహ్వలిక్ గొస్టింగ్ నా ఇచతె వెహ్చెర్ సెలొన్. నా రొపొ మన్వల్ బాబొయె తన్వంగ్ కామ్క్ కియు సెర్ మంతొర్. 11 బాబొనగ నన అని నహ్గ బాబొ మీరె మాసి మంతొమ్ ఇంజెర్ బరొస కీమ్ట్. నన వెహ్తంగ్ గొస్టిన్ పియ్సు బరొస కియ్పెకె, నన కీతంగ్ మయ్మతంగ్ కామ్క్ సూడ్సి తెర్ బరొస కీమ్ట్. 12 నన బాబొనగ సొన్వడున్ హిందల్, నహ్గ బరొస ఇర్పల్ నన కీతంగ్ మయ్మతంగ్ కామ్క్ కీంతొర్. వోర్ నన కీతన్ తెర్ డగుక్ కామ్క్ కీంతొర్. ఇద్ గొస్టి సతెమ్ ఆంద్. 13 నా పొరొడె బతల్ తల్కకిట్ తెర్ మరిస్ హిందల్, బాబొన్ మాన్ పుటన్ సాటి, మిరట్ కోర్త తీర్ కీంతొన్. 14 మిరట్ నా పొరొడె బతల్ కోరైకె గిర్ అదెన్ కీంతొన్.

ත්ා ස්ඛ්ර ප්රේක්ෂ ක්රීම ක්

 15 "మీరట్ నాకున్ పెర్మ కీకిట్తె, నావ హుకుమ్ పియ్సి తాకంతిట్. 16 నా బద్ది మీకున్ మదత్ కీసెర్, బస్కెట్ మీ సంగ మన్లె, ఉందితున్ సారి కీమ్ ఇంజెర్ నన బాబొన్ వినంతి కీంతొన్. 17 అద్ మదత్ కియ్వల్ పవిత్ర ఆత్మ ఆంద్.

సతెమున్ బారెతె అద్ మీకున్ వెహంత. ఇదెన్ హిందల్, మీకున్ బగవంతన ఆత్మ టావ. అద్ ఆత్మ ఇంకె మీ సంగ మంత అని మర్ల మీ రొపొ మందంత. బతి దునియతుర్ తాన్ సూడ్సెర్ సెలుర్ అని కరి కీసెర్ సెలుర్. అదెన్ సాటి వూర్, అద్ ఆత్మతున్ వొపుర్.

 18 మీకున్ పోసటిర్ దాత్ సుటి కియొన్. మిహ్గ వాంతొన్. 19 ఉండె కహి రోజ్క్ నె ఇద్ దునియతుర్ నాకున్ బస్కెనె సూడుర్. బతి మిరట్ నాకున్ సూడంతిట్. బారితెకె నన పిస్త తీరె, మిరట్ గిర్ పిసంతిట్. 20 అద్ నేటి నన బాబొనగ, మిరట్ నహ్గ అని నన మిహ్గ మంతొన్ ఇంజెర్ కరి కీంతిట్. 21 నావంగ్ హుకుమ్క్ వొప్పి, అవెన్ పియ్సి తాక్వల్ నాకున్ లాడ్ కీంతొర్. నాకున్ పెర్మ కియ్పన్ నా బాబొ పెర్మ కీంతొర్. నన గిర్ వోన్ లాడ్ కీసి, నావ ననయ్ వెహ్చి తొహంతొన్" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 22 అస్కె యూదల్ (వేర్ ఇస్కరియోత్ నాట్నొర్ యూదల్ ఆయొర్), "పర్బు! దునియతున్ ఆయ్ప సిరిప్ మాకె బారి పావె మాంతొన్ ఇంతి?" ఇంజెర్ యేసున్ పూసి కీతొర్. 23 తె యేసు, "నాకున్ పెర్మ కియ్పల్ నావ గొస్టి పియ్సు తాకంతొర్. ఆతొన్ నా బాబొ లాడ్ కీంతొర్. వోన్గ వాసి మమొట్ మందంతొమ్. 24 బతి నాకున్ పెర్మ కియ్మెల్ బాబొనంగ్ ఆందుంగ్. 25 నన మీ సంగ మనెకెనె, ఇవ్ గొస్టింగ్ నావంగ్ ఆయొంగ్ బతి, నాకున్ సారి కియ్పల్ బాబొనంగ్ ఆందుంగ్. 25 నన మీ సంగ మనెకెనె, ఇవ్ గొస్టింగ్ మీకున్ వెహ్తాన్. 26 బతి బాబొ నా పొరొడె సారి కియ్పల్ పవిత్ర ఆత్మ మీకున్ సమ్మె కరుసంత. అని అద్ నన వెహ్తంగ్ సమ్మెన్ గిర్ మీకున్ హేతు కియుసంత.

 27 "సాంతితున్ మీకున్ సీసి దాంతొన్. నావ సాంతితునె మీకున్ సీసెర్ మంతొన్.* దునియ సీసెర్ మత్త తీర్ నన మీకున్ సీసెర్ సెలొన్. మీవంగ్ దిల్కున్ తకపిక ఆయ సియ్మట్ అని వెరిమట్. 28 'నన సొంజి, మిహ్గ వాంతొన్' ఇంజెర్ వెహ్త గొస్టి కేంజ్రిట్. బాబొ నాకున్ తెర్ డగుర్–పాన్ వాలె ఆత కాడ్కి, మీరట్ నాకున్ లాడ్ కీతెకె, బాబొనగ సొంజెర్ మంతొర్ ఇంజెర్ వెలె ఆనంద్నె మందిట్. 29 మీరట్ బరొస ఇర్కిట్ ఇంజెర్ ఇవ్ జర్గ్డ్ మునెస్, వెహ్చెర్ మంతొన్. 30 ఇద్ దునియతొర్ అదికారి సయ్తన్ వాసెర్ మంతొర్. అదెన్ సాటి ఉండె వెలె జేల్ మీ సంగ వడ్కొన్. నా పొరొ వోన్ బతయ్ అదికార్ సెలె. 31 బతి నన బాబొన్ లాడ్ కీసెర్ మంతొన్ ఇంజెర్, ఇద్ దునియతుర్కున్ కరె మానల్, బాబొన హుకుమున్ పియ్సినె ఇహిస్ కీసెర్* మంతొన్. తేదట్! ఇగెటల్ దాకట్" ఇంజెర్ ఇత్తొర్.

యేసుయె కరల్ వేలి ఆందుర్

15 సిస్యలిర్ యేసున్ సంగ అహన్ సొంజెర్ మనెకె, "నన కరల్ ఆంగుర్ వేలిత ఆందున్. నా బాబొ అద్ ఆంగుర్ వాడితున్ మాల్కల్ ఆందుర్. 2 నహ్గటల్ కొడ్పి, ఆంగుర్క్ సాదొంగ్ అవ్ కాందన్ బాబొ పాసి వాటంతొర్. సాద్వలిక్ కాందన్ ఉండె ఇచుర్ వెలె సాదన ఇంజెర్ అవెనంగ్ కొడ్డింగ్ క్షత్తి కీంతొర్. 3 నన మీకున్ వెహ్తంగ్ గొస్టిన్ హిందల్, మీవంగ్ పాప్క్ ఇన్వలిక్ కొడ్డింగ్ క్షత్తె మాసి, సుదుడ్ ఆసి తయర్ మంతిట్. 4 నహ్గ ఉంది ఆసి మంట్. మిహ్గ నన మందంతొన్. కాంద ఆంగుర్ వేలితగ జోడె మాసి మంద బీగర్ బహన్తె సాదొయొు, అహ్నె నహ్గ ఉంది ఆసి మంద బీగర్ మిరట్ చొకొట్నంగ్ కామ్క్ కియ పర్విట్.

5 "నన ఆంగుర్ వేలిత ఆందున్. మీరట్ నహ్ల కొడ్స్ తంగ్ కాందంగ్ ఆందిట్. బోర్తె నహ్ల మందంతొరొ అని వోన్గ నన మందంతొనొ, వోర్ ఉండె వెలె చొకొట్నంగ్ కామ్క్ కీంతొర్. నాకున్ టూటె మాసి మీరట్ బతయ్ కియ పర్పిట్. 6 బోర్తె నహ్ల మనొరొ, వోర్ పాసి వాడ్త కాంద వత్తపినయ్ వత్తంతొర్. ఆతంగ్ వత్తంగ్ కాందన్ మాయ్నలిర్ మీరి కీసి తడ్మితగ వాటంతెర్ అని అవ్ వేంతంగ్. 7 నహ్ల మీరట్ అని మిహ్ల నావంగ్ గొస్టింగ్ మత్తెకె, మీకున్ ఇస్టమ్ వాతతున్ కోరట్. అద్ మీకున్ పుటంత. 8 మీరట్ చొకొట్నంగ్ కామ్క్ కియ్పడున్ హిందల్, నా బాబొన్ మయ్మ వాంత. ఇవ్ సూడ్సి, మీరట్ నా సిస్యలిర్ ఇంజెర్ దుస్టుర్ కరి కీంతెర్. 9 బాబొ నాకున్ బహన్ లాడ్ కీతొరొ, అప్పా నన మీకున్ లాడ్

^{*} 14:27 ఇద్ బగవంతన సాంతి ఆంద్. యెహెజ్కౌల్ 37:24-28 * 14:31 ఇత్తెకె నాకున్ దునియతుర కెయ్దె సయ్తన్ జకుస్లె, నావ నన హవ్లి కీంతొన్.

కీతొన్. నావ లాడ్దగ నిల్సి మంట్. 10 నన బహన్తె బాబొనంగ్ హుకుమ్క్ పియ్సి, తాక్సెర్ బాబొన లాడ్దగ నిల్సి మత్తొనొ, అహ్నె మిరట్ గిర్ నావంగ్ హుకుమ్క్ పియ్సి తాకకిట్తె, నావ లాడ్దగ నిల్సి మందంతిట్. 11 నావ ఆనంద్ మీ రొపొ మందన అని అద్ ఆనంద్ బర్పుర్ ఆయన ఇంజెరెన్, ఇవ్ గొస్టింగ్ మీకున్ వెహ్చెర్ మంతొన్.

 12 "నన మీకున్ లాడ్డె సూడ్త తీరె, మీరట్ గిర్ వొరొన్ వొరొర్ పెర్మతె సూడన. ఇదె నావ హుకుమ్ ఆంద్. 13 సోప్తలిర్ సొటి తన్న పరస్ సియ్పడున్ తెర్ అదిక్ పెర్మ కియ్పల్ బోరె సెలొర్. 14 నన మీకున్ హుకుమ్ సీత తీర్ తాక్తెకె, మీరట్ నావుర్ సోప్తలిర్ ఆసి మందంతిట్. 15 నన ఇంగెడల్ మీకున్ దాసిర్ ఇంజి కేయ్పక్నె, సోప్తలిర్ ఇంజెర్ కేయంతొన్. బారితెకె మాల్కనంగ్ పిలస్క్ దాసిర్కున్ టావ మనొ. బతి నన నా బాబొనల్ కేంజ్తంగ్ సమ్మె గొస్టింగ్ మీకున్ వెహ్తోన్. 16 నాకున్ మీరట్ ఆచ్మకి బతి, ననయ్ మీకున్ ఆచ్చి, నేమి కీతొన్. బెస్కెట్ నిచ్చి మన్పల్ పండి సీనల్ మీరట్ చొకొట్నంగ్ కామ్క్ కియన ఇన్ఫలె నావ ఇచ. అహన్ కీతెకె, నా పొరొడె బాబొన్ బతల్ తల్క్ తెకె గిర్, అద్ మీకున్ పుటంత. 17 మీరట్ వొరొన్ వొరొర్ పెర్మ కియన ఇంజెరెన్ ఇద్ హుకుమ్ మీకున్ సీతొన్.

దునియతుర్ మీకున్ మెచుర్

 18 "దునియతుర్ మీకున్ మెచ్వెకె, మీకున్ తెర్ మునె నాకున్ మెచ్మకి ఇంజెర్ హేతు ఇరట్. 19 మీరట్ దునియతుర్ దాత్ మన్మడ్ ఇత్తెకె, వూర్ మీకున్ పసంద్ కీందిర్. బతి మీరట్ దునియతుర్ ఆయ్పెట్. బారితెకె మీకున్ దునియతుర్గటల్ ఆచ్తొన్. అదెన్ సాటినె ఇద్ దునియతుర్ మీకున్ పసంద్ కియుర్. 20 'దాసి తన్వొర్ మాల్కన్ తెర్ డగుర్ ఆయొర్' ఇంజి, ఇదెన్ మునె వెహ్త గొస్టితున్ హేతు ఇరట్. లోకుర్ నాకునె దుక్స బోగి కియుస్తు కాడ్కి, మీకున్ గిర్ దుక్స బోగి కియుసంతెర్. వూర్ నావ గొస్టి పియ్సి తాక్తెకె, మీవ గిర్ గొస్టి పియ్సి తాకంతెర్. 21 నాకున్ రొహ్తొర్ బాబొన్ వూర్ వొడ్కి కియ్ప కాడ్కి, నా హిందల్ ఇవ్ సమ్మె మీకున్ కీంతెర్.

 22 "నన బోద వెహ్లె వాయ్పక్ ఇత్తెకె, వూర్ పొరొ పాప్ప కసుర్ మన్పెకె సొందు. బతి నన వాత కాడ్కి, ఇంకె వూర్కున్ తమ్ప పాప్ప కసుడల్ తపుసియ్లె మోక సెలె. 23 నాకున్ మెచొర్ వోర్, నా బాబొన్ గిర్ మెచొర్. 24 బోరె కియుర్ అవ్ చమత్ కార్క్ నన కియ్పక్ ఇత్తెకె, వూర్గ పాప్ప కసుర్ మన్పెకె సొందు. బతి నన కీతంగ్ చమత్ కార్క్ వూర్ సూడ్తెర్. తెర్ బతి నాకున్ అని నా బాబొన్ మెచ్చెర్ సెలుర్. 25 'బతయ్ కారన్ సెల్వెకె గిర్ నాకున్ మెచ్చెర్ సెలుర్' ఇంజెర్ దర్మ-గ్గంత్న వచన్ బర్పుర్ ఆయన్ సాటినె ఇహిన్ జర్గ్ త. 26 బాబొనగటల్ మీకున్ మదత్ కియ్లె పవిత్ర ఆత్మతున్ రొహంతొన్. అద్ వాత పెజె నా బారెత సత్న గవ మీకున్ వెహంత. 27 మీరట్ గిర్ నా బారెతె గవ వెహంతిట్. బారితెకె, మొదొడల్ నా సంగ మత్తుర్ ఆందిట్.

 16° "మీరట్ బరొసతల్ బహ్కె మాయ్పక్ మందన ఇంజెరెస్ ఇవ్ గొస్టింగ్ వెహ్తొస్. 2 వూర్ మీకుస్ సమాజ్నల్ * అలది వాటంతెర్. మీకుస్ జక్వల్ హర్ వొరొర్ తన బగవంతన సేవ కీసెర్ మంతొస్ ఇన్వల్ వకత్ వాసెర్ మంత. 3 బాబొస్ అని నాకుస్ వూర్ కరి కియ్వ కాడ్కి, ఇహిస్ కీంతెర్. 4 ఇహిస్ జర్గ్ నెకె, ఇవెస్ బారెతె మునెనె మీకుస్ వెహ్తొస్ ఇంజెర్ హేతు కీకిట్, ఇంజి వెహ్చెర్ మంతొస్.

పవిత్ర ఆత్మతంగ్ కామ్క్

"ఇచొంగ్ రోజ్క్ నన మీ సంగనె మత్త కాడ్కి, మొదొల్ ఇవ్ గొస్టిస్ బారెతె వెహ్మకి. 5 బతి ఇంకె నన నాకుస్ రొహ్వల్ బాబొనగ సొంజెర్ మంతొన్. తెర్ బతి, మిహ్గటల్ వొరొర్ గిర్ 'నిమె బగ దాంతి?' ఇంజెర్ పూసి కీసెర్ సెల్పిట్. 6 ఇవ్ గొస్టింగ్ నన మీకున్ వెహ్త కాడ్కి, మీవంగ్ దిల్క్ పూరొ దుక్సతె నించి మంతంగ్. 7 నన సొత్తెకెన్, మీకున్ పాయ్ద ఆంత. నన సొంద బీగర్, మీ సంగ మంజి మదత్ కియ్పల్ పవిత్ర ఆత్మ మిహ్గ వాయొ. నన సొత్తెకెన్ అద్ ఆత్మతున్ మిహ్గ రొహంతొన్. ఇద్ సతెమ్ ఆంద్. 8 అద్ పవిత్ర ఆత్మ వాసి, పాపున్ బారెతె, నియతున్ బారెతె అని తస్వతున్

^{* 16:2} సమాజ్నల్ గ్రీకు బాసతగ సునగొక్నల్ ఇంజెర్ మందంత.

బారెతె దునియతుర్కున్ తొహంత. 9 నా పొరొ బరొస ఇర్ప కాడ్కి, వూర్ పాప్ కీతెర్ ఇంజెర్ పవిత్ర ఆత్మ తొహంత. 10 నన బాబొనగ దాంతొన్ * అని ఇంగెడల్ నాకున్ మీరట్ సూడ్ప కాడ్కి, నన నియత్నొన ఇంజెర్ అద్ పవిత్ర ఆత్మ తొహంత. 11 ఇద్ దునియతొర్ అదికారి సయ్తన్దున్ తస్ప జర్గ్ అడెన్ సాటి, బగవంతల్ గిర్ ఇద్ దునియతుర్కున్ తస్ప కీంతొర్ ఇంజెర్ పవిత్ర ఆత్మ తొహంత. 12 నన మీకున్ వెహ్పలిక్ ఉండె వెలె గొస్టింగ్ మంతంగ్ బతి, మీరట్ అవెన్ సోసి కియ పర్విట్. 13 అద్ పవిత్ర ఆత్మ వాసి, సతెమున్ బారెతె వెహంత. అద్ మీకున్ బర్పుర్ సత్మెకె తాకుసంత. అద్ తన్వ తనయ్ బతయ్ వెహొ. తన కేంజ్తంగ్ అవెనె వెహంత. బవిసత్నె జర్గ్ వలికున్ బారెతె గిర్ వెహంత. 14 అద్ ఆత్మ నన వెహ్తంగ్ గొస్టింగ్ యేచ్చి మీకున్ వెహ్త కాడ్కి, నాకున్ మాన్ పుటంత. 15 బాబొనగ మన్ఫలిక్ సమ్మె గిర్ నావంగ్ ఆంతంగ్. అదెన్ సాటి, పవిత్ర ఆత్మ నన వెహ్తనల్ యేచ్చి వెహంత ఇత్తొన్.

దుక్స సొంజి ఆనంద్ వాయ్వల్

 16 "కహి రోజ్క్ ఆత పెజె నాకున్ మీరట్ సూడ్పిట్. బతి ఉండె కహి రోజ్క్ ఆత పెజె నాకున్ సూడంతిట్" ఇంజెర్ సిస్యలిర్కున్ వెహ్తార్. 17 ఇద్ గొస్టి కేంచి కహితుర్ సిస్యలిర్, "'కహి రోజ్క్ ఆత పెజె నాకున్ మీరట్ సూడ్పిట్. బతి ఉండె కహి రోజ్క్ ఆత పెజె నాకున్ సూడంతిట్. నన బాబొనగ దాంతొన్' ఇంజెర్ మా సంగ బతతున్ సాటి వెహ్చెర్ మంతొర్?" ఇంజెర్ తమ్వ తమ వడ్క్ తెర్. 18 "'కహి రోజ్క్ ఆత పెజె' ఇంజెర్ బతతున్ బారెతె వెహ్చెర్ మంతొర్? పోర్ వెహ్చల్ గొస్టి మాకున్ అర్తమ్ ఆసెర్ సెలె" ఇంజెర్ ఇత్తెర్.

 19 తనకున్ పూసి కియ్లె ఆయ్వల్ గొస్టితున్ యేసు కరి కీసి, "'కహి రోజ్క్ ఆత పెజె నాకున్ మీరట్ సూడ్విట్. బతి ఉండె కహి రోజ్క్ ఆత పెజె నాకున్ సూడంతిట్' ఇంజెర్ వెహ్త గొస్టితున్ బారెతె మీవ మీరట్ బతంగ్ వెడ్క్ సెర్ మంతిట్?" ఇంజెర్ ఉల్ట వూర్కున్ పూసి కీతొర్. 20 అని, "మీరట్ దుక్సతె ఆడంతిట్ బతి, దునియ ఆనంద్ యేతంత. మీరట్ ఆడంతిట్ బతి, మీ దుక్స మారిసి ఆనంద్ ఆయర్. ఇద్ సతెమ్ ఆంద్. 21 వెయ్లై యేర్ పూర్వల్ గట్క వాత కాడ్కి, వాతంగ్ నొపిన దుక్సతున్ బోగె మాంత. బెస్కెతె మొడ్డె సెలెకె మొడ్డన్ జల్మ సీంతయో, అస్కె దునియతె ఉంది జీవతున్ జల్మ సీతొన్ ఇన్వల్ ఆనంద్నె, తన బోగె మాత దుక్సతున్ మర్న్గగంత. 22 అహ్మె మీరట్ ఇంకె దుక్స యేచ్చెర్ మంతిట్. బతి మీకున్ ఉందుంది జోక సూడంతొన్. అస్కె మీవంగ్ దిల్క్ నె మన్వల్ ఆనందున్ బోరె తెండ్సి వాట పరుర్. 23 అద్ యేలతె మీరట్ నాకున్ బతయ్ పూసి కియ లాగొ" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తూర్.

అస్కె యేసు, "మీరట్ నా పొరొడె బాబొన్ బతల్ తల్క్ తెకె గిర్, అద్ మీకున్ పుటంత. ఇద్ సతెమ్ ఆంద్. 24 ఇంకె వేరి మీరట్ నా పొరొడె బతయ్ కోర్మకి. మీ ఆనంద్ బర్పుర్ ఆయన్ సాటి, తల్క్ సెరెన్ మంట్. మీకున్ తప్పక్ సియ్పల్ జర్గంత. 25 ఇవ్ గొస్టింగ్ మీ సంగ నమునన రూప్నె వెహ్తొన్. బతి ఉండె బస్కెనె నమునన రూప్నె వెహ్తొన్. బాబొన్ బారెతె, మత్త తీర్ నన మీకున్ అర్తమ్ ఆనల్ వెహ్మల్ వకత్ వాసెర్ మంత. $^{26-28}$ నన బాబొనగటల్ ఇద్ దునియతె వాతొన్. ఇంకె దునియతున్ సుటి కీసి బాబొనగ సొంజెర్ మంతొన్. మీరట్ నాకున్ పెర్మ కీసి, నన బగవంతనల్ వాతొన్ ఇంజెర్ బరొస ఇర్త కాడ్కి, బాబొయె మీకున్ లాడ్ కీసెర్ మంతొర్. అద్ వకత్నె నన బాబొన్ మీ సాటి కోర్పల్ జురత్ సెలె. బతి మీరట్ నా పొరొడె బాబొన్ కోరంతిట్. పోర్ మీకున్ సీంతొర్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తూర్.

 29 అస్కె సిస్యలిర్, "ఇచుల! ఇంకె నిమె నమునన రూప్పె ఆయ్వ కుల కుల వెహ్చెర్ మంతి. 30 బోరె వొరొర్ సవల్క్ ఫూసి కియ్పల్ జురత్ సెలె. ఇంకె నీకున్ సమ్ది టావ ఇంజెర్ మాకున్ అర్తమ్ ఆత. ఇదెన్ హిందల్ నిమె బగవంతనల్ వాతి ఇన్వడున్ బరొస కీంతొమ్" ఇంజెర్ వెహ్తెర్. 31 తె యేసు, "ఇంకె నహ్గ కరల్ బరొస కీసెర్ మంతిట్ కి? 32 సూడట్! నాకున్ వొరొనె సుటి కీసి, మిరట్ బెందుర్ హకె పరర్ ఆయ్పల్ వకత్ వాసెర్ మంత. అద్ ఇంకె వాసిన్ మంత తెర్ బతి, నన వొరొన ఆయొన్. బాబొ నా సంగ మంతొర్. 33 నా హిందల్, మీకున్ సొంతి వాయన ఇంజెర్ ఇవ్ గొస్టింగ్ వెహ్చెర్

^{*} 16:10 బాబొ బగవంతనగ సొంజి తిన బగ్ల ఉచ్చి రాజ్ తాకుసంతొర్. (హెబ్రి 8:1) ఇహిన్ బగవంతన్ సంగ ఉచ్చి మన్పల్ తరిక వోర్ నియత్నొర్ (1వ యోహన్ 2:1-2) ఇంజెర్ తొహంత.

మంతొన్. దునియతగ మీకున్ దుక్సంగ్ అని తక్లలబ్క్ వాంతంగ్. బతి అవ్ సమ్దిన్ నన మెయ్సి మంతొన్. అదెన్ సాటి మిరట్ గటి–దీర్యతె మంట్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తూర్.

యేసు పార్తన కియ్వల్

17 యేసు ఇవ్ గొస్టింగ్ వెహ్చి, పొరొ హాబడెకె సూడ్సెర్ ఇహిస్ పార్తన కీతొర్: "బాబ! నిమె దునియతుర్ సమ్దిర్ మాయ్నలిర్ పొరొ నాకున్ అదికార్ సీతి. ఇదెన్ హిందల్, నిమె నాకున్ సీతుర్కున్ బెస్కెట్ పిస్పల్ జీవ సియ పరంతొన్. వొరొనియ్ సతె బగవంతల్ ఆయ్వల్ నీకున్ అని నిమె రొహ్తి వోర్ యేసు కిరిస్తున్ కరి కియ్వలిర్కునె బెస్కెట్ పిస్పల్ జీవ పుటంత. బొమిత్ పొరొ నాకున్ సీత సమ్దొ కామున్ బర్పుర్ కీసి, నీకున్ మయ్మ తత్తొన్. అద్ వకత్ ఇంకె వాసిన్ మంత. నాకున్ నీవ మయ్మ వాయుస. ఇద్ తీర్దె నీకున్ నన మయ్మ వాయుసంతొన్. 5 యే బాబ! ఇద్ కలి గడె మాయ్పక్ మునె నన నిహ్గ మనెకె, బాతల్ మయ్మ మత్తయొ, ఆతలె మయ్మ ఇంకె నాకున్ వాయు సీమ్.

యేసు తన్పుర్ సిస్యలిర్ సాటి పార్తన కియ్పల్

 6 "ఇద్ దునియతల్ నాకున్ సీతి వూర్ నీకున్ కరి కీవల్ కీతొన్. వూర్ లోకుర్ నీవుర్ ఆందిర్, బతి నిమె వూర్కున్ నహ్గ హవ్లి కీతి. వూర్ నీవ వచన్ పియ్సి తాక్తెర్. $^{7-8}$ నిమె నాకున్ సీతంగ్ గొస్టిన్ వూర్కున్ వెహ్తూన్. అదెన్ వూర్ వొప్పి, నిమేయ్ నాకున్ సారి కీతి ఇంజెర్ బరొస ఇర్తెర్. నన కరలెనె నిహ్హటల్ వాతొన్ ఇంజెర్ వూర్కున్ కరె మాత. తె నన వడ్క్ లె గొస్టింగ్ అని మయ్మతంగ్ కామ్క్ కియ్లె సక్తి సమ్దె నిమెయ్ సీతి ఇంజెర్, ఇంకె వూర్కున్ కరె మాత. 9 వూర్ సాటీనె పార్తన కీసెర్ మంతొన్. బతి దునియతుర్ సాటి పార్తన కీసెర్ సెలొన్. నిమె నాకున్ సీతీ వూర్, నీవుర్ ఆత కాడ్కి, వూర్ సాటినె పార్తన కీసెర్ మంతొన్. 10 నహ్గ మన్వలిర్ సమ్దిర్ నీవురె ఆందిర్ అని వూర్కున్ నిమెయ్ నాకున్ సీతీ. వూర్ నా పొరొ ఇర్త బరొసతున్ హిందల్ నాకున్ మాన్ పుట్త. 11 నన ఉండె మునె దునియతగ మనొన్. బతి వీర్ దునియతగన్ మంతెర్. నన నిహ్గ వాసెర్ మంతొన్. పవిత్ర వాలె బాబొ బగవంత! మరట్ ఇంకె ఉంది ఆసి మత్తపె, వీర్ గిర్ ఉంది ఆసి మనల్, నిమె నాకున్ సీత నీవ పొరొల్త సక్తితె వీర్కున్ కాబాడ. 12 నన ఇగె మనెకె, నాకున్ సీతి వూర్కున్ నీ పొరొల్ల సక్తితె కాబాడ్తొన్. దర్మ-గ్రంత్న వచన్ పూరె మానల్ నాసెడమ్ ఆయ్వల్ బోర్తె మత్తొరొ, హోరె నాసెడమ్ ఆతొర్. 13 ఇంకె నన నిహ్గ వాసెర్ మంతొన్. నావ ఆనంద్ వూర్గ బర్పుర్ ఆయన ఇంజెరెన్, నన ఇద్ దునియతగ మనెకెన్, ఇవ్ గొస్టింగ్ వెప్పౌర్ మంతొన్. 14 నీవ వచన్ వూర్కున్ వెహ్తొన్. నన ఇద్ దునియతొన ఆయొన్. అప్పై వూర్ గిర్ ఇద్ దునియతుర్ ఆయ్వ కాడ్కి, ఇద్ దునియతుర్ వూర్కున్ మెచుర్. 15 ఇద్ దునియతల్ వీర్కున్ వోమ్ ఇంజెర్ నీకున్ పార్తన కీసెర్ సెలొన్. బతి సయ్తన్ ఇన్వల్ కరెబనగటల్ వీర్కున్ కాబాడ ఇంజెర్ పార్తన కీసెర్ మంతొన్. 16 నన దునియతొన బహన్తె ఆయొనొ, అహ్నె వూర్ గిరె ఇద్ దునియతుర్ ఆయుర్. 17 నీవయ్ గొస్టి సతెమ్ ఆంద్. అద్ సత్నె నీవ సేవ కియ్లె, వూర్కున్ అలగ్ కీమ్. 18 నిమె నాకున్ బద్ తీర్దె దునియతగ రొహ్తియొ, అదె తీర్దె నన వూర్కున్ దునియతగ రొహ్హాన్. 19 నావ నన అర్పన ఆయ్పడున్ హిందల్, వూర్ కరల్ పవిత్ర ఆస్, నీవ సేవ కియన ఇన్వలె నావ ఇచ.

యేసు సమ్దిర్ బక్తలిర్ సాటి పార్తన కియ్చల్

 20 "నన సిరిప్ వీర్ సిస్యలిర్ సాటినె ఆయొ బతి, వీర గొస్టి కేంచి బోర్–బోర్తె నా పొరొ బరొస ఇరంతెరొ, వూర్ సమ్దిర్ సాటి పార్తన కీసెర్ మంతొన్. 21 యే బాబ! నన నిహ్గ, నిమె నహ్గ బహన్ ఉంది ఆసి మంతటొ, అహ్నె బరొస కియ్పలిర్ వూర్ సమ్దిర్ గిర్ ఉంది ఆసి మందన ఇంజెర్ పార్తన కీసెర్ మంతొన్. నిమె నాకున్ రొహ్తి ఇంజెర్ దునియతుర్ కరి కియన ఇత్తెకె, వూర్కున్ మహ్గ మీరి కీమ్. $^{22-23}$ నిమె నహ్గ మంతి. నన నిహ్గ మంతొన్. నాకున్ సీతి అద్ మయ్మతున్

వూర్కున్ సీతొన్. మరట్ ఇంకె ఉంది ఆసి మత్తపె, వూర్ గిర్ ఉంది ఆసి మందన. అస్కెన్ నిమె నాకున్ సారి కీతి ఇంజెర్ అని నాకున్ లాడ్ కీతపె, వూర్కున్ కీసెర్ మంతి ఇంజెర్ దునియతుర్ కరి కీంతెర్.

 24 "బాబ! నిమె నాకున్ సీతి వూర్, నా బరొబర్ మంజెర్, నాక్ సీత మయ్మతున్ వూర్ సూడన ఇంజెర్ కోర్సెర్ మంతొన్. బారితెకె, కలి గడె మాయ్పక్ మునెతలె నాకున్ లాడ్ కీతి. 25 నియత్నొర్ బాబ! దునియతుర్ నీకున్ కరి కీసెర్ సెలుర్ బతి, నన కరి కీతొన్. నిమెయ్ నాకున్ రొహ్మి ఇంజెర్, వీర్ సిస్యలిర్ కరి కీతెర్. 26 నిమె బోని ఇన్పల్ వూర్కున్ తొహ్చారెన్ మంతొన్ అని ఉండె వెలె తొహంతొన్. నాకున్ నిమె లాడ్ కీతి. అహ్మె వూర్ గిర్ నాకున్ పెర్మ కియన అని వూరంగ్ దిల్క్ నగ నన కుద్ మందన ఇన్పలె నావ ఇచ $^{\prime\prime}$ ఇంజెర్ యేసు పార్తన కీతొర్.

యేసున్ పియ్ఫి వోయ్సల్

 18° యేసు పార్తన కీత పెజె, తన్పుర్ సిస్యలిర్ సంగ కెద్రొను లవ్డిత లొదితున్ వీడ్సి సొత్తార్. అగ ఉంది వాడి మత్త. అద్ వాడిత్ రొపొ తన అని వోనుర్ సిస్యలిర్ సేంగ్తౌర్. 2 యేసు తన్పుర్ సిస్యలిర్ సంగ వెలెన్ జోకంగ్ అగ సొంజి మత్తొర్. అదెన్ సాటి, యేసున్ దుస్టుర కెయ్దె హవ్లి కీసి, దోక సియ్వల్ యూదన్ గిర్, అద్ వాడి టావ మత్త. 3 డగుక్ కటొడలిర్ అని పరిసయుల్క్ కహితుర్కున్ ఆచ్చి, యూదన్ సంగ సారి కీతెర్. వూర్ బూర్ బూర్ ఇత్తెకె, యూదల్, కహితుర్ సిపాయిర్ అని మందిర్తగ కేప్పలిర్. వూర్ డివ్టింగ్, కందిల్క్ అని ఆయ్తర్క్ పియ్స్తి వాతెర్. 4 తనకున్ మునె బతల్ జర్గ్ వల్ మంత ఇన్వల్ యేసు కరి కీత కాడ్కి, వూర్గ సొంజి, "బోన్ సాటి మహ్క్ సెర్ మంతిట్?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. $^{5-6}$ అస్కు వూర్, "నజరేత్పొర్ యేసున్ సాటీ" ఇంజెర్ వెహ్తెర్. తె యేసు, "ననయ్ వోన ఆందున్" ఇంజెర్ వెహ్తూర్. అద్ గొస్టి కేంచి, దోక సియ్పల్ యూదన్ బరొబర్ వూర్ పెజె జర్గ్ బూడ్ అర్తెర్. 7 ఉందుంది జోక యేసు, "బోన్ సాటి మహ్క్-సెర్ మంతిట్?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. తె వూర్, "నజరేత్నార్ యేసున్ సాటి" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 8 తె యేసు, "ననయ్ వోన ఆందున్ ఇంజి, ఇదెన్ మునెనె వెహ్తాన్. మిరట్ నా సాటినె మహ్క్ సెర్ మత్త కాడ్కి, మెయ్తుర్కున్ సొంద సీమ్ట్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తూర్. 9 బారితెకె, «నిమె నాకున్ సీతుర్గటల్ వొరొన్ గిర్ టూటి కియ్మకి» ఇంజెర్ తన వెహ్చి మత్త అద్ వచన్ పూరి కియ్లె, యేసు ఇహిన్ వెహ్తూర్. 10 సీమొన్ $^{-10}$ పతుర్తగ ఉంది లామ్ రూసి మత్త. అదెనె పెర్సొర్ కటొడనొర్ మల్కు ఇన్వల్ సేవ్కన, తిన కెవితున్ తివుస్తొర్. 11 అస్కె యేసు, "నీవ రూసితున్ టోడ్రతగ ఇర. బాబొ నాకున్ బోగె మామ్ ఇంజెర్ సీత గండమున్ బోగె మాయ్వక్ మన్క్యమ్?" ఇంజెర్ పేతుర్తున్ ఇత్తార్. 12 అెస్కె వూర్ సిపాయిర్ అని వూరొర్ అదికారి, యూదుల్క్ న మందిర్తగ కేప్పలిర్ యేసున్ పియ్సి, అన్నల్ ఇన్ఫల్ పెర్సొర్ కటొడనగ మొదొల్ పోతెర్. 13 పోర్ అన్ఫల్ అద్ గట్కతె పెర్సొర్ కటొడ-పాన్ కియ్ఫల్ కయపనొర్ కాస్ మామల్ ఆందుర్. 14 «మా జాతితుర్ నాసెడమ్ ఆయ్పక్ నె, వొరొర్ మాయ్నల్ పర్జత్ సాటి పరన్ సియ్పల్ చొకొట్న గొస్టి ఆంద్» $^{\#}$ ఇంజెర్ యూదుల్కున్ సూచన కీతొర్ వోర్ కయపల్ వేరె ఆందుర్.

యేసు టావ సెలొర్ ఇంజెర్ పేతురు లబడ్ వెహ్వల్

 15 అహన్ యేసున్ పియ్సి సొనెకె, సీమొన్–పేతురు అని ఉండె వొరొర్ సిస్యల్ వూర్ పెజెయ్ సొత్తెర్. వోర్ సిస్యల్ పెర్సొర్ కటొడన్ టావ మత్త కాడ్కి, యేసున్ బరొబర్ పెర్సొర్ కటొడన్ రోత ఆద్రతున్ రొపొ సొత్తార్. 16 బతి పేతురు పెర్సొర్ కటొడన రోత పాటక్నగ బహ్రి నిల్సి మత్తొర్. అదెన్ సాటి, వోర్ సిస్యల్ పెజె మల్సి వాసి, పాటక్ కేప్పల్ పేడిన్ సంగ వడ్క్ సి, పేతుర్తున్ రొపొ వోతొర్. 17 అద్ పాటక్నగ కేప్పల్ పేడి, "వోనుర్ సిస్యలిర్గటల్ వొరొని ఆంది సెలెయ్?" ఇంజెర్ పేతుర్తున్ పూసి కీత. తె పేతురు, "నన ఆయొన్" ఇంజెర్ వెహ్తూర్. 18 అద్ గట్కతె పీని మత్త కాడ్కి, సేవ్కలిర్ అని మందిర్తగ కేప్పలిర్ తడ్మి మాసి, పీని ఆర్సెర్ మత్తెర్. తె పేతురు గిర్ సొంజి, వూర్ బరొబర్ పీని ఆర్సెర్ మత్తొర్.

పెర్సొర్ కటొడల్ యేసున్ సవల్క్ పూసి కియ్పల్

 19 అదె యేలతె పెర్సొర్ కటొడల్ అన్నల్, వోనుర్ సిస్యలిర్ బారెతె అని వోన బోదతున్ బారెతె యేసున్ పూసి కీతొర్. 20 తె యేసు, "యూదుల్క్ మీరె మాయ్వలిక్ సునగోక్నగ అని మందిర్తగ మన్వలిర్ సమ్దిర్ మునె కుల కుల బోద కీతొన్. మక్డితె బతయ్ బోద కియ్మకి. 21 ఇద్ సవల్ నాకున్ బారి పూసి కీంతి? నన బతల్ బోద కీతొన్ ఇన్వల్ కేంజ్తుర్ వూర్కున్ పూసి కీమ్. ఇచుల! నన వెహ్త వీర్కున్ టావయె" ఇంజెర్ జవబ్ సీతొర్. 22 యేసు అహన్ జవబ్ సీతొర్ అస్కె, మందిర్తున్ కేప్పలిర్గటల్ కరుమ్ నిల్సి మన్వల్ వొరొర్, "వొరొర్ పెర్సొర్ కటొడన్ అహన్ జవబ్ సీంతి కి?" ఇంజెర్ కొర్పితగ పాతొర్. 23 అస్కె యేసు, "నన బతయ్ తప్ వడ్క్ తెకె వెహా. బరొబరె వడ్క్ సి మత్తెకె బారి నాకున్ పాతి?" ఇంజెర్ మందిర్తగ కేప్పన్ పూసి కీతొర్. 24 అస్కె అన్నల్, దొహ్తంగ్ నోడెంగ్ రెహ్వక్నె, ఇంకె మన్వల్ పెర్సొర్ కటొడల్ కయపనగ యేసున్ రొహ్తార్.

పేతురు లబడ్ వెహ్త బరొబర్ గొగ్డి కూస్పల్

 25 సీమొన్–పేతురు తడ్మితగ పీని ఆర్సెర్ మనెకె, వూర్ సూడ్సి, "కరలెన్ వోనుర్ సిస్ఫలిర్గటల్ వొరొని ఆంది సెలెయ్?" ఇంజెర్ ఇత్తెర్. తె పేతురు, "నన ఆయొన్. వోర్ నాకున్ టావ సెలె" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తార్. 26 బతి పేతురు బోనతె కెవితున్ కొయ్తొరొ, వోన చుటమ్మొర్ వొరొర్ పెర్సొర్ కటొడనగ సేవ కీసెర్ మత్తొర్. వోర్ సేవ్కల్, "యేసున్ సంగ వాడితగ మనెకె, నన నీకున్ సూడ్మకి కి బతల్?" ఇంజెర్ పేతుర్తున్ ఇత్తార్. 27 అస్కె పేతురు, "నాకున్ టావ సెలె" ఇంజెర్ ఉండె ఉంది జోక వెహ్తార్. అస్కెనె గొగ్డి కూస్తు.

గవర్నర్ పిలాతున్ మునె యేసు నిల్వల్

 28 అెస్కె ఉజ్డె మాత పెజె, కయపనగటల్ యేసున్ వూర్ రోమ గవర్నర్త మహల్తగ వోతెర్. తమొ అస్ట్ బస్ట్ ఆయ్వక్ నె పస్క సడ్డ జేవున్ కియన ఇంజెర్, అద్ మహల్తున్ రొపొ వూర్ నేంగ్మకి. 29 తె పిలాతుయ్ బట్టా వాసి, "వేర్ మాయ్నన్ పొరొ బద్ కసుర్ వాట్సెర్ మంతిట్?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. 30 అెస్కె వూర్, "వేర్ తప్ కియ్వక్ ఇత్తెకె, నిహ్గ బారి పియ్సి వాందుమ్?" ఇంజెర్ వెహ్తెర్. $^{31-32}$ తె పిలాతు, "మీరటె వోన్ వోసి, మీవ దర్మత కానున్ పియ్సి తస్వ కీమ్ట్" ఇంజెర్ ఇత్తొర్. అద్ కేంచి యూదుల్క్, "మీ మోడి దుస్గొన్ మరన్త సిక్స వాట్పల్ అదికార్ మాకున్ సెలె" ఇంజెర్ వెహ్తెర్. అదెన్ హిందల్, యేసు బాతల్ మరన్ ఆయ్వల్ మంతొర్ ఇన్ఫల్ గొస్టి పూరె మాత.

 33 అస్కె పిలాతు మహల్తగ రొపా సొంజి, యేసున్ కేయుసి, "నిమె యూదుల్క్ నొర్ రాజని ఆంది కి?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. 34 తె యేసు, "నిమెయ్ కుద్ ఇహిన్ ఇంతి కి? సెలెకె, దుసుర్ బోరె నా బారెతె నీకున్ వెహ్తెర్?" ఇంజెర్ ఉల్ల పూసి కీతొర్. 35 అదెన్ సాటి పిలాతు, "నన యూదుల్క్ న జాతితొన ఆందున్ కి బతల్? నీ లోకుర్ అని డగుక్ కటొడలిరె, నీకున్ నహ్గ సారి కీతెర్. నిమె బతల్ కీతి?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. 36 అస్కె యేసు, "నావ రాజ్ ఇద్ దునియతున్ బారెత ఆయ్మెడ్ ఇత్తెకె, యూదుల్క్ నాకున్ పియ్స్టి వోయ్పక్ నె, నావుర్ సేవ్కలిర్ లడెయ్ కీందిర్. బతి నావ రాజ్ ఇగెట ఆయొ" ఇంజెర్ వెహ్తొర్. 37 అద్ కేంచి పిలాతు, "తె నిమె రాజని ఆంది కి?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. తె యేసు, "నిమెయ్ నాకున్ 'రాజని ఆంది' ఇంజెర్ ఇత్తి. ననతె సతున్ బారెతె గవ వెహ్లె జల్మ యేత్తొన్. ఇద్ కారన్తున్ హిందలె దునియతె వాతొన్. సతున్ పెర్మ కియ్పలిర్ నా గొస్టి కేంజంతెర్" ఇంజెర్ వెహ్తొర్. 38 తె పిలాతు, "సతెమ్ ఇత్తెకె బతల్?" ఇంజెర్ చేడి కీసెర్, పూసి కీతొర్.

అని బట్రా మన్ఫలిర్ యూదుల్క్ నగ సొంజి, "వోన్గ నాకున్ బదె గల్తి దిసెర్ సెలె. 39 బతి మీవ పస్క సడ్ జర్గ్ నెకె, నన జేల్దగ అర్సి మన్ఫలిర్గటల్ వొరొన్ సుటి కియ్పల్ రివజ్ తాక్సెర్ మంత. తె వేర్ యూదుల్క్ నొర్ రాజన్ సుటి

కియ్పల్ మీకున్ ఇస్టమె కి?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. 40 అస్కె వూర్ జోర్తె, "వోన్ వటిన్, బతి బరబన్ సుటి కీమ్" ఇంజెర్ కిలితెర్. వోర్ బరబల్ లూటి కీసి జేల్గగ అర్పి మత్తొర్ ఆందుర్.

యేసున్ మరన్త సిక్స వాట్పల్

 19° అెస్కె పిలాతు యేసున్ చాటల్క్ నె పాయుస్తార్. 2 సిపాయిర్ చహ్క్ న కాందతున్ కిరిటున్ దాత్ గీడి కీసి, యేసున తలదగ కెరుస్తెర్. రాజల్ పోండ్వల్ సాయ్ రంగ్న పాంగుడ్ వోన్ పోండుస్తెర్. 3 అహన్ పోండుస్త పెజె వోన్ కరుమ్ వాసి, "యూదుల్క్ నొర్ రాజ! నీకున్ జెయ్ జెయ్ కార్" ఇంజెర్ తాస్తంగ్ పాతెర్.

 4 పిలాతు ఉందుంది జోక బట్టా పెసిసి, "వేస్ మీ మునె తరంతొస్. బతి కేంజట్! వేస్ సిక్స వాట్నల్, నాకుస్ బదె గల్తి దిసెర్ సెలె" ఇంజెర్ వెహ్తోర్. 5 యేసుస్, చహ్కొన కిరిట్ అని అద్ రగల్ రంగ్న పాంగుడ్ పోండుసి, బట్టా తత్తెర్. అస్కె పిలాతు, "ఇచుల! వేర్ మాయ్నస్ సూడట్!" ఇంజెర్ ఇత్తొర్. 6 యేసుస్ సూడ్సి, వూర్ డగుక్ కటొడలిర్ అని మందిర్తగ కేప్పలిర్, "వోస్ మొద్దగ మోలనె పాసి జకన! వోస్ జకన!" ఇంజెర్ కిలితెర్. తె పిలాతు, "వేన్గ నాకుస్ బదె గల్తి దిసెర్ సెలె. అదెస్ సాటి మీరటె వేస్ మొద్దగ మోలనె పాసి జకట్" ఇంజెర్ వెహ్తోర్. 7 అద్ కేంచి, వూర్ యూదుల్క్, "మాకుస్ ఉంది కానుస్ మంత. బగవంతనొర్ మరిన ఆందుస్ ఇంజెర్ వేర్ ఇత్త కాడ్కి, మావ కానున్తుస్ పియ్సు వేర్ తప్పక్ సాయ లాగర్" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 8 అద్ కేంచి, పిలాతు బెయ్ వెరితొర్.

 9 అని యేసున్ మహల్తున్ రొపా వోసి పిలాతు, "నిమె బగటల్ వాతి?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. బతి యేసు జవబ్ సియ్మకి. 10 తె పిలాతు, "నిమె నా సంగ బారి వడ్క్ వి? నీకున్ సుటి కియుస్లై అని మొద్దగ మోలనె పాసి జకుస్లై గిర్ నాకున్ అదికార్ మంత" ఇంజెర్ యేసున్ వెహ్తూర్. 11 అెస్కె యేసు, "పొరొ మన్వల్ బగవంతల్ సీసి మత్తెకె తప, నా పొరొ బదె అదికార్ నీకున్ సెలె. అదెన్ సాటి, నాకున్ నిహ్మ హవ్లి కియుస్తార్ వోన్, బెయ్ పాప్ లాగంత" ఇంజెర్ వెహ్తూర్.

 12 అస్కెడల్ పిలాతు, యేసున్ సుటి కియుసన ఇంజెర్ కోసిద్ కీతొర్. బతి యూదుల్క్, "తన రాజన ఇంజెర్ వెహ్వల్ హర్ మాయ్నల్, మహ రాజన్ బయ్మన్ ఆతప్ ఆంత. ఉంది మోక వేస్ సుటి కీకితె, నిమె మహ రాజనొర్ దోస్తని ఆయ్వి" ఇంజెర్ కిలితెర్. 13 తె పిలాతు ఇవ్ గొస్టింగ్ కేంచి, యేసున్ బహ్రి తత్తార్. తస్వ కీనెకె ఉద్వల్ చవ్తొరత్ పొరొడ కుర్సితగ ఉద్తోర్. యూదుల్క్ న* బాసతె అద్ జాగతున్, «గబ్బతా» ఇంతెర్. 14 అద్ పస్క సడ్ద తయరి కియ్వల్ దివొస్ ఆంద్. అద్ వకత్నె బార్ దుపరి ఆసెర్ మత్త. తె పిలాతు, "ఇచుల! మీ రాజల్" ఇంజెర్ యూదుల్కున్ వెహ్తూర్. 15 అస్కె వూర్, "వోన్ జకనయె! వోన్ జకనయె! వోన్ మొద్దగ మోలనె పాసి జకన" ఇంజెర్ కిలితెర్. తె పిలాతు, "మీ రాజన్ మొద్దగ మోలనె పాసి బారి జకనయె ఇంతిట్?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. తె డగుక్ కటొడలిర్, "మహ రాజల్ తప, మాకున్ దుస్రార్ బోరె రాజల్ సెలొర్" ఇంజెర్ వెహ్తెర్. 16 అస్కె పిలాతు, మొద్దగ మోలనె పాసి జక్లె, వోస్ సిపాయిర కెయ్మె హబ్లి కీతొర్. తె వూర్ యేసున్ వోతెర్.

యేసున్ మొద్నగ మోలనె పాసి జక్వల్

 17 యేసు తన్వ మొద్ కాంచికున్ తల $^{-}$ టోక్రె ఇన్ఫల్ జాగతగ సొత్తార్. యూదుల్క్ న బాసతె ఇదెన్, «గొల్గొత» ఇంతెర్. 18 అగ నడ్డుమ్న మొద్దగ యేసున్ మోలనె పాసి టాంగి కీతెర్. యేసున్ తిన బగ్ల వొరొన్ అని డెమ బగ్ల వొరొన్ మొద్కనగ మోలనె పాసి టాంగి కీతెర్. 19 అస్కె పిలాతు, "నజరేత్నొర్ యేసు యూదుల్క్ నొర్ రాజల్ ఆందుర్" ఇంజెర్ చెకతగ * లిహి కియుసి, యేసున్ టాంగి కీస మన్ఫల్ మొద్దగ పాయుస్తార్. 20 యేసున్ మొద్దగ టాంగి కీత జాగ నగుడున్ కరుమ్ మత్త. అద్ పాటితగ హెబ్డి, లాటిన్ అని గ్రీకు బాసన * లిహి కియుస్త కాడ్కి, సడ్దున్ సాటి వాతుర్ వెలెటిర్ యూదుల్క్ వాచి కియ పర్తెర్. 21 అస్కె డగుక్ కటొడలిర్, "యూదుల్క్ నొర్ రాజల్ ఆయొ బతి, * 19:13 యూదుల్క్ హెబ్టి అని అరమిక్ బాసంగ్ వడ్క్ నోదిర్. * 19:19 బదె తప్ కీతొర్ వోర్ సాప్డె మాతెకె, వోర్ ఉంది మొద్ కాంచి వోయ లాగర్. అస్కె వోన్ మునె వోర్ బతల్ తప్ కీతొర్ అదెన సూచన లిహి కీసి మందంత. అద్ వాచి కీతుర్ వోన్ బతతున్ సాటి మొద్దగ మోలనె టాంగి కీసి పరస్ యేత్ఫలిర్ మంతెరొ కరి కీంతెర్. * 19:20 వెలెటిర్ యూదుల్క్ ఇప్ బాసనల్ ఉందితెర్ బాస వాచి కియ పర్నదిర్.

'నన యూదుల్క్ నొర్ రాజన ఇత్తొర్' ఇంజి లిహి కియుసట్" ఇంజెర్ పిలాతునగ సొంజి వెహ్తెర్. ²² అస్కె పిలాతు, "లిహి కియుస్తాన్ అగ, లిహి కియుస్తాన్ అహ్నె మని" ఇంజెర్ ఇత్తార్.

 23 యేసున్ సిపాయిర్ మొద్దగ మోలనె పాత పెజె, వోనంగ్ పాంగుక్ వొరొన్ వొరొన్ ఉంది ఈస వానల్ నాలుంగ్ ఈసంగ్ కీసి తూస్తెర్. పొరొడ కమిసున్* గిర్ యేత్తెర్. అద్ కమిస్ కొట్పక్ నామ్ మత్త. 24 తె సిపాయిర్, "ఇదెన్ సరుస్పట్. బోన పొరొల్ పెసితెకె వోరె యేతన" ఇంజెర్ చిటింగ్ వాడ్తెర్. "వూర్ నావంగ్ కష్డిన్ ఈసంగ్ కీసి తూసి, నావ కమిసున్ యేత్లె, చిటింగ్# వాటంతెర్" ఇంజెర్ దర్మ-గ్రంత్నగ లిహి కీత వచన్ పూరి మాయ్లెనె, ఇహిన్ జర్గ్ త. అదెన్ సాటినె సిపాయిర్ ఇహిన్ కీతెర్.

 25 యేసున్ మోలనె పాత మొదున్ కరుమ్, యేసున అవల్, వోన కాకి, క్లొపన బాయ్కొ మరియల్ అని మగ్దలేనె నాట్న మరియల్ నిల్సి మత్తంగ్. 26 యేసు తన్వ అవల్ అని తన్వొర్ లాడ్నొర్ సిస్యల్ కరుమ్ నిల్సి మన్వల్ సూడ్సి, "బెయె ఇచుల! నీవొర్ మరి" ఇంజెర్ వెహ్తూర్. 27 అని వోర్ సిస్యనెకె సూడ్సి, "ఇచుల! నీవ అవల్" ఇంజెర్ వెహ్తూర్. అద్ గట్కతల్ తాన్ తన్వ రోన్ వోసి కాస అవన్ దాత్ సూడ్తొర్.

యేసు తన్న పరన్ సుటి కియ్పల్

 28 అద్ ఆత పెజె, తన వాత కామ్ సమ్దె మార్త ఇంజెర్ కరి కీసి, దర్మ-(గంత్నగ లిహి కీత అద్ జర్గ్ల్, "నాకున్ వట్క వస్త్త"# ఇంజెర్ యేసు ఇత్తొర్. 29 అగ పులిత ఆంగుర్ రస నిహ్చి ఉంది బుడ్డి మత్త. తె వూర్ తాన్గ దూది నహ్చి, హిస్సాప్ మరత కాందతగ తటుస్తెర్ అని యేసున తొడ్దగ అందుస్తెర్. 30 అెస్కె యేసు, అద్ రసత సవద్ సూడ్సి, "నన వాత కామ్ మహ్హాన్" ఇంజెర్ తల వరుసి, తన్న పరన్ సుటి కీతొర్.

 31 అద్ పస్క సడ్ద తయరి కియ్పల్ దివౌస్ ఆంద్. దుస్రా నేటి, బెయ్ నేకిత ఆరమ్న దివౌస్* మత్త కాడ్కి, అవ్ మేందొల్క్ మొద్కున్ పొరొ టాంగె మాసి మన్వల్ యూదుల్కున్ ఇస్టమ్ సెలె. అదెన్ సాటి, "వూరంగ్ కాల్క్ ఉరుసి,* అవ్ మేందొల్కున్ బూడ్ రెహుస" ఇంజెర్ పిలాతున్ పూసి కీతెర్. 32 తె సిపాయిర్ వాసి, యేసున్ బరొబర్ మొద్కనగ టాంగి కీసి మన్వలిర్ ఇవిరంగ్తె కాల్క్ ఉరుస్తెర్. 33 బతి వూర్ యేసునగ వాసి, అదెన్ మునెనె వోర్ సాసి మత్త సూడ్సి, వోనంగ్ కాల్క్ ఉరుస్మకి. 34 బతి వూర్గటల్ వొరొర్ సిపాయి యేసున డొకతున్ గొర్కతె కొట్తార్. యెంటనె నెతుర్ అరిక్ యేర్ పోంగ్తు. 35 మీరట్ గిర్ బరొస ఇర్నల్, ఇద్ సూడ్తొర్ వోర్ గవ వెహ్తూర్. వోన గవ కరల్ ఆంద్. వోర్ సతెమ్ వెహ్చెర్ మంతొర్ ఇంజెర్ వోస్ టావ. $^{36-37}$ "వోనంగ్ బొకనల్ ఉంది బొక గిర్ ఉర్నగొంగ్"# అని ఉండె ఉంది జాగ, "వోన్ కొట్తుర్ వూర్ వోస్ బాజ్ సూడంతెర్"# ఇంజెర్ దర్మ-గంత్నగ లిహి కీసి మత్తంగ్ అవ్, గొస్టింగ్ పూరె మాయ్లెనె ఇహిన్ జర్గ్త్.

యేసున కూర్దున్ నారిత బండత బుయరితగ ఇర్వల్

 38 అరిమతయ చహర్తొర్ యోసెప్ ఇన్వల్ యూదుల్క్ న వెరెతె, యేసున బక్తి మక్డితె కీందుర్. బతి ఇంకె పిలాతునగ సొంజి, "యేసున కూర్దున్ వోయ సీమ్" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. తె పిలాతు వొప్త కాడ్కి, యేసున కూర్దున్ వోతొర్. 39 వేర్ యోసెపున్ సంగ ఉంది దియ రాత్నె యేసునగ వాసి, బేటె మాయ్వల్ నికొదేమ్ గిర్ మత్తొర్. నికొదేమ్ తన్వ సంగ లగ్–బగ్ తీస సియుంగ్ (35) కిలొంగ్ బోలమ్ అని అగర్ ఇన్ఫలిక్ గమ గమ గాడి సియ్పలిక్ చీజ్క్ కూర్గున్ సోక్లె

^{* 19:23} తొలె ఈతంగ్ లామ్ కమిస్కున్ కొట్పక్ నె తయర్ కీందిర్. * 19:31 ఆరమ్న దివొస్ యూదుల్క్ నె ఆరమ్న దివొస్ సుకుర్ వార్ పోడ్రెక్ నల్ సురు ఆంత అని సన్వర్ పోడ్రెక్ మారంత. తె వూర నేకితున్ పియ్సి అద్ దివొస్నగ బోనయ్ కూర్ మాతి కియ్పక్ నె బట్టా మన్వ. అదెన్ సాటి అద్ కామ్ వెయ్నె కియ్పల్ మత్త. * 19:31 మొద్దగ మోలనె పాసి టాంగె మాసి మన్వల్ తన్వంగ్ కాల్కున్ అహ్చి నేస్క పరంతొర్. బతి బస్కెతె వోనంగ్ కాల్క్ ఉరుసంతెరొ, అస్కె నేస్కు వాయ్వ కాడ్కి, వెయ్నె పరన్ సుటి కీంతొర్.

[#] $\mathbf{19:24}$ కీర్తన్స్న 22:18 # $\mathbf{19:28}$ కీర్తన్స్న 69:21 # $\mathbf{19:36-37}$ బట్టా పెసివల్ 12:46; ఇసాబ్న 9:12; కీర్తన్స్న 34:20 # $\mathbf{19:36-37}$ జెకర్య 12:10

తత్తార్. 40 ఇవ్ చీజ్కున్ వూర్ ఇవిర్ ఆసీ, యూదుల్క్ న నేకి తీర్ యేసున కూర్దున్ సోక్తెర్ అని అద్ కూర్దున్ బారిత పూన కాది కపిడె గూండి కీతెర్. 41 యేసున్ మొద్దగ మోలనె పాసీ టాంగి కీత జాగతగ ఉంది వాడి మత్త. అగ ఉంది నార్యుసీత బండత పూన వీచ్న బుయరి మత్త. అస్కె వేరి, అదెనగ బదె కూర్దున్ ఇర్మకి. 42 అద్ నేటి యూదుల్క్ న పస్క సడ్ద తయరి కియ్పల్ మత్త కాడ్కి, లహ్కి వర్సి యేసున కూర్దున్ అద్ కరుమ్ మన్పల్ బుయరితగన్ ఇర్తెర్.*

యేసు సాసి–నేండ్వల్

20 వారమ్న మొదొడ దివౌస్ ఆయ్త్వర్తున్ నేటి సక్రె బయ్ బయ్ ఆనెకెస్ మగ్దలేనె నాట్న మరియల్ యేసున 20 కూర్ ఇర్త బుయరితగ సొత్త. తె అద్ బుయరితున్ అడ్డమ్ ఇర్త బండ కూడుసి దిస్తు. 2 అదెన్ సాటి, అద్ మరియల్, సీమొన్–పేతుర్తగ అని యేసు లాడ్ కియ్పల్ ఉండె వొరొర్ సిస్యనగ విచ్చెర్ సొంజి, "పర్బున కూర్దున్ అద్ వీచ్న బుయరితల్ బూరెయ్ వోసి, బగ ఇర్తెరెయ్ మాకున్ టావ సెలె" ఇంజెర్ వెహ్తా. 3 తె పేతురు అని వోస్ సంగ మన్పల్ సిస్యల్ బుయరితగ సూడ్లె పెసితెర్. 4 ఫూర్ ఇవిర్ మీరె మాసి విచ్చెర్ మనెకె, వోర్ సిస్యల్ పేతుర్తున్ తెర్ మునె విచ్చెర్ సొంజి, వీచ్న బుయరితగ యెవ్తొర్. 5 అని బహిడలె వరిసి సూడ్తొర్. తె అగ సిరిప్ కూర్దున్ గూండి కీతంగ్ కప్డింగ్ కప్డింగ్ వేస్ దిస్తంగ్. బతి వోర్ రొపొ నేంగ్మకి. $^{6-7}$ అప్కెన్ సీమొన్–పేతురు అగ యెవ్సి, రొపొ వీచ్న బుయరితగ నేంగ్తొర్. కూర్దున్ గూండి కీతంగ్ కప్డింగ్ అగ మత్తంగ్. యేసున తలతున్ గూండి కీత కప్డి గడి కీసి, మెయ్తంగ్ కప్డినల్ అలది మన్పల్ సూడ్తొర్. 8 అస్కె వీచ్నగ మొదొల్ యెవ్తొర్ వోర్ సిస్యల్ రొపొ నేంగ్సి, సూడ్సి బరొస కీతొర్. 9 అస్కె గేర్, "కిరిస్తు సాసి తప్పక్ నేండంతొర్" ఇంజెర్ దర్మ-గంత్నగ మన్పల్ గొస్టి వూర్కున్ అర్తమ్ ఆయ్లెకె మత్త. 10 అస్కె వూర్ ఇవిర్ మల్సి, తమ్పుర్గ సొత్తెర్.

యేసు మగ్గలేనె నాట్న మరియన్ దిస్పల్

 11 బతి మగ్దలేనె నాట్న మరియల్ బుయరితున్ బభ్గా నిల్స్ ఆడ్సెర్ మత్త. అహన్ ఆడ్సెర్ బహిడలె వరిసి సూడ్త. 12 అస్కె బెయ్ దద్దలిక్ కష్టింగ్ పోండ్తుర్ ఇవిర్ బగవంతనుర్ దూతలిర్ దిస్తెర్. వూర్ యేసున కూర్ మత్త అద్ జాగతగ తలవడ్డ వొరొర్ అని కాల్పడ వొరొర్ ఉచ్చి మత్తెర్. 13 వూర్, "బాయి! బారి ఆడంతి?" ఇంజెర్ తాన్ పూసి కీతెర్. తె అద్, "పర్బున కూర్దున్ బుయరితల్ బూరెయ్ వోసి, బగ ఇర్తెరెయొ నాకున్ టావ సెలె" ఇంజెర్ మరియల్ వెహ్తా. 14 అహన్ వెహ్చి, పెజె తిరిత. అస్కె యేసు నిల్సి మన్పల్ సూడ్త బతి, వోరె యేసు ఇంజెర్ వొడ్కె మాయ్మకి. 15 అస్కె యేసు, "బాయి బారి ఆడంతి? అని బోన్ సాటి మహ్కాసెర్ మంతి?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. తె మరియల్, వోన్ వాడితగ మన్పల్ గడియల్ ఇంజెర్ సమ్జె మాసి, "దాద! నిమె పర్బున కూర్దున్ వోసి మంద్కితె, బగ ఇర్తియో వెహ. నన సొంజి కూర్దున్ వోంతొన్" ఇంజెర్ పూసి కీత. 16 తె యేసు, "మరియ!" ఇంజెర్ తాన్ కేయ్మెర్. అస్కె మరియల్ వోన్ బాజాన్ మల్సి హెబి బాసతె, "రబుని!" ఇంజెర్ కేయ్తు. «బోద గురు» ఇంజెర్ ఇదెన అర్తమ్. 17 యేసు తాన్ సంగ, "నన పొరొ బాబొనగ సొంద లాగర్. నాకున్ పియ్సి మన్మ. బతి నా తముక్నగ సొంజి, 'నా బాబొయె మీ బాబొ ఆందుర్. నా బగవంతలే మీ బగవంతల్ ఆందుర్. పొరొ బగవంతనగ నన సొంజెర్ మంతొన్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తా ఇంజి తాన్ వెహ్తూర్. 18 తె మగ్దలేనె నాట్న మరియల్ సిస్ఫలిర్గగ సొంజి, "నన పర్బున్ సూడ్తొన్. పర్బు మీకున్ ఇవ్ గొస్టింగ్ వెహ ఇత్తార్" ఇంజెర్ సిస్ఫలిర్కపన్ వెహ్హా.

 19 అంటిత్కా * పోద్రెక్ సిస్యలిర్ యూదుల్క్ నుర్ అదికారిర్కున్ వెరిసి, తమొ మీరె మాసి మత్త రోతంగ్ కావక్ కెహ్సి, గొల్స్ వాట్సి రొపొ మత్తెర్. అస్కె యేసు వూర్ నడ్డుమ్ పావె మాసి, "మీకున్ సాంతి వాయి" ఇంజెర్ వెహ్హార్. 20 అహన్ వెహ్హ పెజె, తన్వంగ్ కెయ్కున్ అని డొకతున్ తొహ్హార్. తె వూర్ సిస్యలిర్ పర్బున్ వొడ్కి పియ్సు, వెలె ఆనంద్ * $^{19:42}$ యూదుల్క్ న ఆరమ్మ దివొస్ సుకుర్ వార్ పోద్రెక్నల్ సురు ఆంత అని సన్వర్ పోద్రెక్ మారంత. తె వూర నేకితున్ పియ్స్ అద్ దివొస్సగ బోనయ్ కూర్ మాతి కియ్వక్ నె బిహి మన్వ. అదెన్ సాటి అద్ కామ్ వెయ్నె కియ్వల్ మత్త. * $^{20:19}$ యూద దర్మత నేకితున్ పియ్సి, సనివార్తున్ ఆరమ్న దివొస్ ఇంతెర్. అద్ వారమున్ అద్ సనివార్ ఆక్రిత దివొస్. ఆయ్త్వర్ పూన వారమ్న మొదొడ దియ ఆంత.

యేత్తెర్. 21 అస్కె యేసు ఉండె ఉంది జోక, "మీకున్ సాంతి వాయి! బాబొ నాకున్ దునియతగ రొహ్హ తీర్, నన గిర్ మీకున్ దునియతె రొహంతొన్" ఇంజెర్ సిస్యలిర్కున్ వెహ్హార్. 22 ఇహిన్ వెహ్చి, "పవిత్ర ఆత్మ యేతట్" ఇంజెర్ వూర్ పొరొ హూకుర్ ఉహ్కొతొర్. $^{\# 23}$ అని "మీరట్ బోనంగ్ పాప్క్ మాపి కీంతిటొ, వూర్కున్ మాపి పుటంత. బోనంగ్ పాప్క్ మాపి కియ్పిటొ, వూర్కున్ మాపి పుటంత. బోనంగ్ పాప్క్ మెపి కియ్పుటొ, వూర్కున్ మాపి పుటొ" ఇంజెర్ వెహ్తార్.

యేసు తోమన్ దిస్పల్

 24 యేసు వాసి మత్తొర్ అస్కె, బార జన్క్ సిస్యలిర్గటల్ యేమల్ ఇన్ఫల్ తోమల్ సెలె మత్తొర్. 25 అదెన్ సాటి సిస్యలిర్, "మమొట్ పర్బున్ సూడ్తొమ్!" ఇంజెర్ తోమన్ వెహ్తెర్. బతి తోమల్, "నన కుద్ పర్బునంగ్ కెయ్క్ నగ మోలనె పాతంగ్ అవ్ గద్దిన్ సూడ్సి, అవెనగ బొటనె ఇట బీగర్ అని గొర్కతె కొట్త డొకతగ కెయ్ ఇర బీగర్, నన నమ్మోన్ ఇత్తెకె నమ్మోన్" ఇంజెర్ ఇత్తార్.

 26 అహన్ ఇంజి ఆట్ రోజ్క్ ఆత పెజె, తోమల్ అని మెయ్తుర్ సిస్యలిర్ ఉంది రోన్ కావడ్ కెహ్చి, గొల్చ్ వాట్సి మత్తెర్. తెర్ బతి, యేసు వూర్గ పావె మాతొర్. అని "మీకున్ సాంతి వాయి!" ఇంజెర్ ఇత్తొర్. 27 అహన్ ఇత్త పెజె తోమన్, "నీవంగ్ బొటనె నా కెయ్కున్ ఇట్సి సూడ. అని నీవ కెయ్ చెప్పా, నా డొకతగ ఇర్సి, బరొస పెలొర్ వోన్ మోడి ఆయ్పక్ నె, బరొస వాలెని ఆసి మన్" ఇంజెర్ వెహ్తూర్. 28 అెస్కె తోమల్, "హో, నా బగవంత! నా పర్బు!" ఇంజెర్ యేసున్ జవబ్ సీతొర్. 29 తె యేసు, "నిమె నాకున్ సూడ్సి బరొస కీతి. సూడ్పక్ నె బరొస కియ్పలిర్కున్ వెలె ఆసిర్వాద్క్ పుటంతంగ్" ఇంజెర్ తోమన్ వెహ్తూర్.

ఇద్ పుస్తక్ న బావ్

 30 ఇవె ఆయ్ప, యేసు సిస్యలిర్ మునె దుస్రొక్ వెలె మయ్మతంగ్ కామ్క్ కీతొర్. అవెన్ ఇద్ పుస్తక్నగ లిహి కియ్మకి. 31 బతి యేసుయె, బచి కియ్పల్ కిరిస్తు* అని వోరె బగవంతనొర్ మరి ఆందుర్ ఇంజి నమ్కిట్ తె, బస్కెట్ పిస్పల్ జిన్గని మీకున్ పుటన ఇంజెరెన్, ఇవ్ గొస్టింగ్ లిహి కియ్పల్ జర్గ్ త.

యేసు యేడ్సిర్ సిస్ఫలిర్కున్ దిస్పల్

 2^1 అద్ ఆత పెజె, యేసు ఉండె ఉంది జోక గలిలయ సమ్దర్త* డర్డితగ సిస్యలిర్కున్ ఇద్ తరికతె దిస్తార్: 2^2 సీమొన్–పేతురు, యేమల్ ఇన్ఫల్ తోమల్, గలిలయ యేరియత కాన చహర్తొర్ నతనియేల్, జెబెదయినుర్ మర్క్ అని యేసునుర్ సిస్యలిర్గటల్ ఉండె ఇవిర్ మీరె మాసి మత్తెర్. 3^2 అస్కె సీమొన్–పేతురు, "నన మీస్క్ పియ్లె దాంతొన్" ఇంజెర్ వూర్కున్ వెహ్తూర్. తె వూర్, "మమొట్ గిర్ నీ సంగ వాంతొమ్" ఇంజెర్ ఇత్తెర్. అని సొంజి రూకతగ ఉద్తెర్ బతి, అద్ రాతున్ వూర్ బతంగె పియ్మకి.

 4 పోడ్డ్ పెసినెకె, యేసు డర్డితె నిల్సి మత్తొర్ బతి, వూర్ సిస్యలిర్ వోన్ వొడ్కె మాయ్మకి. 5 అెస్కె యేసు, "దాదలిర్నిట్! తిన్లె మీన్క్ పియ్తెట్ కి?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. తె వూర్ "పియ్మకి" ఇంజెర్ వెహ్తార్. 6 తె యేసు, "రూకత తిన బగ్ల మీవ జార్ వాటట్. అెస్కె మీన్క్ అరంతంగ్" ఇంజెర్ వెహ్తూర్. తె వోర్ వెహ్తా తీర్ జార్ వాడ్తెర్. అెస్కె బెయ్ వెలె మీన్క్ అర్డంగ్. తె అద్ జార్దున్ రూకత్ పొరొ తహ పర్మకి. 7 అెస్కె యేసు లాడ్ కియ్పల్ సిస్యల్, "వోర్ పర్బు ఆందుర్!" ఇంజెర్ పేతుర్తున్ వెహ్తూర్. తె అద్ గొస్టి కేంజ్ర బరొబర్, వోర్ డూండ్కొల మత్త కాడ్కి, ఆంగ్డై కెర్తొర్ అని

^{*} 20:31 బచి కియ్పల్ కిరిస్తు హెబ్డి బాసతె మెసయల్ ఇంతెర్. ఇదెన అర్తమ్ పర్హతున్ బచి కియ్లె, బగవంతల్ నేమి కీసి, సారి కియ్పల్ రాజల్. వేన్ సాటి యూదుల్క్ సూడ్సెర్ మత్తెర్. * 21:1 తిబెరియ సమ్దర్ ఇంజెర్ గిర్ కేయంతెర్.

[#] **20:22** పుట్గడ్మి 2:7

డర్డితె సొన్లె సమ్దుర్తగ డెయ్తోర్. 8 మెయ్తూర్ సిస్బలిర్ డర్డితల్ రండ్ నుహ్క్ (200) కూటంగ్ లంగ్ మత్త కాడ్కి, మీన్క్ అర్సి మన్వల్ జార్ ఊమ్సెర్ అదె రూకతె వాతెర్.

 9 రూక డర్డితె యెవ్త పెజె, వూర్ రెయ్తెర్. అస్కె వూర్కున్ ఇచుంగ్ సారింగ్ అని గొకన్ పొరొ వాట్సి మన్ఫలిక్ మీస్క్ దిస్తంగ్. 10 అస్కె యేసు, "మీరట్ ఇంకె పియ్తంగ్ మీస్క్ నగటల్ ఇచుంగ్ పియ్సి వరట్" ఇంజెర్ ఇత్తొర్. 11 తె సీమొన్—పేతురు రూకతగ సొంజి, నోడె పియ్సి యేతల్ జార్దున్ డర్డితె ఊమ్మెర్. అద్ జార్ నూట పనస్ మూంద్ (153) డగుక్ మీస్క్ నె నించి మత్త. తెర్ బతి అద్ జార్ సర్మకి. 12 అస్కె యేసు, "వాసి తింట్!" ఇంజెర్ సిస్యలిర్కున్ కేయ్తొర్. తె వోర్ పర్బు ఇంజి కరె మాత కాడ్కి, «నిమె బోని ఆంది?» ఇంజెర్ బోరె వోన్ పూసి కియ్మకి. 13 తె యేసు సారింగ్ అని మీస్క్ వూర్కున్ తూసి సీతొర్. 14 యేసు సాసి—నేండ్త పెజె సిస్యలిర్కున్ దిస్పల్ ఇద్ మూడవ జోక ఆంద్.

పేతుర్త బహ్కా మాత బరొసతున్ యేసు సుద్రి కియ్చల్

 15 వూర తిన్వల్ ఆత పెజె యేసు, "యోహన్తోర్ మరి సీమొన్! వీర్గటల్ తెర్ అదిక్ నాకున్ పెర్మ కీంతి కి?" ఇంజెర్ సీమొన్–పేతుర్తున్ పూసి కీతొర్. తె "హో పర్బు! నన పెర్మ కీంతొన్ ఇంజి నీకున్ టావయె" ఇంజెర్ పేతురు ఇత్తార్. తె యేసు, "నా గొరె పిలన చొకొట్–వాయుట్ సూడ"# ఇంజెర్ వెహ్తూర్. 16 ఉండె ఉంది జోక యేసు, "యోహన్తొర్ మరి సీమొన్! నాకున్ కరల్ పెర్మ కీంతి కి?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. తె, "హో పర్బు! నన పెర్మ కీంతొన్ ఇంజి నీకున్ టావయె" ఇంజెర్ పేతురు ఇత్తార్. తె యేసు, "నా గొరెన చొకొట్–వాయుట్ సూడ" ఇంజెర్ వెహ్తూర్. 17 మూడవ జోక యేసు, "యోహన్తొర్ మరి సీమొన్! నాకున్ కరల్ పెర్మ కీంతి కి?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. «నాకున్ పెర్మ కీంతి కి?" ఇంజెర్ పూసి కీతొర్. «నాకున్ పెర్మ కీంతి కి?» ఇంజెర్ మూడవ జోక పూసి కీత కాడ్కి, పేతురు దుక్సతె, "హో పర్బు! మీకున్ సమ్ది టావయె. నన నీకున్ పెర్మ కీంతొన్ ఇంజెర్ గిర్ టావయె" ఇంజెర్ ఇత్తార్. తె యేసు, "నా గొరెన చొకొట్–వాయుట్ సూడ" ఇంజెర్ పేతుర్తున్ వెహ్తూర్. 18 అని "ఇద్ సతెమ్ ఆంద్. డియొని మనెకె నీవ నిమె నడి ఆభి కీసి, నీకున్ పసంద్ వాత జాగతగ దాంతి. బతి బుడియని ఆత పెజె, నిమె కెయ్క్ చహ్ని మనెకె, ఉండె వొరొర్ నీకున్ దొహ్చి, పసంద్ సెలె అద్ జాగతె వోంతొర్" ఇంజెర్ యేసు వెహ్తార్. 19 పేతురు బాతల్ మరన్ ఆసి, బగవంతన్ మయ్మ తరంతొర్ ఇన్ఫల్ తొహ్లె, యేసు ఇహిన్ వెహ్తూర్. అహన్ వెహ్తూ పెజె, "నా బక్తి పియ్సు తాక" ఇంజెర్ ఇత్తార్.

 20 పస్క సడ్డ జేవున్ కీనెకె, పర్బునగ ఉండె ఇచుర్ కరుమ్ ఉర్న్గ్ మాసెర్, «పర్బు! వోర్ బోర్ ఆందుర్?» ఇంజెర్ పూసి కీతొర్ వోర్, యేసు లాడ్ కియ్పల్ సిస్యల్, తమ్మ పెజెయ్ వాసెర్ పేతుర్తున్ దిస్తార్. 21 తె వోన్ సూడ్సి పేతురు, "పర్బు! వేన్ బతల్ జర్గంత?" ఇంజెర్ యేసున్ పూసి కీతొర్. 22 తె యేసు, "నన ఉందుంది జోక వానల్ వేరి, వోర్ మన్వల్ నాకున్ పసంద్ మత్తెకె, వోన్ బారెతె నీక్ బతల్ ఆయి. సిరిప్ నిమె నా బక్తి పియ్సి తాక" ఇంజెర్ పేతుర్తున్ వెహ్తూర్. 23 అదెన్ హిందల్, వోర్ సిస్యన మరన్ ఆయొ ఇన్వల్ గొస్టి బక్తలిర్ నడ్డుమ్ కష్ణ. బతి యేసు లాడ్ కియ్పల్ సిస్యన్ బారెతె, అహన్ వెహ్మాకి. సిరిప్, "నన ఉందుంది జోక వానల్ వేరి, వోర్ మన్పల్ నాకున్ పసంద్ మత్తెకె, వోన్ బారెతె నీక్ బతల్ ఆయి" ఇంజెర్ వెహ్తూర్.

ఆక్రిత గొస్టి

 24 యేసు లాడ్ కియ్పల్ వేర్ సిస్యలె ఇవ్ గట్నన్ సూడ్సి, గవ వెహ్లె, ఇవ్ సమ్దెన్ లిహి కీతొర్. వేన గవ సతెమ్ ఇంజెర్ మాకున్ టావ. 25 యేసు బొమిత్ పొరొ కీతంగ్ కామ్క్ ఉండె వెలె మంతంగ్. అవెనల్ హర్ ఉందితున్ పోడి కీసి లిహి కీతెకె, అవ్ పుస్తకున్ ఇర్లె, ఇద్ దునియత జాగ యెవొ ఇంజెర్ నన సోంచ్ కీంతొన్.

యాకొబ్

యాకొబ్ లిహి కీత చిటి

ఇద్ చిటితున్ బారెత గొస్టి

లిహి కీతొన పొరొల్: యాకొబ్

లిహి కీత సాల్: కిరిస్తు సకమ్ లగ్–బగ్ చాలిస్ సియునల్తె పనస్ (45-50) సాల్కున్ నడ్డుమ్ లిహి కియ్పల్ జర్గ్ త. ముకె గొస్టి: అద్ గట్కతె యాకొబ్ ఇన్ఫల్ పొరొల్ వెలెటిర్కున్ మత్త. వీర్గటల్ వేర్ యాకొబ్ యేసునొర్ తముర్ ఆందుర్. యేసు పిసి మనెకె, వేర్ యాకొబ్ వోన్గ బరొస ఇర్మకి బతి, సాసి–నేండ్త పెజె, వోర్ యేసు కరలెన్ బగవంతనొర్ మరి ఆందుర్ ఇంజెర్ సూడ్సి, కరి కీసి బరొస ఇర్తొర్.

మరట్ తక్లిబ్స్ నంగ్ పరిక్సన్ వోర్చి మునె తాక్తెకె, బగవంతన్ పొరొ కరల్ బరొస మంత ఇన్వల్ దుస్సుర్కున్ కరె మాంత. చర్చితుర్ సంగ అని బహిడుర్ లోకుర్ సంగ మన్వల్ తరిక సూడ్సి, కరల్ బరొసతున్ బారెతె కరి కియ వచొ. కియ్పలిక్ కామ్క్ అని వడ్క్ వలిక్ గొస్టిన్ హిందల్, కరల్ బరొస మంత కి సెలె ఇంజెర్ మాకున్ కరె మాంత. కరల్ బరొసతున్ బహన్ కరి కియన ఇన్వడున్ బారెతె ఇద్ చిటితగ మంత.

1 బగవంతల్ అని యేసు కిరిస్తు పర్బునొర్ సేవ్కల్ యాకొబ్బ ఆందున్. దునియ పూరొ ప π మాసి మన్పలిర్ బగవంతనుర్ బక్తలిర్కున్ π దండొస్ దొసి, ఇద్ చిటి లిహి కీసెర్ మంతొన్.

బరొస అని బుది-గియన్

 $^{2-3}$ నావుర్ దాదలిర్–బాయిక్నిట్! మీకున్ తక్లబ్క్ అని దుక్సంగ్ వాతెకె గిర్ మీరట్ వెలె ఆనంద్నె మంట్. బరొసతె అవ్ తక్లబ్క్ అని దుక్సన్ మెయ్సి మునె సొత్తెకె, మీకున్ ఉండె ఇచుర్ హోర్చ్ వల్ గున్ అబ్బంత ఇంజెర్ మీకున్ టావయె. 4 మీరట్ హోర్చ్ వల్ గున్తగ బడె మాసి గట్ ఆతెకెన్, చొకొటె బరొసతగ గట్ ఆసెర్ బే–కసుర్ వాలిర్ ఆయ పరంతిట్.

 5 మిహ్గటల్ బోనె బుది–గియన్ సెల్వెకె వోర్ బగవంతన్ కోరన. అహన్ కోర్తార్ వోన్, రాంగి సియ్పక్నె కోర్తతున్ తెర్ అదిక్ సియ్పల్ బగవంతల్ ఆందుర్. 6 బతి బగవంతన్ కోర్నెకె, సీంతొరొ సియొరొ ఇంజెర్ అనుమానమ్న బరొసతే తల్ క్మట్. అనుమానమ్నె తల్క్ వల్ సమ్దుర్తంగ్ హెల్పంగ్ బహన్ వడిదె తేదంతంగొ అహన్ మందంతొర్. $^{7-8}$ ఆతొర్ రండ్ తీర్క్ నె సోంచ్ కియ్పల్ మాయ్నల్ తన్వ సర్దగ బెస్కెన్ బరొబర్ తాక పరొర్. అదెన్ సాటి పర్బునగటల్ తనకున్ ఉండె బతయ్ పుట్మడ్ మందర్ ఇంజెర్ ఆతొర్ ఆస కియ్ప.

గరిబ్ అని దనెవంతల్

 9 గరిబ్ బక్తలిర్ తమకున్ బగవంతల్ సీత డగుర్–పాన్దన్ పియ్సి, ఆనంద్నె మంద లాగర్. 10 బతి దనెవంతలిర్ బక్తలిర్ తమకున్ బగవంతల్ సీత చుడుర్–పాన్దన్ పియ్సి, ఆనంద్నె మంద లాగర్. బారితెకె వూర్ గిర్ జాడిత పుంగడున్ దాత్ సాయ లాగర్. 11 పోడ్డ్ పెసియంత, అద్ యెదితె జాడి వతంత ఇన్వల్ మాకున్ టావయె. జాడి పుంగడ సోబత రూప్ కరబ్ ఆంత. అప్పై దనెవంతలిర్ బక్తలిర్ గిర్ తమ్వంగ్ కామ్క్ కీసెర్, మనెకెన్ నాసెడమ్ ఆంతెర్.

^{*} 1:1 బగవంతనుర్ బక్తలిర్కున్ ఇత్తెకె, బార కాందనుర్ యూదుల్క్ న జాతితుర్ లోకుర్ ఇంజెర్ గ్రీకు బాసతె మంత.

కరబ్ గున్క్ బగవంతనల్ వాయొంగ్

 12 దుక్సంగ్ వానెకె అవెన్ వోర్చి మెయ్స్, మునె సొన్వలిర్ బక్తలిర్ ఆసిర్వాద్ యేతంతెర్. తనకున్ పెర్మ కియ్వలిర్కున్ బగవంతల్ వాగ్దన్ సీతొర్ అద్ జీవత కిరిట్* దుక్సంగ్ వానెకె, బరొసతగ గట్ నిల్తుర్కున్ పుటంత. 13 బోనయ్ ఆయి కసుర్ కియన్ సాటి మన్ విత్తెకె, బగవంతలె నావ మన్దన్ వితుసెర్ మంతొర్ ఇంజెర్ ఇన్వ. బారితెకె బగవంతల్ తన్వ మన్దన్ కసుర్ కియన్ సాటి వితుసొర్ అని మీవ మన్దన్ ఆతల్ బుది పుటుసొర్. 14 బతి హర్ మాయ్నల్ తన్వ కసుర్ కియన ఇన్వల్ బుదితె, నియతున్ బహ్కె మాసి కరబ్న ఆసతగ కోండె మాంతొర్. 15 ఆతల్ కరబ్న ఆస పిండమున్ దాత్ బడె మాసి, పాప్ ఇన్వడున్ జల్మ సీంత. అద్ పాప్ బెర్సనచొర్ బెర్సి, ఆత్మత సావ్దన్ జల్మ సీంత.

 16 నావుర్ లాడ్నుర్ దాదలిర్–బాయిక్నిట్! మీరట్ పసె మాయ్మట్. 17 హర్ ఉంది చొకొట్న అని పూరొ బర్ఫుర్ వాలె వస్తు, స్వర్గ్నగ మన్వల్ బగవంతనల్ వాసెర్ మంత. వోరె బాబొ హాబడగ వేడ్చి సియ్పలికున్ నివ్డి కీతొర్. అవ్ వస్తున వేడ్చితె దడ్మి మారియంత, బతి బగవంతల్ బస్కెట్ కె మారియొర్. 18 బగవంతల్ తన్వ సతె గొస్టితున్ హిందల్ తన నివ్డి కీత కలితగ మరట్ పంటత మొదొడ ఈసతున్ దాత్ \star మందన ఇంజెర్ మియ్తొర్.

సతె గొస్టితున్ కేంచి అద్ గొస్టి తీర్ కామ్ కియ్వల్

 19 నావుర్ లాడ్నుర్ దాదలిర్–బాయిక్నిట్! ఇద్ గొస్టితున్ కరి కీమ్జ్. హర్ మాయ్నల్ కేంజ్లె తయర్ మందన అని వడ్క్-నెకె సోంచ్ కీసి జోక్సి వడ్కన. వెయ్నె సోంగున్ వాయ్వ. 20 బారితెకె మాయ్నన సోంగ్ బగవంతల్ ఇచ కియ్వల్, నియత్న సరి తాకుస పరొ. 21 అదెన్ సాటినె మిహ్గ మన్వల్ కరబ్–పాన్దన్ అని బగడ్–నియతున్ సుటి కీసి తాకట్. మీవ మన్–దిల్తున్ రొపొ బగవంతల్ ఇర్త అద్ గొస్టితున్ పియ్సి తాకట్. ఇద్ గొస్టి మీకున్ బచి కియ పరంత.

 22 బగవంతన వచన్ సిరిప్ కేంజ్వలె ఆయొ బతి, అద్ వచన్ వెహ్త తీర్ తాకన. అహన్ తాక్వెకె మీవ మీరట్ మోసెమ్ కీతుర్ ఆంతిట్. $^{23-24}$ బగవంతన గొస్టి కేంచి, అద్ గొస్టి తీర్ కియొర్ హోర్ మాయ్నల్ ఆర్సతగ తన్న మొకొమ్ సూడ్సి, తన బహన్ మంతొరొ ఇన్ఫల్ బట్టా సొంజి, యెంటనె మరుంగ్ఫన్ దాత్ మందంతొర్. 25 బతి బగవంతన వచన్తున్ దిహన్తె సూడ్తెకె తాన్గ బతయ్ కమి సెలె. పర్ణతున్ అద్ మోక్డ్లొ సుటి కియుస పరంత. అదెన్ సాటి బోర్తె మాయ్సల్ అద్ వచన్తున్ కేంచి, అద్ వెహ్త తీర్ కీంతొరొ, అద్ వచన్తున్ హోర్ బస్కెన్ మర్న్గొర్. బతి అద్ వెహ్త తీర్ పిసంతొర్. ఆతొర్ మాయ్నల్ బద్ కామ్ కీతెకె గిర్ బగవంతల్ హోన్ ఆసిర్వాద్ సీంతొర్. 26 బోర్తె తన్వ తనయ్ బక్తన ఇంజెర్ వెహ్చెర్, తన్వ వెంజెడున్ జరబ్నె ఇర పరొరొ, హోర్ తన్వ తనకున్ మోసెమ్ కియ్పల్ ఆంతొర్. హోన బక్తి బతతునె కామి సియొ. 27 రాండె వెయ్లెకున్ అని పోసటి మరి–మియడున్ తక్రలిబ్ మనెకె, వూర్కున్ మదత్ కియ్పల్ బక్తితునె బగవంతల్ కోర్సెర్ మంతొర్. అహ్నె ఇద్ దునియత పాప్ తనకున్ తుండ్పక్ సుదుడ్ మన్వల్ బక్తితున్ గిర్ బగవంతల్ కోర్సెర్ మంతొర్. ఇహిన్ కల్తి సెల్వక్న మన్వల్ బక్తియె కరల్ బక్తి ఆంద్.

చుడుర్-పాన్గె సూడ్వ

2 నావుర్ దాదలిర్–బాయిక్నిట్! మయ్మతె జగ జగ మిడ్చెర్ మన్వల్, యేసు కిరిస్తు పర్బున్ పొరొ బరొస ఇర్వలిర్ 2 మిరట్, బోనె బేద్–బావ్తె సూడ్మట్. 2 నమునతున్ వొరొర్ మాయ్నల్ సోనెతంగ్ ముదంగ్ అని బారితంగ్ కప్డింగ్ కెర్సి అని ఉండె వొరొర్ మాక్డె మాతంగ్ కప్డింగ్ కెర్సి, మిరట్ మీరె మాయ్వల్ రోతగ వాతెర్ ఇంటు. $^{3-4}$ అెస్కె మిరట్ బారితంగ్ కప్డింగ్ కెర్సి సజె మాసి వాతొన్ సంగ, "దాద! నిమె ఇద్ చొకొట్న కుర్సితగ ఉద" ఇంజెర్ వెహ్చి, గరిబున్ సంగ, "నిమె అగ నిల సెలెకె ఇగె బూడ్ ఉద" ఇంజెర్ వెహ్తెకె, మిరట్ బేద్–బావ్ తొహ్చి, కరబ్ బుదితె తస్వ కీతుర్ ఆంతిట్.

 $[\]star$ 1:12 జీవత కిరిట్ ఇత్తెకె స్పర్గ్ నగ బస్కెట్ మన్పల్ జీవ సెలెకె మోక్సెమ్. \star 1:18 యూదుల్క్ పండుస్త పంటత మొదొడ ఈస బగవంతనయ్ ఆంద్.

 5 నావుర్ లాడ్నుర్ దాదలిర్–బాయిక్నిట్! ఇద్ గొస్టి కేంజట్. ఇదెన్ మునెన్ తనకున్ పెర్మతె బక్తి కియ్వలిర్కున్ తన్వ రాజ్ సీంతొన్ ఇంజెర్ బగవంతల్ వాగ్దన్ సీతొర్. అదెన్ సాటి బగవంతలె దునియతుర నదుడున్ మునె గరిబ్ మన్వలిర్కున్ బరొసతగ దనెవంతలిర్ కీంతొర్. అని వోరె తన్వ రాజ్న ఈస యేతన ఇంజెర్ వూర్కున్ నేమి కీతొర్. 6 మిరట్ వీర్ గరిబ్ లోకుర హిజత్ వోసెర్ మంతిట్. బతి మీ పొరొ అదికార్ తాకుసెర్, మీకున్ కోట్క్నగగ * హవ్లి కియ్వలిర్ వీర్ దనెవంతలిరె ఆందిర్ కి ఆయుర్? ఒహొ, వీరె ఆందిర్! 7 మిరట్ బక్తి కియ్వల్ కిరిస్తున చొకొట్న పొరొడున్ రెహ్చి వడ్క్వవలిర్ వీరె దనెవంతలిర్ ఆందిర్ కి ఆయుర్? ఒహొ, వీరె ఆందిర్!

 8 "నీవ నీకున్ పెర్మ కీతపె నీ ఆజు–బాజుతుర్కున్ గిర్ పెర్మ కియన" ఇన్వల్ దర్మ–గ్రంత్న ముకె హుకుమున్ మీరట్ పియ్సి తాక్తెకె, ఆద్ చొకొట్నయ్ గొస్టి ఆంద్. 9 బతి ఉంది మోక మీరట్ బేద్–బావ్ తొహ్కిట్తె, దర్మత కానున్తంగ్ హుకుమ్కున్ పియ్సి బయ్మన్ ఆసి పాపిర్ ఆంతిట్. 10 బారితెకె బోరె ఆయి అద్ కానున్తగ మన్వలిక్ సమ్మె హుకుమ్కున్ పియ్సి తాక్సెర్, ఉంది హుకుమున్ టూటి కీసి తాక్తెకె గిర్, వోర్ పూరొ దర్మత కానున్తంగ్ హుకుమ్కున్ పియ్సు తాక్మకి ఇన్వల్ బద్నమ్ ఆంతొర్. 11 బారితెకె "పీర్ కియ్ప" ఇంజెర్ వెహ్తూర్. అదెన్ సాటి వొరొర్ మాయ్నల్ పీర్ కియ్పెకె గిర్ ఉంది మోక బోనయ్ జీవ యేత్తెకె, వోర్ అద్ కానున్తంగ్ హుకుమ్కున్ బయ్మన్ ఆసి తాక్తార్ ఆంతొర్.

 12 అదెన్ సాటి మాకున్ మోక్డా సుటి కియ్పల్ కానున్తున్ పియ్సి, వడ్క్ తతున్ హిందల్ అని కామ్ కీతతున్ హిందల్ బగవంతల్ తస్ప కియ్పల్ మంతొర్ ఇంజెర్ దిహన్తె తాకన. 13 బారితెకె దుస్సుర్ పొరొ దయ తొహుర్ వూర్కున్ బగవంతల్ తస్ప కీనెకె, వూర్ పొరొ గిర్ దయ తొహోర్. బతి బూర్తె దుస్సుర్ పొరొ దయ తొహంతెరొ, బగవంతల్ తస్ప కియన్ నేటి వూర్ వెలె సంతొస్ అని ఆనంద్నె మందంతెర్.

బరొస అని కామ్ కీసి తొహ్వల్

 14 నావుర్ దాదలిర్-బాయిక్నిట్! "నాకున్ యేసు కిరిస్తున్ పొరొ బరొస మంత" ఇంజెర్ వొరొర్ మాయ్నల్ వెహ్తోర్ ఇంటు బతి, అద్ బరొస మత్త తీర్ కామ్ కియ్పెకె, ఆతల్ బరొస బతతునె కామి సియొ. ఆతల్ బరొస మాయ్నన్ బచి కియ పరంత కి బతల్? బచి కియ పరొ. 15 నమునతున్ వొరొర్ దాదలె ఆయి, సెలెకె ఉంది బాయియ్ ఆయి, తిన్లె తిండి సెల్వక్ సెలెకె, పోండ్లె కష్టింగ్ సెల్వక్ మత్తెర్ ఇంట్. 16 అస్కె మీరట్ వోర్ దాదన్ సెలెకె, అద్ బాయిన్ బతయ్ మదత్ కియ్పక్నె, వూర్ సంగ, "సాంతితె సొంజి, పెటిమెన్ తింటు అని మేందొల్ –మెన్ కష్టింగ్ పోండట్. అస్కె మీకున్ గర్మి వాంత. ఇవ్ సమ్దె మీకున్ బగవంతల్ సీంతొర్" ఇంజెర్ సిరిప్ గొస్టినెన్ వెహ్తెకె బతయ్ పాయ్ద పుటొ. 17 అదె తీర్దె బరొస మంత ఇంజెర్ వెహ్చి, బరొస మత్త తీర్ కామ్ కియ్పెకె గిర్ ఆతల్ బరొస వొంటరి ఆసి సాంత.

 18 బతి నమునతున్ బోరె నా సంగ, «నాకున్ యేసున్ పొరొ బరొస మంత» ఇందనుర్తె, అస్కె నన, «నావ బరొసతున్ చొకొట్నంగ్ కామ్క్ కీసి తొహంతొన్» ఇంజెర్ వోన్ వెహ్చి, «నీవ బరొసతున్ కామ్ కియ్వక్ తొహ పర్కి కి బతల్?» ఇంజెర్ పూసి కీంతొన్. 19 బగవంతల్ వొరొరె మంతొర్ ఇంజెర్ నిమె బరొస కియ్వల్ చొకొటె బతి, బతల్ పాయ్ద? అహన్ బూత్క్ గిరె బరొస కీసెర్, వెరిసి తర తర ఆసెర్ మంతంగ్.

 20 ఎహె పిసటి! కామ్ కీసి తొహ్వక్నె మన్వల్ బరొస బతతునె కామి సియొ ఇన్వడున్ గవ పహ్జె కి బతల్? 21 మా తొత్తార్ బాబొ అబ్రాహమున్ హేతు కీమ్. వోర్ తన్వొర్ మరి ఇసకున్ బలిదాన్ సియ్వల్ బొవ్లత్ పొరొ బలి సియ్లె ఆనెకెతె, బగవంతల్ వోన కార్యతున్ సూడ్సి, వోన్ నియత్నొర్ ఇంజెర్ వొప్తార్ కి సెలె? 22 వోన బరొసతున్ కెయ్దె కీసి తొహ్వల్ మిరట్ కరి కీంతిట్ కి సెలె? వోర్ తన్వ బరొస బాతల్ ఇన్వల్ కెయ్దె తొహ్తార్. 23 "అబ్రాహమ్ బగవంతన్ పొరొ బరొస ఇర్తొర్. అదెన్ హిందలె వోన్ నియత్నొర్ ఇంజి బగవంతల్ వొప్తార్" ఇన్వల్ దర్మ $^{-}$ గంత్న వచన్ పూరె మాత. అద్ తరికతె అబ్రాహమున్ బగవంతనొర్ సోప్తల్ ఇన్ఫల్ పొరొల్ వాత. 24 ఇద్ సూడ్సి, మాయ్నల్ సిరిప్ తన్వ

 ^{* 2:6} సెలెకె పంచద్క్ నగ.

బరొసతున్ హిందల్ ఆయొ బతి, తన్వంగ్ కామ్కున్ హిందలె, నియత్నొర్ ఇంజెర్ బగవంతల్ వొప్తార్ ఇన్వల్ మీరట్ కరి కీంతిట్.

 25 అదె తీర్దె, రాహబు $^{\#}$ ఇన్వల్ లంజె వెయ్లో ఇజయేల్ దేస్సుర్ కబ్రియలిర్కున్ తన్వ రోన్ మకుసి, సమ్దె మాన్–మర్యద కీసి దుస్గొ సరియ్ సారి కీత. అద్ చొకొట్న కామున్ హిందల్, «నియత్న వెయ్లే» ఇంజెర్ బగవంతల్ వొప్తార్. 26 బహన్తె పరన్ సెలె అద్ మేందొల్ సాత లెకతె వాంతయొ, అహ్నె చొకొట్న కామ్ కీసి తొహుర్ వూర బరొస గిరె సాత లెకతెన్ వాంత.

మీవ వెంజెడున్ జరబ్బె మనల్ కరుసట్

3 నావుర్ దాదలిర్–బాయిక్నిట్! మిహ్గటల్ వెలెటిర్ బోద వెహ్వలిర్ ఆయ్మెట్. బారితెకె బోద వెహ్వలిర్ మాకున్ వెలె కటింత తస్ప మందంత ఇన్వల్ మీకున్ టావయె. 2 మరట్ సమ్దిర్ గిరె బచొంగొ గల్తింగ్ కీంతట్. తన వడ్క్ వలిక్ గొస్టినగ ఉంది గిర్ తప్ కియొర్ పోర్ బర్పుర్ గున్ వాలె మాయ్నల్ ఆంతొర్. ఆతొర్ మాయ్నల్ తన్వ పూరొ మేందొడున్ జరబ్నె ఇర పరంతొర్. 3 మరట్ తాకుస్త తీర్ తాకన అని మావ జరబ్నె మందన ఇంజెరెంతె కోందన్* వేసుని దొహంతట్. 4 అప్పొ డగుర్ రూకత నమున యేత్తెకె గిర్, బెయ్ జోర్తె వడి వాసి తాన్ దుర్సెర్ పోంత. బతి తాన్ తాకుస్పల్ మాయ్నల్ అద్ రూకతున్ పెజె మన్పల్ చుడుసి కటెతున్* తిరుస్తెకె, తన బేకె సొందన ఇత్తెకె హకె తాన్ మలుస పరంతొర్. 5 అప్పొ వెంజెర్ మావ మేందొడగ చుడుసి బాగమ్ ఆంద్. బతి అద్ బెయ్ డగుక్ గొస్టింగ్ వడ్కంత. అదె తీర్దె, చుడుసి మిన్ఫల్ డగుర్ కేడతున్ బచొర్—బహన్ డుండుసంతయొ సోంచ్ కీమ్ల్.

 6 మావ వెంజెర్ గిరె ఉంది తడ్మిత్ దాత్నయ్ ఆంద్. కరబ్నె నించీ మన్వల్ మావ మేందొడగ ఉంది బాగమ్ ఆసి మంత. అద్ వెంజెర్ కరబున్ పూరొ మేందొడగ పగ్గి కీసి, మాయ్నన జిన్గనితున్ తడ్మిత్ దాత్ లావి కీంత. అహన్ లావి కియ్వల్ సక్తితున్ అద్ వెంజెర్ పాతడ్డల్ \star యేతంత. 7 సమ్ది జన్వర్కున్, పిటె–పురడున్, పుర్గ్–బుసితున్, సమ్దర్తగ మన్వలిక్ జిద్దస్ సమ్దెతున్ ఇదెన్ మునె అని ఇంకె గిర్ మాయ్నల్ జరబ్నె ఇర్సెరెన్ మంతొర్. 8 బతి వెంజెడున్ ఇంకె వేరి బోరె తన్న జరబ్నె ఇర పర్మకి. అద్ వెంజెర్ జీవ తెండ్వల్ విక్నె నించి అవివక్నె కరబ్ కీసెరెన్ మందంత.

 9 ఇద్ వెంజెడెన్ మరట్ పర్బు ఆయ్వల్ బాబొ బగవంతన్ డగుర్–పాన్ సీంతట్. ఇదె వెంజెడె బగవంతన రూప్నె పుట్తొర్ మాయ్నన్ సాపెన సీంతట్. 10 ఆసిర్వాద్ అని సాపెన ఉందియ్ తొడ్దల్ బహ్రి వాసెర్ మంతంగ్. నావుర్ దాదలిర్–బాయిక్నిట్! అహన్ మరట్ మన్వ. 11 సొవొర్ యేర్ అని చొకొట్న యేర్ బస్కెట్ కె ఉంది జలతల్ పూటె మాయొంగ్. 12 నావుర్ దాదలిర్–బాయిక్నిట్! అంజురి మరతున్ మర్క పండింగ్* బస్కెట్ కె సాదొంగ్. అప్పొ ఆంగుర్ వేలితున్ అంజురి పండింగ్ బస్కెట్ కె సాదొంగ్. అదె తరికతె, సొవొర్ యేత జలతల్ చొకొట్న యేర్ పూటె మాయొ.

బుది-గియన్ వాలిర్

 13 బుది–గియన్ వాలిర్ అని సమజ్దార్క్ మీ రొపొ బోరె మంతెర్ కి? అహన్ మత్తెకె వూర్ సతె–పాన్దె తాక్సెర్, బుది–గియన్ సీత అద్ చుడుర్–పాన్దన్ పియ్సి, వూరంగ్ కార్యన్ తొహట్ ఇంట్. 14 ఉంది మోక మీవ దిల్లగ కుట కుట అని లాల్సల్ గున్తె మంజి, డగుక్ డగుక్ గొస్టింగ్ వెహ్చెర్ సతున్ మకుసియ్మట్. 15 మిహ్గ మన్వల్ ఈతల్ బుది–గియన్ స్పర్గ్ నల్ రెయ్సి వాయ్మకి. ఇద్ మీకున్ దునియతల్ వాత బుది–గియన్ ఆంద్. ఈతడగ బావ్–బక్తి సెలె. ఇద్ సయ్తన్ దుది–గియన్ ఆంద్. 16 బహన్ ఇత్తెకె బగతె కుట కుట అని లాల్సలిక్ గున్క్ మందంతంగొ, అగ జగడంగ్ లొలింగ్ అని సమ్మె తీర్క్ నంగ్ కరబ్ కామ్క్ మందంతంగ్.

^{* 3:3} గ్రీకు బాసతె ఇహిన్ లిహి కీసి మంత: కోడత ముస్కురితున్ లగమ్ దొహంతట్. * 3:4 తెలుగుతె అద్ చుడుసి కటెతున్ «చుక్కాని» ఇంతెర్. * 3:6 పాతడ్డల్ సెలెకె సయ్తన్దల్ ఇంజెర్ మందంత. * 3:12 గ్రీకు బాసతె ఒలివ పండింగ్ ఇంజెర్ మంత.

^{# 2:25} యెహోసువ 2:11

 17 బతి స్పర్గ్ నల్ వాయ్పల్ బుది–గియన్ వెలె పవిత్ర ఆంద్. అద్ బుది–గియన్ సాంతితున్ పెర్మ కీంత. అద్ బోనె బతయ్ ఇన్పక్ సాదు ఆసి మందంత. అద్ బుది–గియన్ వెహ్త తీర్ కేంజంత అని దయతె సూడంత. అని అద్ చొకొట్నంగ్ కామ్క్ కీసెర్ బేద్–బావ్ తొహ్వక్ మందంత. అద్ బుది–గియన్ సతెమున్ పియ్సి తాకంత. 18 సతె–పాన్దె అని సాంతితె తాక్వలిర్ అద్ విజతున్ వీచ్ చి, సత్న అని సాంతిత పంటతున్ కొయంతెర్.

బగవంతన్ కరుమ్ వరట్

4 మిహ్గ జగ్డంగ్ అని లడెయ్క్ బతతున్ హిందల్ జర్గ్ సెర్ మంతంగ్? మీవ దిల్తగ పుట్పలిక్ ఆసన్ ఉందితున్ ఉంది అర్సి వాయ్ప సొంజినె ఇవ్ జర్గ్ సెర్ మంతంగ్. 2 మిరట్ ఆస కీకిట్ బతి, అద్ మీకున్ పుటొ. అద్ కుట కుట గున్త ఆసతున్ సాటి మాయ్నన్ జకంతిట్. జగ్డంగ్ అని లడెయ్క్ కీంతిట్ బతి, ఆస కీకిట్ అద్ మీకున్ పుటొ. మిరట్ కోర్త అద్ మిహ్గ మనొ. బారితెకె బగవంతన్ మిరట్ తల్క్ విట్. 3 మిరట్ బగవంతన్ తల్క్ తెకె గిరె అద్ మీకున్ పుటొ. బారితెకె మీవ సుక్-బోగున్ సాటి కర్చి కియ్లె కరబ్బ ఆసతె తల్కంతిట్.

 4 ఇద్ దునియతంగ్ సుక్-బోగున్ సంగ దోస్తన్ కీతెకె, బగవంతన్ పెర్మ కీతెప్ ఆయొ బతి, పీర్ కీతెప్ ఆంత ఇన్ఫల్ టావ సెలె కి బతల్? ఇద్ దునియతుర్ సంగ దోస్తన్ కీక ఇన్ఫల్, బగవంతన్ పగ–దారల్ ఆంతొర్. 5 "బగవంతల్ మా సమ్దిర్కున్ సీత, అద్ ఆత్మతె మరట్ తన్వయ్ బక్తి కియన" ఇంజెర్ దర్మ–గ్రంత్నగ, వటి ఆగమె లిహి కీసి మంత ఇంతిట్ కి బతల్? 6 బగవంతల్ మాకున్ వెలె పెర్మత–దయతె సూడ్సెర్ మంతొర్. అదెన్ సాటినె దర్మ–గ్రంత్నగ,

"బగవంతల్ గర్వతె మన్వలిర్కున్ ఉల్ల తిరియంతొర్.

బతి కమి–పాన్దె మన్వలిర్ పొరొ పెర్మత–దయ తొహంతొర్"# ఇంజెర్ లిహి కీసి మంత.

 7 అదెన్ సాటి, బగవంతన్ మునె చుడుర్–పాన్ కీసి మంట్. సయ్తన్దున్ ఉల్ట తిరియట్. అెస్కె వోర్ సయ్తన్ మిహ్గటల్ పరర్ ఆంతొర్. 8 బగవంతన్ కరుమ్ వరట్. అెస్కె బగవంతల్ మీ కరుమ్ వాంతొర్. పాపెస్తలిర్నట్! మీవంగ్ పాప్కున్ నొరట్. బెహ్కె మాతుర్నిట్! మీవంగ్ దిల్కున్ సుదుడ్–పాన్ కీమ్ట్. 9 పాపెస్తలిర్నిట్! విచర్తె అని దుక్సతే మంట్. జోర్తె ఆడట్. కవ్వడున్ బద్ది ఆడ్సెర్ అని ఆనందున్ బద్ది దుక్సతే మంట్. 10 పర్భున నదుడున్ మునె మీవ మీరట్ చుడుర్–పాన్ కీసి మంట్. అెస్కె పర్బు మీకున్ డగుర్–పాన్ సీంతొర్. 11 దాదలిర్–బాయిక్నిట్! మీవ మీరట్ వొరొన్ వొరొర్ బయ్మన్తతే రాంగ్మట్. తన్వార్ సోష్డన్ రాంగి సీతెకె ఆయి సెలెకె వోన్ పొరొ తస్వ కీతెకె ఆయి, వోర్ మాయ్నల్ దర్మత కానున్తన్ బయ్మన్ ఆతొన లెకతె వాంతొర్. మీవ కామ్ సిరిప్ అద్ కానున్తన్ పియ్సు తాకన. అద్ కానున్ చొకొట్న సెలెకె వాయుట్న ఇంజెర్ తస్వ కియ్పల్ మీకున్ హక్ సెలె. 12 పర్ణతున్ పొరొ నాయ్ద తస్వ కియ్పల్ అని దర్మత కానున్నగ హుకుమ్క్ లిహి కియుస్పల్ వొరొరె బగవంతల్ ఆందుర్. పర్ణతున్ బచి కియ్పల్ అని నాసెడమ్ కియ్పల్ గిర్ వోరె ఆందుర్. లె ఆజు–బాజుతుర్ పొరొ సెక్సు వాటట్ ఇంజెర్ వెహ్లె నీకున్ బోర్ అదికార్ సీతొర్?

డగుక్ డగుక్ గొస్టింగ్ వెహ్మట్

 13 కేంజట్! "నేండ్ సెలెతె నాడి బత్తెర్ ఉంది చహర్దె సొంజి, అగ ఉంది సాల్ వేరి మందంతొమ్. వరట్! అగ బేపరి కీసి కొతంగ్ వెలె కమయ్ కీకట్" ఇంజెర్ వెహ్వలిర్నిట్ కరి కీమ్ట్. 14 నాడి బతల్ జర్గంతయొ మీకున్ టావ సెలె. మీవ జీవతున్ బారెతె సోంచ్ కీమ్ట్. మీరట్ జులుక్ దిసి ఉండె జులుక్నె మయడ్ ఆసి సొన్వల్, పోయత దుహర్తున్ దాత్నుర్ ఆందిట్. 15 అహన్ ఇన్వడున్ బద్ది మీరట్, "పర్బు జీవతె ఇర్తెకె, ఇద్ కీకొమ్ అద్ కీకొమ్" ఇంజెర్ వెహన. 16 బతి మీరట్ అహన్ కియ్పెట్. లాండి–లబడ్ డగుక్ డగుక్ గొస్టింగ్ వెహ్చెర్ గల్తింగ్ కీంతిట్. 17 అదెన్ సాటి చొకొట్ కియన ఇన్ఫల్, టావ మంజి గిర్ చొకొట్ కియొర్ వోస్ పాప్ లాగంత.

^{# 4:6} గియన్హంగ్ గొస్టిన 3:34

దనెవంతలిర్కున్ దమ్కి సియ్వల్

5 యే దనెవంతరిర్నెట్, కేంజట్! మీరట్ దుక్సతె ఆడ్సెర్ కిలియట్. బారితెకె మీకున్ గాచర్–గండల్క్ వాయ్పలిక్ మంతంగ్. 2 మీవ దన్–దవ్లత్ కడియంత అని మీవంగ్ పాంగుక్ వెలుమ్ పియంతంగ్. 3 మీహ్గ మన్పల్ సోనె అని కూర చిలిమ్ పియంత. అద్ చిలిమ్ మీ పొరొ ఉల్ల గవ వెహ్చి, మీవంగ్ మేందొల్కున్ తడ్మిత్ దాత్ డుండుసంత. ఇవ్ ఆక్రితంగ్ దివొస్క్ నె గిరె మీరట్ వెలె దన్–దవ్లత్న డీగ్ వాడ్సెర్ మంతిట్. 4 కేంజట్! మీ వహుక్నగ కామ్ కియ్పలిర్ బూయ్తలిర్కున్, మీరట్ బూతి సియ్పక్నే పసి కీతిట్. వూరంగ్ బూతింగ్ మీ పొరొ పిరది కీసెర్ మంతంగ్. వూర్ బూయ్తలిర ఆడ్పల్ స్పర్గ్ దలమ్మోర్ పర్బునంగ్* కెవ్కున్ కేంజ వాత. 5 బొమిత్ పొరొ మీకున్ పసంద్ వాత తీర్ సుక్–బోగ్నె పిసెర్, కొయ్పల్ దినమున్ సాటి, మీవంగ్ దిల్కున్ కొడ్యుసి తయర్ కీసెర్ మంతిట్. 6 మీరట్ నియత్నె తాక్పలిర్కున్ సిక్స వాట్సి, వూర్కున్ జక్తిట్ బతి, వూర్ మీకున్ మర్ల బడ్మకి.

సమ్దెతున్ వోర్చి మునె దాయన

 7 అదెన్ సాటి దాదలిర్–బాయిక్నిట్! పర్పు మల్సి వానల్ వేరి, మిరట్ వోర్చి చొకొటె సూడ్సెర్ మంట్. బహన్ ఇత్తెకె, వొరొర్ కేతిదారల్ తన్న బొమితగ వాట్పల్ చొకొట్న పంటతున్ సాటి, బహన్ సూడ్సెర్ మందంతొరొ దిహన్తె కరి కీమ్ట్. వోర్ కేతిదారల్ మొదొడ పిర్ వాసి * పంట పిరంత అగటల్తె బెర్సి, పంట కొయ్లె వానల్ వేరి వోర్చికున్ చొకొటె సూడ్సెర్ మందంతొర్. 8 మిరట్ గిర్ మన్దున్ గట్ కీసి, వోర్చి సూడ్సెర్ మంట్. బారితెకె పర్బున మల్సి వాయ్పల్ వకత్ కరుమ్ వాసెర్ మంత. 9 నావుర్ దాదలిర్–బాయిక్నిట్! వొరొన్ పొరొ వొరొర్ చెహ్మిట్. అహన్ వెహ్ముర్కున్ పర్బు సిక్స వాటంతొర్. కేంజట్! వోర్ నాయ్ద తస్ప కియ్పల్ అదికారి వెయ్నె వాయ్పల్ మంతొర్.

 10 నావుర్ దాదలిర్–బాయిక్నిట్! పర్బున్ బారెతె వెహ్తుర్ పర్వక్తలిర్ తక్లలిప్క్ బోగె మాతెర్. వూర్ పర్వక్తలిర నమున యేచ్చి మీరట్ తాకట్. 11 తక్లలిప్క్ వోర్చి బరొసతె తాక్తుర్కున్ ఆసిర్వాద్ యేత్తుర్ ఇంతట్. యోబున వోర్చ్ వల్ గున్తున్ బారెతె కేంచి మంతిట్. పర్బు వోన్ ఆక్రిత్ బాతల్ ఇనమ్ సీతొర్ ఇన్వల్ మీరట్ సూడ్తిట్. పర్బు వెలె దయ అని కివుల్ వాలె ఆందుర్. 12 నావుర్ దాదలిర్–బాయిక్నిట్! సమ్దిన్ తెర్ ముకె బతల్ ఇత్తెకె, స్పర్గ్ న పొరొడెన్ ఆయి, బొమిత పొరొడెన్ ఆయి, ఉండె దుస్సొ బతతయ్ పొరొడెన్ ఆయి, మీరట్ వొట్ వాట్ప. సిరిప్ బతల్ మంత అద్ వెహట్. అహన్ మత్త తీర్ వెహ్తెకెన్ బగవంతల్ మీకున్ సిక్స వాటొర్.

 13 మిహ్గటల్ బోరె ఆయి తక్లిబ్క్ నగ అర్సి మత్తెకె, వోర్ పార్తన కియన. ఆనంద్నె మత్తార్ వోర్, బగవంతన్ పార్తన $^{-2}$ వంతి కీసెర్ పాటంగ్ వారన. 14 మిహ్గటల్ బోరె ఆయి యెడ్కి $^{-1}$ దుక్నె మత్తెకె, చర్చితుర్ పెదొల్కున్ వోర్ కేయుసన. వూర్ వాసి పర్బున పొరొడె నియ్ సోక్సి, వోన్ సాటి పార్తన కియన. 15 అహన్ బరొసతె వూర్ పార్తన కీతెకె, వోర్ దుకెలల్ చొకొట్ ఆంతొర్. పర్బు వోన్ చొకొట్ కీంతొర్. ఉంది మోక వోర్ పాప్క్ కీసి మత్తెకె, వోనంగ్ పాప్కున్ పర్బు మాపి కీంతొర్. 16 అదెన్ సాటి బవె పాప్క్ కీసి మన్కిట్ తె, బోనంగ్ వొహ్క్ పాప్క్ మీ నడ్డుమ్ మీరట్ వొపట్ అని వొరొన్ సాటి వొరొర్ పార్తన కీమ్మ్. ఇదెన్ హిందల్, మీవ తబియత్ చొకొట్ ఆంత. నియత్నొన పార్తన వెలె సక్తితె మంజి బచొరొ చొకొట్ కియ పరంత.

 17 యేలియల్ మా దాత్నొరె సాదరస్ మాయ్నల్ ఆందుర్. పిర్ అర్వ ఇంజెర్ తన్వ మన్దె పార్తన కీతొర్. తె సడె మూంద్ సాల్క్ వేరి, బొమిత్ పొరొ పిర్ అర్మకి. 18 అద్ ఆత పెజె పిర్ అరన ఇంజెర్ మర్ల పార్తన కీతొర్. అస్కె హాబర్ పిర్గున్ అరుస్త అని బొమి తన్గ ఉర్ప్ తంగ్ పంటంగ్ పండుస్తు.

^{* 5:4} స్పర్గ్ దలమ్మోర్ పర్బునంగ్ ఇత్తెకె సక్తి వాలె బగవంతల్. * 5:7 అద్ జాగతగ ఉర్సన్ వకత్నె జరసి పిర్ వాంత అని పంట కొయన్ మునె బెయ్ పిర్ వాంత.

 19 నావుర్ దాదలిర్–బాయిక్నిట్! మిహ్గటల్ బోరె ఆయి సతె సర్దున్ బహ్కా మాతెకె, వోన్ మల్సి సత్నగ తత్తెకె ఇద్ గొస్టితున్ కరి కీమ్ట్. 20 పాపెస్తన్ పాప్న సరితల్ సతె సర్దె మలుస్తార్ వోర్, పాపిన ఆత్మతున్ మరన్తల్ తపుసి, బచి కియుస్తార్ ఆంతొర్. ఇదె ఆయ్ప పాపినంగ్ పాప్కున్ బగవంతన కెయ్దె వోర్ మాపి కియుస్తార్ ఆంతొర్.